

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Oldřich Nejdí

**PRÁVNÍ POSTAVENÍ DIECÉZNÍCH,
VIKARIÁTNÍCH A FARNÍCH RAD
V ŘÍMSKOKATOLICKÝCH DIECÉZÍCH
V ČESKÝCH ZEMÍCH**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: Doc. JUDr. ICLic. Zábój Horák, LL.M., Ph.D.

Katedra: Katedra právních dějin

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 22. 4. 2014

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených.

Oldřich Nejdí

Obsah

Obsah	3
Seznam zkratk	5
Předmluva	6
1. Obecný úvod	8
1.1 Právní postavení poradních orgánů a závaznost poradního hlasu.....	8
1.2 Kodex kanonického práva z roku 1983 a partikulární právní předpisy, které se týkají poradních orgánů.....	10
2. Rady na úrovni diecézí	13
2.1 Kněžská rada	13
2.1.1 Právní postavení kněžské rady.....	13
2.1.2 Složení kněžské rady a její funkční období.....	14
2.1.3 Vztah kněžské rady a diecézního biskupa, způsob jednání kněžské rady.....	22
2.1.4 Pravomoci kněžské rady.....	25
2.2 Sbor poradců	29
2.2.1 Postavení sboru poradců, členství v něm a jeho funkční období.....	29
2.2.2 Jednání sboru poradců.....	32
2.2.3 Pravomoci sboru poradců v době, kdy je biskupský stolec obsazen.....	33
2.2.3.1 Záležitosti, v nichž diecézní biskup potřebuje souhlas sboru poradců.....	33
2.2.3.2 Záležitosti, které diecézní biskup obligatorně projednává se sborem poradců.....	37
2.2.3.3 Další pravomoci sboru poradců, zejména v době zabránění výkonu úřadu diecézního biskupa.....	38
2.2.4 Pravomoci sboru poradců v době uprázdňení biskupského stolce.....	39
2.3 Sbor farářů podle c. 1742 § 1	42
2.3.1 Právní postavení sboru farářů.....	42
2.3.2 Smírčí rada v Brněnské diecézi jako zvláštní případ sboru farářů.....	43
2.3.2.1 Poslání smírčí rady.....	43
2.3.2.2 Složení, ustavení a trvání smírčí rady.....	45
2.3.2.3 Způsob jednání smírčí rady.....	45
2.4 Biskupská rada	47
2.5 Diecézní ekonomická rada	48
2.5.1 Právní postavení diecézní ekonomické rady.....	48
2.5.2 Ustavení, složení a funkční období diecézní ekonomické rady.....	49
2.5.3 Jednání diecézní ekonomické rady.....	51
2.5.4 Pravomoci diecézní ekonomické rady.....	53
2.6 Diecézní pastorační rada	56
2.6.1 Právní postavení a pravomoc diecézní pastorační rady.....	56
2.6.2 Členství v diecézní pastorační radě, její velikost a funkční období.....	58
2.6.3 Orgány a funkce v rámci diecézní pastorační rady.....	64
2.6.4 Zasedání diecézní pastorační rady.....	65

2.7 Kapitula kanovníků.....	67
2.8 Další kolektivní poradní orgány na úrovni diecéze.....	68
3. Vikariátní (děkanátní, resp. děkanská) rada	69
3.1 Právní postavení vikariátní (děkanátní, resp. děkanské) rady.....	69
3.2 Složení vikariátní (děkanátní, resp. děkanské) rady a její funkční období.....	70
3.3 Jednání vikariátní (děkanátní, resp. děkanské) rady.....	72
3.4 Náplň činnosti vikariátní (děkanátní, resp. děkanské) rady.....	74
4. Rady na úrovni farností	74
4.1 Farní ekonomická rada	74
4.1.1 Právní postavení farní ekonomické rady.....	74
4.1.2 Ustavení farní ekonomické rady a její složení	77
4.1.3 Jednání farní ekonomické rady	82
4.1.4 Úkoly a pravomoci farní ekonomické rady.....	85
4.1.5 Vztah farní ekonomické rady a farní pastorační rady	87
4.2 Farní pastorační rada	88
4.2.1 Právní postavení farní pastorační rady.....	88
4.2.2 Ustavení farní pastorační rady a její složení	90
4.2.3 Orgány a funkce v rámci farní pastorační rady, farní shromáždění	96
4.2.4 Jednání farní pastorační rady	99
4.2.5 Úkoly farní pastorační rady.....	101
Příloha: Stanovy Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké	104
Seznam pramenů.....	108
Seznam použité literatury.....	116
Zusammenfassung.....	119

Seznam zkratk

ACAP	Acta Curiae Archiepiscopalis Pragensis
ACEB	Acta Curiae Episcopalis Brunensis
ACEBB	Acta Curiae Episcopalis Bohemobudvicensis
ACEL	Acta Curiae Episcopalis Litomericensis
ACEOO	Acta Curiae Episcopalis Ostraviensis–Opaviensis
ACEP	Acta Curiae Episcopalis Pilzensis
ACO	Acta Curiae Archiepiscopalis Olomucensis
ACRG	Acta Curiae Reginae–Gradecensis
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
c.	kánon
cc.	kánony
cf.	confer (srovnej)
CIC/1917	Kodex kanonického práva (Codex Iuris Canonici) z roku 1917
CIC/1983	Kodex kanonického práva (Codex Iuris Canonici) z roku 1983
cit. dílo	citované dílo
č.	číslo
čj./č.j./Čj./Č.j.	číslo jednací
Čl.	článek
ERF	ekonomická rada farnosti/farní ekonomická rada
např.	například
NE/N.E.	Normae Episcopatus
NRG	Normae Episcopatus Reginae Gradecensis
odst.	odstavec
písm.	písmeno
popř.	popřípadě
pozn.	poznámka
PZ	partikulární zákon (v Brněnské diecézi)
resp.	respektive
s.	strana

Předmluva

Církev katolická je založena na hierarchickém způsobu řízení. Mocí řídicí (jurisdikční) jsou způsobilé disponovat toliko osoby, které přijaly svátost svěcení (laici se však mohou na výkonu této moci podílet), a to na základě zastávaného úřadu nebo na základě zvláštního pověření. Moc není delegována zdola od společenství věřících, ale odvozuje se z Božího ustanovení, přičemž v rámci církevní struktury moc nižších složek vychází z moci složek vyšších.

Církevní představený však nemůže řídicí moc, kterou disponuje, vykonávat libovolně. Limitován je zejména tím, že výkon svěcené moci má být službou Bohu a dále rovněž službou církevnímu společenství.

Celá řada omezení pro nositele moci vyplývá dále z předpisů církevního práva, v rámci římskokatolické církve zejména z Kodexu kanonického práva z roku 1983. Takovým omezením je zejména určení osobního, věcného a časového rozsahu jeho pravomocí nebo povinnost získat k některým jednáním souhlas vyššího představeného.

Jeden z dalších prostředků omezení autokratického rozhodování představeného tvoří možnost, a v zákonem stanovených případech povinnost, vyslechnout před rozhodnutím mínění určitých poradních orgánů, eventuálně též povinnost získat k některým jednáním (zejména majetkového rázu) jejich souhlas.

Toto pojednání si klade za cíl nastítnit právní postavení kolektivních poradních orgánů (rad) na úrovni diecézí, okrskových vikariátů (děkanátů) a farností v rámci římskokatolické církve v českých zemích. Předmětem práce jsou zejména orgány, jejichž ustavení vychází z celocírkevního práva (kněžská rada, sbor poradců, biskupská rada, sbor farářů, diecézní ekonomická rada, diecézní pastorační rada, farní ekonomická rada, farní pastorační rada), věnuje se však i některým orgánům dalším, jejichž právní postavení upravují toliko normy práva partikulárního (takovými orgány jsou např. vikariátní rady).

Diecézní právní předpisy, které se zkoumaných orgánů týkají, mně na základě emailové (popř. telefonické) žádosti laskavě zpřístupnili kancléři příslušných biskupství. Některé předpisy jsou rovněž přístupné na internetových stránkách jednotlivých diecézí. V případě, že se mi některé předpisy nepodařilo opatřit, vycházel jsem při pojednání o příslušném poradním orgánu toliko z těch předpisů, které jsem měl k dispozici.

Rád bych touto cestou poděkoval Doc. JUDr. ICLic. Zábaji Horákovi, LL.M., Ph.D. za odborné vedení při vypracovávání této práce. Dále děkuji kancléřce Arcibiskupství pražského paní JUDr. Ing. Marii Kolářové, Th.D. za poskytnuté dokumenty a některé doplňující informace. Za zpřístupnění partikulárních právních předpisů ostatních diecézí

děkuji zvláště kancléři Biskupství plzeňského panu Josefu Kazdovi, vicekancléře Biskupství plzeňského paní Růženě Smolkové, kancléři Biskupství litoměřického panu Mgr. Miloslavu Markovi, kancléři Biskupství královéhradeckého panu Ing. Mgr. Pavlu Boukalovi, vicekancléři Biskupství českobudějovického panu Václavu Kubešovi, kancléři Arcibiskupství olomouckého panu Antonínu Baslerovi, notáři Ostravsko–opavského biskupství panu Pavlu Ramíkovi, kancléři Ostravsko–opavského biskupství panu Martinu Kubešovi a kancléři Biskupství brněnského panu Ing. Jiřímu Doffkovi, Ph.D.

1. Obecný úvod

1.1 Právní postavení poradních orgánů a závaznost poradního hlasu

Kodex kanonického práva z roku 1983 (CIC/1983) na více místech ukládá představenému, aby před konkrétním právním jednáním projednal danou věc s určitým kolektivním orgánem. Pro některá svá právní jednání je představený dokonce povinen získat souhlas takového orgánu. Obecná pravidla postupu pro tyto případy a následky jejich nedodržení stanoví především c. 127:¹

„§ 1. Jestliže právo stanoví, že k právnímu jednání představeného je třeba souhlasu (*consensus – pozn. autora*) nebo projednání (*consilium – pozn. autora*) nějakým sborem nebo shromážděním osob, je nutno sbor nebo shromáždění svolat podle c. 166, pokud, jedná-li se pouze o projednání, nestanoví partikulární nebo zvláštní právo jinak; k platnosti takového právního jednání se vyžaduje souhlas většiny přítomných nebo projednání se všemi.

§ 2. Jestliže právo stanoví, že k právnímu jednání potřebuje představený souhlas nebo projednání s některými jednotlivci:

1. vyžaduje-li se souhlas, je jednání představeného neplatné, jestliže si souhlas těch osob nevyžádal nebo jednal v rozporu s jejich názorem nebo názorem některé osoby.
2. vyžaduje-li se projednání, je jednání představeného neplatné, jestliže nevyslechl názory těch osob; ačkoliv představený není povinen přistoupit na jejich názor, i když shodný, nesmí se bez přesvědčivějšího důvodu, k němuž dospěl svým uvážením, odchýlit od jejich názoru, hlavně shodného.

§ 3. Všichni, od nichž se vyžaduje souhlas nebo projednání, jsou povinni upřímně vyslovit svůj názor a řádně zachovat tajemství, jestliže to vyžaduje závažnost věci; tuto povinnost může představený závazně nařídit.”

Pro svolání příslušného orgánu v případě, že se má vyjádřit k záležitostem, které jsou s ním obligatorně projednávány, nebo které vyžadují jeho souhlas, se na základě

¹ Není-li dále stanoveno jinak, rozumí se pod zkratkou „c.” kánon Kodexu kanonického práva z roku 1983 a pod zkratkou „cc.” kánony téhož Kodexu.

c. 127 § 1 použije ustanovení c. 166. C. 166 primárně upravuje svolávání sboru nebo shromáždění při obsazování církevního úřadu volbou a následky opomenutí některých účastníků:

„§ 1. Předsedající sboru nebo společenství svolá všechny, kteří patří ke sboru nebo společenství; jestliže musí být svolání provedeno osobně, je platné, jestliže se tak stalo v místě trvalého bydliště nebo přechodného bydliště nebo v místě pobytu.

§ 2. Jestliže některý z těch, kteří měli být svoláni, byl opomenut, a proto se nezúčastnil, je volba platná; avšak z jeho podnětu, po prokázání opomenutí a neúčasti, je příslušný představený povinen volbu, i když již potvrzenou, zrušit, za předpokladu, že je právně zjištěno, že správní odvolání bylo podáno do tří dnů od obdržení zprávy o volbě.

§ 3. Jestliže byla opomenuta více než třetina voličů, je volba neplatná samým právem, kromě případu, že se všichni volby skutečně zúčastnili.”

Partikulární právo může dle c. 127 § 1, jedná-li se o povinné projednání, stanovit odlišný postup, než předpokládá c. 166, nicméně partikulární předpisy v českých zemích takovou odchylnou úpravu neobsahují.

V případě, kdy si představený musí obligatorně vyžádat souhlas příslušného orgánu, se podle c. 127 § 1 vyžaduje souhlas většiny přítomných členů. Není-li souhlas dán, nebo si jej představený nevyžádá, je jeho jednání neplatné podle c. 127 § 2.

Je-li právem předepsána povinná předchozí konzultace s příslušným orgánem, c. 127 § 1 stanoví jako předpoklad platnosti právního jednání představeného projednání této záležitosti se *všemi*. Přitom c. 127 § 1 rozlišuje souhlas *většiny přítomných* a projednání se *všemi*. Přesto je ustanovení c. 127 § 1 vykládáno tím způsobem, že představený splní svoji povinnost předem projednat zamýšlené jednání konzultací se *všemi přítomnými* členy. Projednávány jsou méně závažné záležitosti, než ty, které vyžadují odsouhlasení. Bylo by nelogické požadovat povinnou konzultaci všech osob, když k udělení souhlasu postačuje pouhá většina přítomných. Řádně pozvané osoby se svojí neúčastí samy připravují o možnost, aby s nimi byla daná věc projednána. Požadavek povinné konzultace nepřítomných osob by dále postrádal smysl vzhledem k účelu projednání, jímž je také diskuse přítomných nad rozdílnými náhledy před tím, než je názor sboru vyjádřen.²

² Cf. BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., New Commentary on the Code of Canon

Z dikce c. 127 i jednotlivých dalších kánonů vyplývá, že se vyžaduje projednání předchozí, následné projednání pro dodatečné zplatnění nestačí.

Představený není povinen přistoupit na názor poradního orgánu, neměl by se však od něj odchýlit bez přesvědčivějšího důvodu.³ Vyslechnutí konzultativního orgánu by nemělo být ryze formální. Aby byl naplněn duch zákona, neměl by představený rozhodovat bez zohlednění názoru tohoto orgánu, zejména opírá-li se o přesvědčivé důvody. Odchylné rozhodnutí je vhodné náležitě odůvodnit.⁴

Podle c. 127 § 3 jsou všichni členové rady povinni upřímně sdělit svůj názor na věc, pokud se od nich vyžaduje projednání.

Poradní orgány mohou na základě práva disponovat též dalšími pravomocemi, např. v době uvolnění úřadu příslušného představeného (cf. volba administrátora diecéze sborem poradců, o které pojednává kapitola 2.2.4 této diplomové práce).

1.2 Kodex kanonického práva z roku 1983 a partikulární právní předpisy, které se týkají poradních orgánů

Problematika poradních orgánů na diecézní, vikariátní a farní úrovni je upravena jednak právem celocírkevním, tedy Kodexem kanonického práva z roku 1983, jednak partikulárním právem jednotlivých diecézí (eventuálně právními předpisy, jež vydává Česká biskupská konference).⁵

Kodex kanonického práva (*Codex iuris canonici*) z roku 1983 má povahu zákona, tedy právního předpisu nejvyšší právní síly v rámci kanonického práva. Byl promulgován papežem Janem Pavlem II. 25. 1. 1983; účinnosti nabyl 27. 11. 1983. Jeho přijetím byl zrušen do té doby platný Kodex kanonického práva z roku 1917 (*CIC/1917*).⁶ *CIC/1983* zavazuje všechny katolíky latinského obřadu (tedy členy římskokatolické církve).⁷ Příslušníci východních katolických církví jsou vázáni Kodexem kánonů východních církví z roku 1990 (*CCEO*).

Law, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 181–182.

³ Cf. c. 127 § 2 odst. 2.

⁴ Cf. KOLÁŘOVÁ, Marie, *Poradní hlas při rozhodování v církvi*, in: *Studia theologica* 44, léto 2011, str. 59–71.

⁵ K pramenům kanonického práva a církevním správním aktům cf. TRETERA, Jiří Rajmund, *Konfesionální právo a církevní právo*, Praha: Jan Krigl 1997, s. 115–121, HRDINA, Antonín, *Kanonické právo*, Plzeň: Aleš Čeněk 2011, s. 66–80, s. 130–138.

⁶ Cf. c. 6 § 1 odst. 1.

⁷ Cf. c. 1.

Oproti předchozí právní úpravě je v CIC/1983 posílena role diecézích biskupů na úkor papeže.⁸ Mnohé záležitosti jsou na základě kodexového zmocnění upraveny partikulárními právními předpisy, které přijímají biskupské konference a diecézní biskupové. Uplatněním zásady všeobecného kněžství všech věřících je důraz na roli laiků (např. zřizování pastoračních rad, v nichž zasedají rovněž laici). Diecézní kněží se mohou podílet na správě diecéze prostřednictvím kněžské rady.

Mimo celocírkevních zákonů, které zavazují všude a všechny, jimž jsou určeny,⁹ jsou pramenem kanonického práva mimo jiné rovněž právní předpisy partikulární. Zákonodárci partikulárních zákonů, které se týkají zkoumané problematiky, jsou zejména diecézní biskupové v českých zemích,¹⁰ popř. Česká biskupská konference, která vydává obecně závazná nařízení dle c. 455. „Místní zákony se vyhláší způsobem, který určil zákonodárce, a nabývají účinnosti po uplynutí jednoho měsíce ode dne vyhlášení, pokud sám zákon nestanoví jiný den.”¹¹ K vyhlášení partikulárních předpisů dochází jejich zveřejněním v aktech kurií jednotlivých diecézí; předpisy České biskupské konference jsou vyhlášovány způsobem, který ona stanoví.¹²

Partikulární zákony nejsou jedinými typy právních předpisů vznikajících na místní úrovni. Rozlišují se:

- *partikulární zákony (leges)*; jež se dělí na místní a osobní zákony
- *obecně závazná nařízení (decreta generalia)*. „Obecně závazná nařízení ... jsou vlastně zákony a řídí se ustanoveními kánonů o zákonech.”¹³
- *obecné prováděcí předpisy (decreta generalia exsecutoria)*. „Obecné prováděcí předpisy, i když jsou vydány formou závazných směrnic nebo jiných aktů, nezrušují zákon a jejich ustanovení, která jsou v rozporu se zákonem, jsou právně neúčinná.”¹⁴
- *stanovy (statuta)*. „Stanovy ve vlastním slova smyslu jsou normy dané podle ustanovení práva právníckým osobám sborovým i nesborovým, kterými se jim určuje jejich účel, ústava, řízení a způsob jednání.”¹⁵ „Normy stanov dané a

⁸ Cf. HRDINA, Antonín, Kanonické právo, Plzeň: Aleš Čeněk 2011, s. 48–50.

⁹ Cf. c. 12 § 1.

¹⁰ Cf. c. 381.

¹¹ C. 8 § 2.

¹² Cf. c. 455 § 2, Čl. 16 § 2 *Stanov České biskupské konference*.

¹³ C. 29.

¹⁴ C. 33 § 1.

¹⁵ C. 94 § 1.

vyhlášené ze zákonodárné moci podléhají ustanovením kánonů o zákonech.”¹⁶ Poradní orgány, jejichž právní postavení je obvykle upraveno předpisy označenými jako stanovy, nemají postavení právnických osob, jejich stanovy nelze proto *stricto sensu* považovat za stanovy ve smyslu c. 94, v úvahu připadá toliko analogická aplikace ustanovení c. 94.¹⁷ Jsou-li stanovy označeny jako vzorové, bude je třeba považovat za normativní instrukce podle c. 34, spíše než za stanovy ve smyslu c. 94.¹⁸

- *jednací řády (ordines)*. „Jednací řády jsou pravidla čili normy, které je nutno dodržovat při shromážděních osob, ať nařízených církevním představeným nebo svobodně svolaných věřícími, anebo při jiných akcích, a jimiž se určují náležitosti týkající se ústavy, řízení a způsobu jednání.”¹⁹ Jednací řády pro jednotlivé poradní orgány byly v českých zemích vydány v Královéhradecké diecézi, v ostatních diecézích upravují způsob jednání poradních orgánů jejich stanovy.

K ustavování a rušení některých orgánů (např. vikariátních rad) v některých diecézích slouží *rozhodnutí* diecézního biskupa (*decretum singulare*), tedy individuální správní akt (*actus administrativus singularis*). „Individuální správní akt ... může vydat v mezích své působnosti osoba, která má výkonnou pravomoc...”²⁰ „Správní akt, který se týká vnějšího oboru, musí být vyhotoven písemně...”²¹ „Správní akt ... nemá žádné právní účinky, jestliže porušuje právo získané třetí osobou nebo je v rozporu se zákonem nebo právním obyčejem, pokud jej příslušný představený nevybavil zrušovací doložkou.”²²

¹⁶ C. 94 § 3.

¹⁷ Cf. BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 654.

¹⁸ Cf. HRDINA, Antonín, *Kanonické právo*, Plzeň: Aleš Čeněk 2011, s. 73.

¹⁹ C. 95 § 1.

²⁰ C. 35.

²¹ C. 37.

²² C. 38.

2. Rady na úrovni diecézí

2.1 Kněžská rada

2.1.1 Právní postavení kněžské rady

Kněžská rada²³ (*consilium presbyterale*) je obligatorně zřizovaným kolegiálním orgánem kněží na úrovni diecéze. Tvoří senát diecézního biskupa (*senatus Episcopi*), vůči němuž disponuje poradním hlasem (*votum consultativum*). Její postavení vymezují především cc. 495–501 CIC/1983.

Podle c. 495 § 1 se „v každé diecézi ustaví kněžská rada, totiž sbor kněží, kteří jsou jakoby senátem biskupa, zastupujícím kněžstvo, a které přísluší podle ustanovení práva pomáhat biskupovi v řízení diecéze, aby se co nejučinněji podporoval pastorační prospěch části Božího lidu svěřené biskupovi.”

„Kněžská rada má vlastní stanovy schválené diecézním biskupem, s přihlédnutím k normám vydaným biskupskou konferencí.”²⁴ V českých zemích jsou takovými stanovami:²⁵

- *Stanovy Kněžské rady Arcidiecéze pražské* ze dne 9. 12. 2010, čj. 6381/2010 (dále jen „Stanovy Kněžské rady Arcidiecéze pražské”),
- *Stanovy a jednací řád Kněžské rady Královéhradecké diecéze* ze dne 16. 3. 2009, N. E. 495/2009, 3/2009 NRG (dále jen „Stanovy Kněžské rady Královéhradecké diecéze” a „Jednací řád Kněžské rady Královéhradecké diecéze”),

²³ K právnímu postavení kněžské rady cf. BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 652–661, LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 495/1–501/3, LISTL, Joseph, SCHMITZ, Heribert, *Handbuch des katholischen Kirchenrechts*, Regensburg: Pustet 1999, s. 355–359, RUF, Norbert, *Das Recht der katholischen Kirche nach dem neuen Codex Iuris Canonici für die Praxis erläutert*, Freiburg im Breisgau–Basel–Wien: Herder, 1989, s. 136–138, SHEELEY, Gerard, BROWN, Ralph, KELLY, Donal, MC GRATH, Aidon, *The Canon Law. Letter & Spirit*, London: Liturgical Press, 1995, s. 275–278, TRETERA, Jiří Rajmund, *Konfesní právo a církevní právo*, Praha: Jan Krigl 1997, s. 167–168, HRDINA, Antonín, *Kanonické právo*, Plzeň: Aleš Čeněk 2011, s. 202–203.

²⁴ C. 496.

²⁵ Jsou-li v této diplomové práci uváděny výčty partikulárních právních předpisů jednotlivých diecézí, nejprve jsou zmíněny předpisy diecézí z České církevní provincie a poté předpisy diecézí z Moravské církevní provincie. V rámci církevní provincie jsou seřazeny jednotlivé diecéze podle precedence (tedy zpravidla podle data, kdy byly založeny). Blíže cf. TRETERA, Jiří Rajmund, *Církevní právo*, Praha: Jan Krigl 1993, s. 52–55.

- *Stanovy Kněžské rady Litoměřické diecéze* ze dne 17. 4. 1998 (dále jen „Stanovy Kněžské rady Litoměřické diecéze”),
- *Stanovy Kněžské rady Českobudějovické diecéze* ze dne 6. 6. 2013 (dále jen „Stanovy Kněžské rady Českobudějovické diecéze”),
- *Stanovy Kněžské rady Plzeňské diecéze* ze dne 18. 2. 1997, č.j. 341/97 (dále jen „Stanovy Kněžské rady Plzeňské diecéze”),
- *Stanovy Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké* ze dne 7. 4. 1997, č.j. 791/97 (dále jen „Stanovy Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké”),
- *Stanovy Kněžské rady Brněnské diecéze, včetně ustanovení o Sboru poradců* ze dne 12. 6. 2001, Čj.: Ep/698/01, Příloha č. 6 ACEB 06/2001 (dále jen „Stanovy Kněžské rady Brněnské diecéze”),
- *Stanovy Kněžské rady Ostravsko–opavské diecéze* ze dne 3. 1. 1997, č.j. 31/97 (dále jen „Stanovy Kněžské rady Ostravsko–opavské diecéze”).

2.1.2 Složení kněžské rady a její funkční období

Členy kněžské rady mohou být pouze ti, kdo byli vysvěceni na kněze. Výraz *sacerdotes*, použitý v c. 497, zahrnuje (narozdíl od *presbyteri*) mimo kněží i biskupy.²⁶ Jáhnové, pastorační asistenti a laici vůbec jsou z členství vyloučeni,²⁷ přinejmenším co do plnohodnotného členství s hlasovacím právem.²⁸

Kodex nepředepisuje, kolik členů má kněžská rada mít, a určení její velikosti přenechává diecéznímu biskupovi. Počet kněží, kteří v radě zasedají, by se měl odvíjet zejména od velikosti dané diecéze.²⁹ V českých zemích mají kněžské rady obvykle okolo dvaceti členů.

²⁶ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 497/1.

²⁷ Cf. SHEELEY, Gerard, BROWN, Ralph, KELLY, Donal, MC GRATH, Aidon, *The Canon Law. Letter & Spirit*, London: Liturgical Press, 1995, s. 275.

²⁸ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 495/2.

²⁹ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 497/2.

V Pražské arcidiecézi tvoří kněžskou radu dvacet čtyři členů,³⁰ v Královéhradecké diecézi rovněž dvacet čtyři členů,³¹ v Litoměřické diecézi nejvýše sedmnáct členů.³² V Českobudějovické diecézi není přesný počet stanoven, závisí na množství kněží jmenovaných diecézním biskupem, obvykle by neměl přesáhnout patnáct členů (v současnosti má dvanáct členů).³³ Kněžská rada v plzeňské a Ostravsko–opavské diecézi je patnáctičlenná.³⁴ V Plzeňské diecézi může být tento počet podle potřeby rozšířen, Kněžská rada Plzeňské diecéze tak měla ve funkčním období 2008–2013 dokonce dvacet šest členů.³⁵ V Olomoucké arcidiecézi je dán celkový počet dvacet členů, rada však může být podle potřeby rozšířena (nyní je rada dvacetičlenná).³⁶ Stanovy Kněžské rady Brněnské diecéze velikost kněžské rady nijak neupřesňují, v tomto funkčním období je desetičlenná.³⁷

„Pro ustavení kněžské rady platí:

1. asi polovinu svobodně volí sami kněží, podle ustanovení následujících kánonů a podle stanov;
2. někteří kněží musí být podle stanov členy rady již z důvodu úřadu, který zastávají;
3. diecézní biskup je oprávněn svobodně jmenovat některé členy.”³⁸

Předpokládá se tedy trojí způsob výběru členů kněžské rady:

- *volba diecézními kněžími,*
- *virilní členství,*
- *svobodné jmenování diecézním biskupem.*

Diecézním kněžstvem je na základě c. 497 odst. 1 svobodně volena *asi polovina (dimidia circiter)* kněžské rady. Přesný podíl volených členů blíže určují stanovy,³⁹ ten se tedy v jednotlivých diecézích může i výrazně odlišovat.

³⁰ Cf. bod 2.1 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské. Podle ACAP 3/2011 ze dne 15. 3. 2011, bodu 2 s. 3 měla Kněžská rada Pražské arcidiecéze v té době fakticky pouze 23 členů.

³¹ Cf. bod 2 písm. a) Stanov Kněžské rady Královéhradecké diecéze.

³² Cf. bod 2.1 Stanov Kněžské rady Litoměřické diecéze.

³³ Cf. ACEBB 07–08/2013, s. 33.

³⁴ Cf. bod 2.1 Stanov Kněžské rady Plzeňské diecéze, bod 2.1 Stanov Kněžské rady Ostravsko–opavské diecéze.

³⁵ Cf. ACEP 12/2008 bod 3., s. 3, čj. 1832/08.

³⁶ Cf. bod II.1 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké, dále cf. ACO 2013/03, bod 4. s. 22.

³⁷ ACEB 5/2011, bod 2., s. 42.

³⁸ C. 497.

³⁹ Cf. BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 655.

V Pražské arcidiecézi je voleno deset z dvaceti čtyř členů kněžské rady,⁴⁰ v Olomoucké arcidiecézi deset z nejméně dvaceti členů,⁴¹ v Českobudějovické diecézi pět členů z kněžské rady přibližně desetičlenné až patnáctičlenné.⁴² Stanovy Kněžské rady Brněnské diecéze předpokládají kodexové *asi* padesátiprocentní zastoupení volených členů (v tomto funkčním období se jedná o čtyři z deseti členů).⁴³ V Kněžské radě Královéhradecké diecéze je voleno dvanáct ze čtyřadvaceti členů,⁴⁴ v Kněžské radě Plzeňské diecéze deset z nejméně patnácti členů.⁴⁵ Stanovy Kněžské rady Ostravsko–opavské diecéze a Stanovy Kněžské rady Litoměřické diecéze počet volených členů kněžské rady neupřesňují.

V diecézích, kde není počet volených členů stanoven přesným číslem, jej určí v rámci možností, které mu dávají stanovy, pro jednotlivý případ diecézní biskup.

„Právo volit a být zvoleni do kněžské rady mají:

1. všichni světší kněží včlenění do diecéze;

2. světší kněží nevčlenění do diecéze a kněží, členové některé řeholní společnosti nebo společnosti apoštolského života, kteří pobývají v diecézi a v její prospěch zastávají některý úřad.”⁴⁶

C. 498 § 1 odst. 2 uvádí mezi osobami disponujícími volebním právem neinkardinované světské kněze a kněze, kteří jsou členy řeholní společnosti nebo společnosti apoštolského života. Členové sekulárních společností sice nejsou výslovně zmíněni, platí pro ně ale stejná pravidla.⁴⁷ Ke jmenování řeholníka za člena kněžské rady je obvykle zapotřebí souhlasu příslušného představeného.⁴⁸ Aktivní i pasivní volební právo má nositel úřadu spojeného s péčí o duše,⁴⁹ vykonávaného ve prospěch diecéze. Partikulární právo by zřejmě mělo blíže vymezit, o které církevní úřady se jedná,⁵⁰ nicméně stanovy

⁴⁰ Cf. bod 2.1 písm. a) Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské.

⁴¹ Cf. bod III.3 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké.

⁴² Cf. bod 2.4 Stanov Kněžské rady Českobudějovické diecéze.

⁴³ Cf. ACEB 5/2011 bod 2., s. 42.

⁴⁴ Cf. bod 2 písm. b) Stanov Kněžské rady Královéhradecké diecéze.

⁴⁵ Cf. bod 3.3 Stanov Kněžské rady Plzeňské diecéze.

⁴⁶ C. 498 § 1.

⁴⁷ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 498/2.

⁴⁸ Cf. bod 3.2 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod 3.2 Stanov Kněžské rady Litoměřické diecéze, bod 3.2 Stanov Kněžské rady Českobudějovické diecéze, bod 3.2 Stanov Kněžské rady Plzeňské diecéze, bod 3.2 Stanov Kněžské rady Ostravsko–opavské diecéze.

⁴⁹ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 498/2.

⁵⁰ Cf. BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 656.

kněžských rad v českých zemích bližší upřesnění okruhu těchto osob neobsahují. Zejména půjde o faráře, farní vikáře a administrátory farností.

Stanovy mohou na základě c. 498 § 2 volební právo přiznat i dalším kněžím s trvalým nebo přechodným (kanonickým) bydlištěm v diecézi.⁵¹ Kanonické stálé bydliště (domicilium) v diecézi získá, kdo v diecézi pobývá s úmyslem tam trvale zůstat, pokud tomu nic nezabrání, nebo zde dovrší pět let pobytu.⁵² Kanonické přechodné bydliště (quasi-domicilium) v diecézi získá, kdo v diecézi pobývá s úmyslem tam zůstat alespoň tři měsíce, pokud tomu nic nezabrání, nebo zde dovrší tři měsíce pobytu.⁵³ Jedná se například o neinkardinované penzionované kněze, kteří v diecézi bydlí.⁵⁴ České a moravské diecéze možnosti udělit volební právo těmto osobám nevyužily.

„Způsob volby členů kněžské rady určují stanovy tak, aby pokud možno byli zastoupeni kněží podle jejich různých služeb a územních částí diecéze.“⁵⁵

Postup při ustavení volené části kněžské rady je obvykle takový, že diecézní biskup vyzve v aktech kurie k odeslání hlasovacích lístků se jmény navrhovaných osob na biskupství. Každý kněz, který je oprávněn volit, pošle doporučenou zásilkou na biskupství seznam osob, které na členství do kněžské rady navrhuje, přičemž počet navržených kněží se má shodovat s počtem volených členů.⁵⁶ V Královéhradecké diecézi může volič využít nejvýše tolik hlasů, kolik je volených členů kněžské rady.⁵⁷ V Pražské arcidiecézi každý kněz navrhuje pouze pět jmen, přičemž voleno je deset osob.⁵⁸ V Ostravsko-opavské diecézi zasílá každý oprávněný kněz jméno jednoho kandidáta.⁵⁹

Bod 3.3 Stanov Kněžské rady Litoměřické diecéze určuje, že „volba se uskuteční dle potřeby na vikariátní konferenci písemně (tajným hlasováním) za účasti biskupa nebo generálního vikáře.“ Stanovy Kněžské rady Brněnské diecéze uvádějí, že volba je tajná⁶⁰ a koná se prostřednictvím hlasovacích lístků, které rozesílá biskupství; volby se konají nejpozději tři měsíce před skončením funkčního období předchozí kněžské rady, upravené hlasovací lístky je nutno doručit zpět do data na nich vyznačeného.⁶¹

⁵¹ Cf. blíže BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 657.

⁵² Cf. c. 102 § 1.

⁵³ Cf. c. 102 § 2.

⁵⁴ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 498/2.

⁵⁵ C. 499.

⁵⁶ Cf. bod 3.3 Stanov Kněžské rady Českobudějovické diecéze, bod 3.3 Stanov Kněžské rady Plzeňské diecéze, bod III.3 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké.

⁵⁷ Cf. bod 3 písm. b) a c) Stanov Kněžské rady Královéhradecké diecéze.

⁵⁸ Cf. bod 3.3 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské.

⁵⁹ Cf. bod 3.3 Stanov Kněžské rady Ostravsko-opavské diecéze.

⁶⁰ Obdobně cf. bod 3 písm. b) Stanov Kněžské rady Královéhradecké diecéze.

⁶¹ Cf. bod III. 2–3 Stanov Kněžské rady Brněnské diecéze.

Hlasovací lístky sečte zpravidla diecézní biskup s biskupskou radou,⁶² dle Stanov Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké arcibiskup, generální vikář a jeden kněz,⁶³ dle Stanov Kněžské rady Brněnské diecéze a Stanov Kněžské rady Královéhradecké diecéze tříčlenná komise jmenovaná biskupem.⁶⁴ Volenou část kněžské rady tvoří ti, kdo obdrželi nejvíce hlasů, v případě rovnosti hlasů rozhodují ti, kdo hlasy sčítají.⁶⁵ Stanovy Kněžské rady Královéhradecké diecéze neupravují, kdo je zvolen členem kněžské rady, dojde-li k rovnosti hlasů. Ze Stanov Kněžské rady Brněnské diecéze nevyplývá, jakým způsobem se určí počet zvolených členů kněžské rady, ani kteří z navržených kandidátů se jimi stali (např. v případě rovnosti hlasů). Rozhodnutí zde tedy náleží diecéznímu biskupovi. Podle bodu 3.3 Stanov Kněžské rady Ostravsko–opavské diecéze sčítá hlasy diecézní biskup, ten také z kandidátů s nejvyšším počtem hlasů vybere volenou část kněžské rady. Stanovy Kněžské rady Litoměřické diecéze neobsahují pravidla k určení toho, kdo byl za člena kněžské rady zvolen.

Diecézní stanovy v českých zemích nereflektují kodexový požadavek rovnoměrného zastoupení různých služeb a územních částí diecéze mezi zvolenými kněžími. Případné disproporční zastoupení jednotlivých částí diecéze může být korigováno zejména prostřednictvím členů jmenovaných diecézním biskupem.⁶⁶

Stanovy Kněžské rady Brněnské diecéze jako jediné omezují možnost zvolených členů zasedat v radě na dvě po sobě následující volební období.⁶⁷

Další část kněžské rady tvoří osoby, zasedající v ní z titulu svého úřadu.⁶⁸ Takovými virilními členy jsou v jednotlivých diecézích

- *generální vikář, biskupští vikáři a pomocní biskupové,*⁶⁹

⁶² Cf. bod 3.3 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod 3.3 Stanov Kněžské rady Českobudějovické diecéze, bod 3.3 Stanov kněžské rady Plzeňské diecéze.

⁶³ Cf. bod III.3 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké.

⁶⁴ Cf. bod 3 písm. b) a d) Stanov Kněžské rady Královéhradecké diecéze, bod III. 2 Stanov Kněžské rady Brněnské diecéze.

⁶⁵ Cf. bod 3.3 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod 3 písm. b) a d) Stanov Kněžské rady Královéhradecké diecéze, bod 3.3 Stanov Kněžské rady Českobudějovické diecéze, bod 3.3 Stanov kněžské rady Plzeňské diecéze, bod III.3 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké, bod III. 3 Stanov Kněžské rady Brněnské diecéze.

⁶⁶ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 499/1.

⁶⁷ Cf. bod II. 5 Stanov Kněžské rady Brněnské diecéze.

⁶⁸ K virilním členům kněžské rady cf. BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 655.

⁶⁹ Cf. bod 2.1 písm. d) Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod 2 písm. c) Stanov Kněžské rady Královéhradecké diecéze, bod 2.2 Stanov Kněžské rady Litoměřické diecéze, bod 2.3 Stanov Kněžské rady Českobudějovické diecéze, bod 2.2 Stanov Kněžské rady Plzeňské diecéze, bod II.2 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké, bod II.1 Stanov Kněžské rady Brněnské diecéze, bod 2.3 Stanov Kněžské rady Ostravsko–opavské diecéze.

- *rektor semináře* (v Pražské a Olomoucké arcidiecézi)⁷⁰ nebo *rektor konviktu* (v Litoměřické diecézi),⁷¹
- *probošt, popř. děkan kapituly kanovníků* (v Pražské arcidiecézi a v Královéhradecké a Českobudějovické diecézi),⁷²
- *ředitel (diecézního) pastoračního centra (střediska)/předsedající (diecézní) pastorační rady* (v Pražské arcidiecézi a Plzeňské diecézi),
- *kancléř* (v Plzeňské a Královéhradecké diecézi),⁷³
- *soudní vikář–oficiál* (v Královéhradecké diecézi).⁷⁴

V Kněžské radě Královéhradecké diecéze zasedá dále z titulu svého úřadu želivský opat.⁷⁵

Třetím způsobem vzniku členství v kněžské radě je svobodné jmenování diecézním biskupem. Jedná se o právo, nikoli povinnost diecézního biskupa. Stanovy jej však tohoto práva nemohou zbavit.⁷⁶ Podíl takto jmenovaných kněží se pohybuje obvykle mezi jednou čtvrtinou a jednou třetinou. Příslušný diecézní biskup jmenuje nejvýše pět členů z přibližně desetičlenné až patnáctičlenné Kněžské rady Českobudějovické diecéze, pět a více členů z nejméně dvacetičlenné Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké; nejvýše cca pět z dvaceti čtyř členů Kněžské rady Arcidiecéze pražské, pět nebo více členů z nejméně patnáctičlenné Kněžské rady Plzeňské diecéze, méně než pět členů čtyřadvacetičlenné Kněžské rady Královéhradecké diecéze.⁷⁷ Stanovy Kněžské rady Litoměřické diecéze, Stanovy Kněžské

⁷⁰ Cf. bod 2.1 písm. d) Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod II.2 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké.

⁷¹ Cf. bod 2.2 Stanov Kněžské rady Litoměřické diecéze.

⁷² Cf. bod 2.1 písm. d) Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod 2 písm. c) Stanov Kněžské rady Královéhradecké diecéze (konkrétně se jedná o probošta Katedrální kapituly při chrámu Svatého Ducha v Hradci Králové a děkana Kolegiální kapituly při kostele Povýšení sv. Kříže v Litomyšli), bod 2.3 Stanov Kněžské rady Českobudějovické diecéze (jedná se o probošta Katedrální kapituly u sv. Mikuláše v Českých Budějovicích). V Pražské arcidiecézi jsou těmito osobami probošt Metropolitní kapituly u sv. Víta v Praze, probošt Královské kolegiální kapituly sv. Petra a Pavla na Vyšehradě, probošt Kolegiální kapituly sv. Kosmy a Damiána ve Staré Boleslavi, probošt Kolegiální kapituly Všech svatých na Hradě pražském a děkan Kolegiální kapituly Nanebevzetí Panny Marie na hradě Karlštejně.

⁷³ Cf. bod 2.1 písm. d) Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod 2 písm. c) Stanov Kněžské rady Královéhradecké diecéze, bod 2.2 Stanov Kněžské rady Plzeňské diecéze.

⁷⁴ Cf. bod 2 písm. c) Stanov Kněžské rady Královéhradecké diecéze.

⁷⁵ Cf. bod 2 písm. c) Stanov Kněžské rady Královéhradecké diecéze.

⁷⁶ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 497/2, BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 655–656.

⁷⁷ Cf. bod 2.1 písm. c) Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod 2 písm. a)–d) Stanov Kněžské rady Královéhradecké diecéze, bod 2.2 Stanov Kněžské rady Českobudějovické diecéze, bod 2.1, 3.3 Stanov Kněžské rady Plzeňské diecéze, bod II.1, II.2, III.3 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké.

rady Brněnské diecéze a Stanovy Kněžské rady Ostravsko–opavské diecéze tento podíl blíže neupřesňují.

Kněžská rada je jmenována na časově omezenou dobu, určenou stanovami. Celá rada, nebo její část se musí obměnit během pěti let.⁷⁸ V českých zemích je pravidlem pětileté funkční období, mandát všech volených a biskupem jmenovaných členů zaniká ve stejný okamžik. Funkční období obvykle začíná ustavujícím zasedáním kněžské rady.⁷⁹

„V době uvolnění úřadu diecézního biskupa kněžská rada zaniká a její úkoly plní sbor poradců.“⁸⁰ Nový biskup je na základě c. 501 § 2 povinen znovu ustavit kněžskou radu do jednoho roku od převzetí vedení diecéze. Buď potvrdí dekretem kněžskou radu v předchozím složení, nebo konstituuje novou radu způsobem určeným platnými stanovami.⁸¹

„Jestliže kněžská rada neplní jí svěřený úkol k prospěchu diecéze nebo jej závažným způsobem zneužívá, může ji diecézní biskup po poradě s metropolitou, nebo, jedná-li se o metropolitu, se služebně nejstarším diecézním biskupem provincie, rozpustit, avšak musí během jednoho roku radu nově ustavit.“⁸² Zda je dán důvod rozpuštění kněžské rady, rozhoduje diecézní biskup. Stanovisko metropoly (popř. nejstaršího sufragánního biskupa) k úmyslu diecézního biskupa radu rozpustit není závazné.⁸³

Stanovy a Kodex upravují případy zániku členství jednotlivého člena rady během funkčního období. Jedná se o

- *smrt,*
- *odpadnutí od Katolické církve,*⁸⁴
- *ztráta duchovního stavu,*⁸⁵
- *uzavření neplatného manželství, byť civilního, duchovním,*⁸⁶

⁷⁸ Cf. c. 501 § 1.

⁷⁹ Cf. bod 1.4 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod 5 písm. a) Stanov Kněžské rady Královéhradecké diecéze, bod 1.4 Stanov Kněžské rady Litoměřické diecéze, bod 1.4 Stanov Kněžské rady Českobudějovické diecéze, bod 1.4 Stanov Kněžské rady Plzeňské diecéze, bod IV.4 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké, bod IV.1 Stanov Kněžské rady Brněnské diecéze, bod 2.6 Stanov Kněžské rady Ostravsko–opavské diecéze.

⁸⁰ C. 501 § 2.

⁸¹ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 501/2.

⁸² C. 501 § 3

⁸³ K rozpuštění kněžské rady cf. BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., New Commentary on the Code of Canon Law, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 660.

⁸⁴ Cf. c. 194 § 1 odst. 2.

⁸⁵ Cf. c. 194 § 1 odst. 1, též bod 2.7 Stanov Kněžské rady Ostravsko–opavské diecéze.

⁸⁶ Cf. c. 194 § 1 odst. 3.

- *ztrátu úřadu*, s nímž je členství v kněžské radě spojeno (např. úřadu generálního vikáře),
- *abdikaci*,
- *odvolání diecézním biskupem*,
- *hrubé a soustavné porušování stanov rady* (v Královéhradecké diecézi).

K abdikaci je zpravidla zapotřebí souhlasu diecézního biskupa. Pro odvolání ani vzdání se členství se nevyžaduje žádné zdůvodnění.⁸⁷ Bod 3 písm. f) Stanov Kněžské rady Královéhradecké diecéze obsahuje apel na zvolené kněze, aby aby funkci přijali jako službu Božímu lidu; nemohou-li ji však vykonávat (např. ze zdravotních důvodů) je dána možnost abdikace, která nevyžaduje souhlas biskupa. Tytéž stanovy ve svém bodě 3 písm. g) jako důvod zániku členství v kněžské radě uvádějí mimo smrti a upadnutí do církevního trestu *hrubé a soustavné porušování stanov rady*. Zřejmě se jedná o odvolání diecézním biskupem z tohoto důvodu; samočinný zánik členství není podle našeho názoru představitelný, a to z důvodu obsahové neurčitosti pojmu *hrubého a soustavného porušování stanov* a absence určitelného okamžiku spáchání *soustavného* porušování.

Za zvoleného kněze, který přestal být členem rady, *může* podle Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské a Stanov Kněžské rady Brněnské diecéze diecézní biskup jmenovat náhradníka podle výsledků předchozích voleb.⁸⁸ V Královéhradecké diecézi je nastoupení náhradníka na výzvu diecézního biskupa standardní.⁸⁹

Stanovy Kněžské rady Brněnské diecéze v bodě II. 3 uvádějí, že za virilistu, kterému členství skončilo, *může* být jmenován nový nositel tohoto úřadu. Zde lze ale spatřovat rozpor s bodem II. 1 týchž stanov, podle něhož nositel virilního úřadu (pomocný biskup, generální vikář nebo biskupský vikář) *je* členem kněžské rady. Domníváme se, že je obtížně představitelné, aby diecézní biskup nového virilistu za člena kněžské rady nejmenoval, proto se tento rozpor pravděpodobně v praxi neprojeví.

Dále Stanovy Kněžské rady Brněnské diecéze v bodě II. 4 upřesňují, že náhradníkovi končí funkční období současně se zbytkem kněžské rady. To je pravidlem i v ostatních diecézích, kde není tato skutečnost explicitně ve stanovách vyjádřena; plyne to

⁸⁷ Cf. bod 2.2 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod 2.4 Stanov Kněžské rady Litoměřické diecéze, bod 2.5 Stanov Kněžské rady Českobudějovické diecéze, bod 2.4 Stanov Kněžské rady Plzeňské diecéze, bod II.4 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké, bod II.2 Stanov Kněžské rady Brněnské diecéze (namísto odvolání je zmíněno zrušení jmenování), bod 2.7 Stanov Kněžské rady Ostravsko-opavské diecéze.

⁸⁸ Cf. bod 2.3 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod II.3 Stanov Kněžské rady Brněnské diecéze.

⁸⁹ Cf. bod 3 písm. e) Stanov Kněžské rady Královéhradecké diecéze.

již z úvodních článků stanov, které vymezují funkční období a způsob ustavení kněžské rady.

Jmenování dalších členů kněžské rady v průběhu jejího funkčního období je představitelné i v diecézích, které náhradnictví ve stanovách kněžské rady výslovně neupravují. Právo diecézního biskupa jmenovat určitý počet členů kněžské rady totiž není nikterak časově omezeno. Nepřesáhne-li se tedy diecézní biskup počet členů, který stanovy připouštějí (nebo není-li tento počet stanovami omezen), není důvod, proč by nemohl jmenovat nové členy i během funkčního období rady. Pokud je počet členů kněžské rady stanoven přesným číslem (nebo je dán minimální počet členů a stav by pod něj poklesl),⁹⁰ lze dokonce tvrdit, že je povinen tak učinit.

2.1.3 Vztah kněžské rady a diecézního biskupa, způsob jednání kněžské rady

Pro vzájemný vztah diecézního biskupa a kněžské rady je příznačné, že ačkoli diecézní biskup kněžské radě předsedá, není jejím členem a disponuje vůči ní jako představený diecéze významnými pravomocemi.⁹¹

Základem právní úpravy je zde c. 500. Podle c. 500 § 1 „diecéznímu biskupovi přísluší kněžskou radu svolat, jí předsedat a určit otázky k projednání nebo přijmout otázky navrhované členy.”

To, že diecézní biskup kněžské radě předsedá, nevylučuje možnost, aby fakticky její zasedání řídil jím pověřený zástupce, nebo jiný stanovami určený člen rady.⁹² Pouze Jednací řád Kněžské rady Královéhradecké diecéze ve svém bodě 3 písm. a) a d) výslovně zakazuje, aby kněžská rada zasedala bez diecézního biskupa.

Stanovy dále obvykle předpokládají vytvoření funkce tajemníka, v Olomoucké arcidiecézi a Královéhradecké diecézi sekretáře (dále jen „tajemník”), který zabezpečuje kontakt mezi arcibiskupem a kněžskou radou, vede záznamy o činnosti kněžské rady a shromažďuje podněty z řad členů kněžské rady a ostatních kněží. Tajemník je zvolen na

⁹⁰ Cf. bod 2.1 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod 2 písm. a) Stanov Kněžské rady Královéhradecké diecéze, bod II. 1 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké.

⁹¹ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 500/1.

⁹² Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 500/1.

Možnost, aby zasedání kněžské rady řídil pověřený zástupce diecézního biskupa, výslovně připouští bod 4.3 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod 4.3 Stanov Kněžské rady Litoměřické diecéze, bod 4.3 Stanov Kněžské rady Českobudějovické diecéze, bod 4.3 Stanov Kněžské rady Plzeňské diecéze, bod IV.3 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké.

ustavující schůzi kněžské rady.⁹³ Funkce tajemníka kněžské rady není vytvořena v Ostravsko–opavské diecézi.

Účast na zasedání kněžské rady je koncipována jako obligatorní, s povinností předchozí odůvodněné omluvy (tajemníkovi) v případě neúčasti.⁹⁴ Obligatorní účast na zasedání není předepsána toliko v Královéhradecké diecézi.

Usnášeníschopnost kněžské rady je dle stanov zpravidla dána, jsou-li přítomny alespoň dvě třetiny jejích členů.⁹⁵ Nesejde-li se kněžská rada v dostatečném počtu členů, svolává v Ostravsko–opavské diecézi diecézní biskup opětovné zasedání s upozorněním, že shromáždění bude usnášeníschopné v počtu, v němž se sejde.⁹⁶ Stanovy Kněžské rady Brněnské diecéze narozdíl od ostatních stanov usnášeníschopnost kněžské rady neupravují, je tedy schopna se usnášet při jakémkoli počtu přítomných členů.

Předsedající může na zasedání dále pozvat zástupce stálých jáhnů, který nemá hlasovací právo,⁹⁷ popř. další odborníky k projednání některých specifických otázek.⁹⁸

Program zasedání tvoří návrhy předložené diecézním biskupem, biskupskou kurií (nikoli v Královéhradecké diecézi) nebo jednotlivými členy. Návrhy členů je zpravidla nutno předložit tajemníkovi nejpozději dva týdny před datem zasedání.⁹⁹ Stanovy Kněžské rady Ostravsko–opavské diecéze připouštějí navíc i podávání návrhů jinými osobami.¹⁰⁰

⁹³ Cf. bod 4.2 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod 4.2 Stanov Kněžské rady Litoměřické diecéze, bod 4 písm. f) Stanov Kněžské rady Královéhradecké diecéze, bod 4.2 Stanov Kněžské rady Českobudějovické diecéze, bod 4.2 Stanov Kněžské rady Plzeňské diecéze, bod IV.2 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké, bod IV.2 Stanov Kněžské rady Brněnské diecéze.

⁹⁴ Cf. bod 4.5 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod 4.5 Stanov Kněžské rady Litoměřické diecéze, bod 4.5 Stanov Kněžské rady Českobudějovické diecéze, bod 4.5 Stanov Kněžské rady Plzeňské diecéze, bod IV.5 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké, bod IV.3 Stanov Kněžské rady Brněnské diecéze (není výslovně upravena povinnost případnou absenci omlouvat), bod 4.5 Stanov Kněžské rady Ostravsko–opavské diecéze.

⁹⁵ Cf. bod 4.7 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod 3 písm. e) Jednacího řádu Kněžské rady Královéhradecké diecéze, bod 4.7 Kněžské rady Litoměřické diecéze, bod 4.7 Stanov Kněžské rady Českobudějovické diecéze, bod 4.7 Stanov Kněžské rady Plzeňské diecéze, bod IV.7 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké, bod 4.4 Stanov Kněžské rady Ostravsko–opavské diecéze.

⁹⁶ Cf. bod 4.4 Stanov Kněžské rady Ostravsko–opavské diecéze.

⁹⁷ Cf. bod 4.6 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod 4.6 Stanov Kněžské rady Litoměřické diecéze, bod 4.6 Stanov Kněžské rady Českobudějovické diecéze, bod 4.6 Stanov Kněžské rady Plzeňské diecéze, bod IV.6 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké.

⁹⁸ Cf. bod 4.12 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod 4.11 Stanov Kněžské rady Litoměřické diecéze, bod 4.11 Stanov Kněžské rady Českobudějovické diecéze, bod 4.11 Stanov Kněžské rady Plzeňské diecéze, bod IV.11 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké, bod 4.7 Stanov Kněžské rady Ostravsko–opavské diecéze.

⁹⁹ Cf. bod 4.8 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod 4.8 Stanov Kněžské rady Litoměřické diecéze, bod 3 písm. c) a f) Jednacího řádu Kněžské rady Královéhradecké diecéze, bod 4.8 Stanov Kněžské rady Českobudějovické diecéze (podle tohoto ustanovení se předkládají také návrhy dalších kněží a věřících, a to prostřednictvím členů rady), bod 4.8 Stanov Kněžské rady Plzeňské diecéze, bod IV.8 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké, bod IV.4 Stanov Kněžské rady Brněnské diecéze, bod 4.5 Stanov Kněžské rady Ostravsko–opavské diecéze (z důvodu neexistence funkce tajemníka se návrhy předkládají diecéznímu biskupovi).

¹⁰⁰ Cf. bod 4.5 Stanov Kněžské rady Ostravsko–opavské diecéze.

Dále stanovy vyžadují pro zařazení návrhu členů kněžské rady nebo biskupské kurie na pořad jednání souhlas diecézního biskupa,¹⁰¹ nutnost souhlasu diecézního biskupa k zařazení určité otázky na program jednání vyplývá rovněž z c. 500 § 1.¹⁰² Program jednání se oznámí jednotlivým účastníkům nejméně tři dny předem Arcidiecézi pražské,¹⁰³ popř. pět dní předem v Královéhradecké diecézi.¹⁰⁴

Stanovy Kněžské rady Arcidiecéze pražské, Stanovy Kněžské rady Litoměřické diecéze, Stanovy Kněžské rady Plzeňské diecéze a Stanovy Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké připouštějí k hlasování pouze návrhy, které jsou přesně formulovány.¹⁰⁵ K přijetí usnesení je zapotřebí souhlas nadpoloviční většiny přítomných členů kněžské rady.¹⁰⁶ Stanovy Kněžské rady Brněnské diecéze se požadovanou většinou hlasů nezabývají, postačí tedy zřejmě prostá většina přítomných. Vzhledem k absenci úpravy usnášeníschopnosti kněžské rady v těchto stanovách to znamená, že usnesení může teoreticky přijmout i jediný přítomný člen rady. Neschválené návrhy jsou v Pražské arcidiecézi a v Litoměřické, Českobudějovické a Plzeňské diecézi znovu předloženy na dalším zasedání kněžské rady, nerozhodne-li předsedající jinak.¹⁰⁷

Z každého zasedání se vyhotoví zápis, který je v některých diecézích uveřejněn způsobem v diecézi obvyklým (např. v aktech kurie nebo diecézním oběžníku).¹⁰⁸ Zveřejnění závěrů přísluší výhradně diecéznímu biskupovi.¹⁰⁹ Odlišná úprava platí v Královéhradecké diecézi. Zde je zasedání kněžské rady výslovně označeno za neveřejné,

¹⁰¹ Cf. bod 1.3 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod 1.3 Stanov Kněžské rady Litoměřické diecéze, bod 1.3 Stanov Kněžské rady Českobudějovické diecéze, bod 1.3 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké, bod IV.4 Stanov Kněžské rady Brněnské diecéze, bod 4.5 Stanov Kněžské rady Ostravsko-opavské diecéze.

¹⁰² Cf. BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 659.

¹⁰³ Cf. bod 4.9 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské.

¹⁰⁴ Cf. bod 3 písm. g) Jednacího řádu Kněžské rady Královéhradecké diecéze.

¹⁰⁵ Cf. bod 4.10 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod 4.9 Stanov Kněžské rady Litoměřické diecéze, bod 4.9 Stanov Kněžské rady Plzeňské diecéze, bod IV.9 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké.

¹⁰⁶ Cf. bod 4.10 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod 4.9 Stanov Kněžské rady Litoměřické diecéze, bod 3 písm. e) Jednacího řádu Kněžské rady Královéhradecké diecéze, bod 4.9 Stanov Kněžské rady Českobudějovické diecéze, bod 4.9 Stanov Kněžské rady Plzeňské diecéze, bod IV.9 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké, bod 4.6 Stanov Kněžské rady Ostravsko-opavské diecéze.

¹⁰⁷ Cf. bod 4.10 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod 4.9 Stanov Kněžské rady Litoměřické diecéze, bod 4.9 Stanov Kněžské rady Českobudějovické diecéze, bod 4.9 Stanov Kněžské rady Plzeňské diecéze.

¹⁰⁸ Cf. bod 4.11 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod 4.10 Stanov Kněžské rady Litoměřické diecéze (nezabývá se případným zveřejněním zápisu), bod 4.10 Stanov Kněžské rady Českobudějovické diecéze, bod 4.10 Stanov Kněžské rady Plzeňské diecéze, bod IV.10 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké (předpokládá zápis z každého hlasování, neupravuje blíže jeho případné zveřejnění), bod 4.7 Stanov Kněžské rady Ostravsko-opavské diecéze (taktéž neupravuje blíže jeho případné zveřejnění). Jako konkrétní případ takového usnesení kněžské rady cf. č.j. 385/97 ACEP 2/97, bod 5, s. 5.

¹⁰⁹ Cf. c. 500 § 3.

příčemž zápis se doručuje toliko členům rady. Ti jsou vázáni povinnostmi mlčenlivosti, které mohou být zproštěni diecézním biskupem nebo „subjektem, jehož se zjištěná skutečnost týká”.¹¹⁰

Jak často kněžská rada zasedá, upravují její stanovy. V Pražské arcidiecézi a v Českobudějovické, Plzeňské a Ostravsko–opavské diecézi se schází čtyřikrát ročně, v Olomoucké arcidiecézi a Královéhradecké a Litoměřické diecézi dvakrát ročně a v Brněnské diecézi nejméně dvakrát ročně.¹¹¹ Všechny stanovy také předpokládají možnost svolat mimořádné zasedání kněžské rady na přání diecézního biskupa, popř. na žádost třetiny členů (v Královéhradecké diecézi na žádost nadpoloviční většiny členů).¹¹² Stanovy Kněžské rady Arcidiecéze pražské, Stanovy Kněžské rady Litoměřické diecéze, Stanovy Kněžské rady Českobudějovické diecéze, Stanovy Kněžské rady Plzeňské diecéze a Stanovy Kněžské rady Ostravsko–opavské diecéze i v tomto případě předpokládají nutnost souhlasu diecézního biskupa.¹¹³ Ovšem i v případě mimořádného zasedání kněžské rady na základě žádosti jejích členů je podle c. 500 § 1 svolavatelem diecézní biskup a bez jeho souhlasu kněžská rada v žádném případě zasedat nemůže;¹¹⁴ jednotlivé stanovy se tudíž v tomto ohledu ve skutečnosti neliší.

2.1.4 Pravomoci kněžské rady

„Kněžská rada má pouze poradní hlas; diecézní biskup vyslechne její názor v závažnějších záležitostech, její souhlas potřebuje pouze v případech výslovně právem stanovených.”¹¹⁵

¹¹⁰ Bod 4 písm. e) Stanov Kněžské rady Královéhradecké diecéze, cf. též bod 2 písm. c) a bod 4 písm. a) Jednacího řádu Královéhradecké diecéze.

¹¹¹ Cf. bod 4.4 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod 4.4 Stanov Kněžské rady Litoměřické diecéze, bod 2 písm. a) a b) Jednacího řádu Kněžské rady Královéhradecké diecéze, bod 4.4 Stanov Kněžské rady Českobudějovické diecéze, bod 4.4 Stanov Kněžské rady Plzeňské diecéze, bod IV.4 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké, bod IV.2 Stanov Kněžské rady Brněnské diecéze, bod 4.2 Stanov Kněžské rady Ostravsko–opavské diecéze.

¹¹² Cf. bod 4.4 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod 4.4 Stanov Kněžské rady Litoměřické diecéze, bod 2 písm. a) a b) Jednacího řádu Kněžské rady Královéhradecké diecéze, bod 4.4 Stanov Kněžské rady Českobudějovické diecéze, bod 4.4 Stanov Kněžské rady Plzeňské diecéze, bod IV.4 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké, bod IV.2 Stanov Kněžské rady Brněnské diecéze, bod 4.2 Stanov Kněžské rady Ostravsko–opavské diecéze.

¹¹³ Cf. bod 4.4 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod 4.4 Stanov Kněžské rady Litoměřické diecéze, bod 4.4 Stanov Kněžské rady Českobudějovické diecéze, bod 4.4 Stanov Kněžské rady Plzeňské diecéze, bod 4.2 Stanov Kněžské rady Ostravsko–opavské diecéze.

¹¹⁴ Cf. c. 500 § 3

¹¹⁵ C. 500 § 2.

Okruh závažnějších záležitostí mohou na základě místních podmínek blíže specifikovat jednotlivé stanovy, v českých a moravských diecézích se tak však nestalo. Vymezení okruhu závažnějších záležitostí spadá je pravomocí diecézního biskupa.¹¹⁶

V případech, kdy si diecézní biskup musí obligatorně vyžádat souhlas kněžské rady, se podle c. 127 § 1 vyžaduje souhlas většiny přítomných členů rady. Není-li souhlas dán, nebo si jej diecézní biskup nevyžádá, je jeho jednání neplatné.¹¹⁷ Nepanuje jednotný názor na to, zda v obecném kanonickém právu existuje takový případ, kdy by diecézní biskup k platnosti svého jednání potřeboval *souhlas* kněžské rady. Nutnost konsenzu diecézního biskupa a kněžské rady je uváděna v případě jmenování stálého sboru podle c. 1742 § 1.¹¹⁸ Tento sbor je ale *jmenován kněžskou radou na návrh diecézního biskupa*, je tedy otázka, zda lze jeho ustavení považovat za *jednání diecézního biskupa*.

Obligatornost souhlasu kněžské rady by také mohla být stanovena partikulárním právem, nicméně v českých zemích se tak nestalo.

Kodex kanonického práva obsahuje dále několik ustanovení, která podmiňují platnost určitých právních jednání diecézního biskupa jejich projednáním v kněžské radě.¹¹⁹

Jedním z takových jednání je svolání diecézního sněmu. Podle c. 461 § 1 platí, že „diecézní sněm se koná v místní církvi, jestliže to podle uvážení diecézního biskupa a po projednání v kněžské radě vyžadují okolnosti.“¹²⁰ Svolává se tedy pouze fakultativně a nepravidelně. Diecézní sněm je dle c. 460 „shromáždění vybraných kněží a jiných křesťanů z místní církve, kteří poskytují pomoc diecéznímu biskupovi k prospěchu celého diecézního společenství“. Členové kněžské rady musejí být na diecézní sněm povoláni a mají jako účastníci povinnost se na něj dostavit.¹²¹ Sněm se svobodně zabývá otázkami předloženými diecézním biskupem.¹²² Vztah diecézního biskupa a diecézního sněmu upravuje c. 466: „Jediným zákonodárcem na diecézním sněmu je diecézní biskup, ostatní účastníci mají

¹¹⁶ Cf. BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 659.

¹¹⁷ Cf. c. 127 § 2.

¹¹⁸ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 500/2–3, BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 659.

¹¹⁹ Struktura oddílu pojednávajícího o jednotlivých pravomocích kněžské rady zpracována na základě díla BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 659, LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. vor 495/1–2.

¹²⁰ Podrobněji cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 461/1–3.

¹²¹ Cf. c. 463 § 1 odst. 4. Podrobněji Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 463/5–6.

¹²² Cf. c. 465.

pouze poradní hlas; on sám podepisuje prohlášení a rozhodnutí sněmu, a tato mohou být zveřejněna jen z moci jeho úřadu.”

Dva členové kněžské rady, určení jejím sborovým jednáním, jsou také vysíláni na jednání provinčního sněmu.¹²³ Provinční sněm je shromáždění všech biskupů církevní provincie (ti mají rozhodující hlas) a některých dalších osob, které disponují hlasem toliko poradním,¹²⁴ mezi ně povinně patří též zástupci kněžských rad jednotlivých místních církví. Koná se také fakultativně a nepravidelně, a to tehdy, pokud to považuje za vhodné většina diecézních biskupů církevní provincie.¹²⁵

Podle c. 515 § 2 „... biskup nezřídí nebo nezruší farnost, ani ji značně nezmění bez projednání v kněžské radě.” Tato povinnost se na základě c. 516 § 1 vztahuje též na obdobná jednání týkající se kvazifarnosti.

Povinnou konzultaci vyžaduje také vydání předpisů podle c. 531. Podle c. 530 jsou některé úkony zvláště svěřeny faráři – např. udílení křtů, asistence sňatků, konání pohřbů a slavnostnější sváteční bohoslužby. Pokud takový úkon vykonal někdo jiný, je povinen předat dávky, které při této příležitosti obdržel, do farního majetku, není-li úmysl dárce odlišný; „... diecéznímu biskupovi přísluší po projednání s kněžskou radou vydat předpisy, kterými se upraví určení těchto dávek a odměna duchovních za tuto službu.”¹²⁶

Projednání v kněžské radě předchází také rozhodnutí diecézního biskupa o zřízení farních pastoračních rad podle c. 536.¹²⁷

K udělení souhlasu diecézního biskupa s novostavbou kostela v diecézi se podle c. 1215 § 2 vyžaduje předchozí projednání v kněžské radě.¹²⁸ Tohoto projednání je zapotřebí také v případě předání již existujícího kostela počestnému světskému užívání, podle c. 1222 § 2¹²⁹ platí, že „kde vyžadují jiné závažné důvody (*než nemožnost využití k bohoslužbám podle c. 1222 § 1 – pozn. autora*), aby se některý kostel již dále nepoužíval k bohoslužbám, může jej diecézní biskup po projednání s kněžskou radou předat k počestnému světskému užívání.” To se ale netýká případu, kdy předání do světského užívání je zapříčiněno tím, že kostel nelze žádným způsobem využít k bohoslužbám a nelze

¹²³ Cf. c. 443 § 5. Podrobněji cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 443/3–4.

¹²⁴ Cf. c. 443.

¹²⁵ Cf. c. 440.

¹²⁶ C. 531.

¹²⁷ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 536/1.

¹²⁸ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 1215/1–2.

¹²⁹ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 1222/1–2.

jej obnovit, v tomto případě diecézní biskup k projednání není zavázán.¹³⁰ Projednání v kněžské radě rovněž nevyžaduje udělení souhlasu se stavbou kaple,¹³¹ nebo souhlas s jejím předáním světskému užívání.¹³²

Další konzultativní pravomoc kněžské rady stanoví c. 1263:¹³³ „Diecézní biskup má po projednání s ekonomickou radou a kněžskou radou právo stanovit sobě podřízeným veřejným právnickým osobám podle jejich příjmu přiměřenou daň na potřeby diecéze; ostatním fyzickým a právnickým osobám může uložit mimořádnou přiměřenou dávku jen v případě závažné potřeby a za stejných podmínek, při zachování partikulárních zákonů a obyčejů, které mu poskytují širší práva.”

Kněžská rada dále na návrh diecézního biskupa jmenuje natrvalo sbor farářů podle c. 1742 § 1, který plní konzultativní úlohu v řízení o zbavení úřadu faráře nebo jeho přeložení (podrobněji cf. kapitolu 2.3 této diplomové práce).

Další pravomoci kněžské rady mohou být založeny partikulárním právem. Tyto pravomoci vyplývající toliko z partikulárního práva je třeba odlišit od pouhé bližší specifikace závažnějších záležitostí podle c. 500 § 2.

V případě závažnějších záležitostí¹³⁴ podle c. 500 § 2 je předchozí projednání se všemi členy kněžské rady podmínkou platnosti takového právního jednání.¹³⁵ U pravomocí založených pouze partikulárním právem by sankce neplatnosti právního jednání diecézního biskupa v případě neprojednání musela být buď explicitně stanovena,¹³⁶ nebo by alespoň muselo být z formulace tohoto nového oprávnění kněžské rady zřejmé, že diecézní biskup je *povinen* takové záležitosti radě k projednání předložit.¹³⁷ Pouhé oprávnění kněžské rady zabývat se určitým okruhem záležitostí není dostatečným důvodem k tomu, aby jakékoliv právní jednání diecézního biskupa do této oblasti spadající vyžadovalo předchozí projednání v kněžské radě jako předpoklad své platnosti.

V případě pochybnosti, spadá-li dané právní jednání do okruhu povinně projednávaných záležitostí, je pro omezení svobodného rozhodování diecézního biskupa na základě c. 18 potřeba užít restriktivní výklad.

¹³⁰ Cf. c. 1222 § 1.

¹³¹ Cf. c. 1224 § 1.

¹³² Cf. c. 1224 § 2.

¹³³ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 1263/1–7.

¹³⁴ K možnému vymezení závažnějších záležitostí cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 500/3.

¹³⁵ Cf. c. 127 § 1 a 2.

¹³⁶ Cf. c. 10.

¹³⁷ Cf. c. 127.

Pravomoci kněžské rady mohou být formulovány také jen jako možnost projednávat určité věci, zároveň však bude zřejmé, že některé z věcí spadající pod danou pravomoc je nutno zařadit mezi závažnější záležitosti podle c. 500 § 2. I za těchto okolností bude u závažnějších záležitostí předchozí projednání v kněžské radě předpokladem platnosti právního jednání diecézního biskupa.

Podle bodu 5.5 Stanov Kněžské rady Plzeňské diecéze kněžská rada „pečuje o všechny zájmy a otázky, které se týkají služby a života kněží a jáhnů“, přičemž uvádí jejich demonstrativní výčet (např. kněžská spiritualita, formace a vzdělávání kněží, farní hospodyně, spolupráce mezi klérem a laickými zaměstnanci).¹³⁸ Z formulace ustanovení je zřejmé, že nezavazuje diecézního biskupa projednávat s kněžskou radou svá zamýšlená rozhodnutí z této oblasti. Jeho účelem může být podle našeho názoru spíše snaha zainteresovat diecézní klérus na řešení stavovských otázek.

Kněžská rada také obvykle vybírá kněze do pastorační rady diecéze. Ve Stanovách Kněžské rady Plzeňské diecéze, Stanovách Kněžské rady Litoměřické diecéze a Stanovách Kněžské rady Arcidiecéze pražské se předpokládá výběr volbou, ve Stanovách Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké není způsob výběru blíže specifikován.¹³⁹

2.2 Sbor poradců

2.2.1 Postavení sboru poradců, členství v něm a jeho funkční období

Sbor poradců¹⁴⁰ (*collegium consultorum*, též sbor konzultorů) je kolektivním orgánem kněží na úrovni diecéze. Základ jeho právního postavení tvoří c. 502 § 1–3:

¹³⁸ Obdobné ustanovení obsahuje bod 5.4 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod 5.5 Stanov Kněžské rady Litoměřické diecéze, bod 5.5 Stanov Kněžské rady Českobudějovické diecéze a bod 5.5 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké (zde je užito formulace „vyjadřuje se k otázkám, které se týkají služby a života kněží a jáhnů“).

¹³⁹ Cf. bod 5.6 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské, bod 5.6 Stanov Kněžské rady Litoměřické diecéze, bod 5.6 Stanov Kněžské rady Plzeňské diecéze, bod 5.6 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké.

¹⁴⁰ K právnímu postavení sboru poradců cf. BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 661–663, LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 502/1–502/6, LISTL, Joseph, SCHMITZ, Heribert, *Handbuch des katholischen Kirchenrechts*, Regensburg: Pustet 1999, s. 359–360., RUF, Norbert, *Das Recht der katholischen Kirche nach dem neuen Codex Iuris Canonici für die Praxis erläutert*, Freiburg im Breisgau–Basel–Wien: Herder, 1989, s. 138, SHEELEY, Gerard, BROWN, Ralph, KELLY, Donal, MC GRATH, Aidon, *The Canon Law. Letter & Spirit*, London: Liturgical Press, 1995, s. 278–280, TRETERA, Jiří Rajmund, *Konfesní právo a církevní právo*, Praha: Jan Krigl 1997, s. 168, HRDINA, Antonín, *Kanonické právo*, Plzeň: Aleš Čeněk 2011, s. 203.

§ 1. Ze členů kněžské rady svobodně jmenuje diecézní biskup některé kněze - nejméně šest, nejvíce dvanáct - kteří na pět let vytvoří sbor poradců, jemuž přísluší úkoly stanovené právem; po uplynutí pěti let nadále plní své úkoly až do ustavení nového sboru.

§ 2. V čele sboru poradců je diecézní biskup; v době uvolnění úřadu diecézního biskupa nebo zamezení výkonu tohoto úřadu je v čele osoba, která je dočasně na místě biskupa, anebo pokud nebyla ještě ustanovena, je v čele kněz ze sboru poradců, který je nejdéle z nich knězem.

§ 3. Biskupská konference může stanovit, aby úkoly sboru poradců byly svěřeny katedrální kapitule.”

Nesvěří-li biskupská konference úkoly sboru poradců katedrální kapitule, k čemuž v českých zemích nedošlo, je jeho zřízení obligatorní.¹⁴¹ Mimo ustanovení obsažených v Kodexu kanonického práva se na sbor poradců vztahují normy partikulárního práva jednotlivých diecézí. V českých a moravských diecézích jsou takovými předpisy:

- Stanovy Kněžské rady Arcidiecéze pražské (bod 6),
- *Stanovy Sboru poradců Pražské arcidiecéze ze dne 6. 2. 2008, čj. 1102/2008, ACAP 2/2008* (dále jen „Stanovy Sboru poradců Pražské arcidiecéze”),
- *Stanovy a jednací řád Sboru poradců Královéhradecké diecéze ze dne 1. 5. 2009, N. E. 991/2009, 4/2009 NRG* (dále jen „Stanovy Sboru poradců Královéhradecké diecéze” a „Jednací řád Sboru poradců Královéhradecké diecéze”),
- *Sbor poradců Litoměřické diecéze ze dne 17. 4. 1998* (dále jen „Stanovy Sboru poradců Litoměřické diecéze”),
- *Sbor poradců Arcidiecéze olomoucké ze dne 7. 4. 1997, čj. 807/97* (dále jen „Stanovy Sboru poradců Arcidiecéze olomoucké”),
- Stanovy Kněžské rady Brněnské diecéze (bod 5),
- Stanovy Kněžské rady Ostravsko–opavské diecéze (bod 6).

Plzeňská diecéze nemá partikulární právní předpis týkající se sboru poradců.¹⁴²

¹⁴¹ Cf. c. 502 § 3.

¹⁴² Podle vyjádření vicekancléřky Růženy Smolkové.

Sbor poradců tvoří šest až dvanáct členů kněžské rady (tedy kněží nebo biskupů, podrobněji cf. kapitola 2.1.2 této diplomové práce), které na pět let svobodně (tedy podle vlastního uvážení) jmenuje diecézní biskup, přičemž jejich funkční období trvá až do jmenování nového sboru poradců.¹⁴³

V některých diecézích není stanoven přesný počet členů sboru poradců, diecézní biskup má tedy možnost pohybovat se v Kodexem stanoveném rozmezí šest až dvanáct členů (v současné době je sbor poradců např. v Olomoucké arcidiecézi a v Českobudějovické diecézi šestičlenný, v Plzeňské diecézi devítičlenný).¹⁴⁴ V Brněnské a Ostravsko–opavské diecéze je sbor poradců vždy šestičlenný,¹⁴⁵ v Královéhradecké diecézi dvanáctičlenný.¹⁴⁶

Funkční období se pravidelně kryje s funkčním obdobím kněžské rady,¹⁴⁷ neboť kněžská rada a sbor poradců byly obvykle poprvé jmenovány současně a kněžské radě bylo stanoveno funkční období shodně se sborem poradců, tedy pětileté (podrobněji cf. kapitola 2.1.2 této diplomové práce). K diferenciaci funkčních období by tak zejména mohlo dojít tehdy, pokud se uprázdní úřad diecézního biskupa, což znamená zánik mandátu kněžské rady,¹⁴⁸ zatímco mandát sboru poradců zásadně trvá. Pravidlem však i za těchto okolností bývá ustavení nového sboru poradců současně s kněžskou radou jmenovanou nastoupivším diecézním biskupem.¹⁴⁹

Členem sboru poradců se nemůže stát osoba, která aktuálně není členem kněžské rady, při zániku členství v kněžské radě však členství ve sboru poradců nadále trvá.¹⁵⁰ Ve výběru konkrétních osob ze členů kněžské rady není diecézní biskup omezen.

Z práva jmenovat členy sboru poradců vyplývá diecéznímu biskupovi též oprávnění je odvolat. Jako další důvody skončení členství Stanovy Sboru poradců Pražské arcidiecéze uvádějí výslovně smrt, pozbytí duchovního stavu a písemnou rezignaci přijatou diecézním

¹⁴³ Cf. c. 502 § 1. Cf. rovněž LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 502/2–3.

¹⁴⁴ Cf. Čl. I. bod 4 Stanov Sboru poradců Pražské arcidiecéze, bod 1 Stanov Sboru poradců Litoměřické diecéze, bod A Stanov Sboru poradců Arcidiecéze olomoucké. Cf. ACEBB 07–08/2013 s. 33, ACEP 12/2008 bod 4., čj. 1833/08, ACO 2013/03 bod 4. s. 22.

¹⁴⁵ Cf. bod V. 1 Stanov Kněžské rady Brněnské diecéze, bod 6.1 Stanov Kněžské rady Ostravsko–opavské diecéze.

¹⁴⁶ Cf. bod 2 písm. b) Stanov Sboru poradců Královéhradecké diecéze.

¹⁴⁷ Cf. ACRG 10/2011, s. 98–99, ACEBB 07–08/2013, s. 33, ACEP 12/2008 bod 4., čj. 1833/08, ACO 2013/03 bod 4., s. 22, ACEB 5/2011 bod 2., s. 42, ACEOO 1/1997, s. 4.

¹⁴⁸ Cf. c. 501 § 2.

¹⁴⁹ Cf. ACRG 10/2011 bod 3 s. 99.

¹⁵⁰ Vyplývá to z autentické interpretace c. 502 Papežskou radou pro výklad legislativních textů z 11. 7. 1984, dle LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 502/3 bod 4. Cf. též Čl. I. bod 5 Stanov Sboru poradců Pražské arcidiecéze.

biskupem.¹⁵¹ Z CIC/1983 dále vyplývají jako důvod skončení členství odpadnutí od Katolické církve¹⁵² a uzavření neplatného manželství, byť civilního.¹⁵³

Za toho, jemuž členství ve sboru poradců skončilo, není diecézní biskup povinen jmenovat náhradníka. Výjimkou je situace, kdy by počet členů poklesl pod zákonné minimum šesti členů (eventuálně pod vyšší hranici stanovenou partikulárním právem), v tomto případě je nutno sbor poradců doplnit alespoň na právem předepsaný počet členů.¹⁵⁴

2.2.2 Jednání sboru poradců

Podle c. 502 § 2 „... je v čele sboru poradců diecézní biskup; v době uvolnění úřadu diecézního biskupa nebo zamezení výkonu tohoto úřadu je v čele osoba, která je dočasně na místě biskupa, anebo pokud nebyla ještě ustanovena, je v čele kněz ze sboru poradců, který je nejdéle z nich knězem” (dále v této kapitole je osoba stojící v čele sboru poradců označována též jako „předseda”).

Podrobnější úpravu jednacího řádu obsahují toliko Stanovy Sboru poradců Pražské arcidiecéze a Jednací řád Sboru poradců Královéhradecké diecéze, v ostatních diecézích určuje postup při svolávání a zasedání sboru předseda. Níže uvedené zásady jednání sboru poradců se tedy týkají toliko Pražské arcidiecéze, respektive Královéhradecké diecéze.

Zasedání sboru poradců svolává a řídí předseda. V Pražské arcidiecézi se koná nejméně dvakrát ročně, mimoto je předseda povinen svolat zasedání, vyžaduje-li to plnění právních povinností sboru, nebo jej o to písemně požádá alespoň třetina členů sboru. Účast na zasedání je obligatorní, nepřítomnost vyžaduje předchozí odůvodněnou omluvu.¹⁵⁵

„Program jednání oznámí předseda členům nejméně tři dny před jednáním. Předseda je povinen zařadit na program ty body k projednání, o které požádá třetina členů sboru.”¹⁵⁶ K písemnému podávání návrhů na body k projednání stanoví předseda lhůtu, kterou sdělí členům současně s pozváním na jednání.¹⁵⁷ V Královéhradecké diecézi stanoví program

¹⁵¹ Čl. I. bod 5 a 6 Stanov Sboru poradců Pražské arcidiecéze.

¹⁵² Cf. c. 194 § 1 odst. 2.

¹⁵³ Cf. c. 194 § 1 odst. 3.

¹⁵⁴ Cf. autentická interpretace c. 502 Papežskou radou pro výklad legislativních textů z 11. 7. 1984, dle LÜDICKE, Klaus (edit.), Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 502/3 bod 4. Cf. Čl. I. bod 6 Stanov Kněžské rady Arcidiecéze pražské.

¹⁵⁵ Cf. Čl. II. bod 3 a 4 Stanov Sboru poradců Pražské arcidiecéze.

¹⁵⁶ Čl. II. bod 5 Stanov Sboru poradců Pražské arcidiecéze.

¹⁵⁷ Cf. Čl. II. bod 4 Stanov Sboru poradců Pražské arcidiecéze.

jednání předsedající, může též přijmout návrhy členů. Materiály vyžadující prostudování jsou členům zasílány nejpozději dva týdny předem.¹⁵⁸

Usnášeníschopnost je dána za přítomnosti dvou třetin sboru. Rozhoduje nadpoloviční většina přítomných členů sboru.¹⁵⁹ V Pražské arcidiecézi je při hlasování předseda povinen předkládat pouze jasně formulované otázky, na které je možno odpovědět kladně nebo záporně. Není-li většiny dosaženo, odloží se záležitost na další jednání sboru, nerozhodne-li předseda jinak. Hlasování je buď tajné, nebo veřejné, o čemž rozhoduje předseda. Požádá-li o to alespoň třetina členů sboru, hlasuje se vždy tajně. Lístky se při tajném hlasování vkládají do schránky a ihned po hlasování jsou sečteny členy sboru.¹⁶⁰ Z hlasování se vyhotoví zápis, který podepíše předseda a založí jej v archivu. Jeho kopii rozešle do třech týdnů členům sboru.¹⁶¹ V Královéhradecké diecézi tak činí předsedou určený zapisovatel. Usnesení a zápis předá pouze členům sboru, a to do týdne od zasedání.¹⁶²

2.2.3 Pravomoci sboru poradců v době, kdy je biskupský stolec obsazen

2.2.3.1 Zálležitosti, v nichž diecézní biskup potřebuje souhlas sboru poradců

Narozdíl od kněžské rady dává obecné právo sboru poradců pravomoc *odsouhlasovat* některá právní jednání diecézního biskupa,¹⁶³ a to v oblasti správy církevního majetku.¹⁶⁴ V těchto případech, kdy si diecézní biskup ke svému jednání musí obligatorně vyžádat souhlas sboru poradců, je podle c. 127 § 1 vyžadován souhlas většiny přítomných členů sboru. Pokud není souhlas dán, nebo si jej diecézní biskup nevyžádá, je jeho jednání ze zákona neplatné.¹⁶⁵ Níže uvádíme výčet těchto jednání podle CIC/1983.¹⁶⁶

¹⁵⁸ Cf. bod 2 písm. d) Jednacího řádu Sboru poradců Královéhradecké diecéze.

¹⁵⁹ Cf. Čl. II. bod 7–8 Stanov Sboru poradců Pražské arcidiecéze, bod 2 písm. e) Jednacího řádu Sboru poradců Královéhradecké diecéze.

¹⁶⁰ Cf. Čl. II. bod 8–9 Stanov Sboru poradců Pražské arcidiecéze.

¹⁶¹ Cf. Čl. II. bod 10 Stanov Sboru poradců Pražské arcidiecéze

¹⁶² Cf. bod 3 písm. a)–b) Jednacího řádu Sboru poradců Královéhradecké diecéze.

¹⁶³ Diecézní biskup je v těchto případech často povinen vyžádat si souhlas nejen sboru poradců, ale rovněž diecézní ekonomické rady. Souhrnné pojednání o dané problematice je obsaženo v této kapitole, v rámci pojednání o diecézní ekonomické radě je na něj odkázáno.

¹⁶⁴ Podrobněji cf. SITARZ, Mirosław, *Podmínky zcizování církevního majetku podle CIC/1983*, in *Revue církevního práva* 37 (2/07), s. 132–147.

¹⁶⁵ Cf. c. 127 § 2.

¹⁶⁶ Cf. BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 662.

Podle c. 1277¹⁶⁷ diecézní biskup „ ... souhlas ... (*diecézní ekonomické – pozn. autora*) rady a sboru poradců potřebuje kromě případů zvláště uvedených v obecném právu nebo v nadačních listinách také k jednání povahy mimořádné správy. Biskupská konference nebo biskupové určí, které jednání se považuje za mimořádnou správu.”

Co se rozumí mimořádnou správou majetku, vymezuje v českých zemích *Obecně závazné nařízení České biskupské konference ve věcech správy církevního majetku* čj. 780/2001 (dále jen „Nařízení ČBK”). Podle tohoto právního předpisu do mimořádné správy spadají dva okruhy právních jednání:

- *dispoziční úkony s kostelem, farní budovou a dalšími nemovitostmi určenými pro církevní aktivity bez ohledu na jejich hodnotu,*¹⁶⁸
- *majetkoprávní úkony v hodnotových hranicích 10 – 40 milionů Kč.*¹⁶⁹ Bod II. písm. b) Nařízení ČBK stanoví rovněž demonstrativní výčet jednání, na které se vztahuje: „Majetkoprávními úkony se rozumí zejména koupě věci, půjčky, dědictví a darování se závazkem, smlouvy o ručení a zástavě, úvěry, prodej věcí, výpůjčky.”

Má-li mimořádná správa majetku povahu převodu vlastnického práva, je v určitých případech navíc nutné dovolení Apoštolského stolce: „Jestliže se jedná o věci, jejichž hodnota přesahuje horní hranici hodnoty (*tedy 40 milionů Kč, cf. bod III. Nařízení ČBK – pozn. autora*), nebo jde o věci darované církvi ze slibu nebo o věci cenné umělecky nebo historicky, vyžaduje se k platnosti převodu kromě toho ještě dovolení Apoštolského stolce.”¹⁷⁰

„K platnému převodu majetku, který na základě zákonného určení tvoří kmenový majetek veřejné právnické osoby a jehož hodnota přesahuje od práva určenou hranici, se vyžaduje dovolení představeného, příslušného podle norem práva.”¹⁷¹ Pro veřejné právnické osoby, které podléhají diecéznímu biskupovi, blíže specifikuje toto ustanovení c. 1292 § 1:¹⁷² „...jestliže hodnota majetku, který má být převeden, se pohybuje mezi dolní a horní hranicí, stanovenou od biskupské konference, a jedná se o právnické osoby, které nejsou podřízeny diecéznímu biskupovi, určují tohoto příslušného představeného stanovy; v ostatních případech je tím příslušným představeným diecézní biskup, který potřebuje

¹⁶⁷ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 1277/1–10.

¹⁶⁸ Cf. bod II. písm. a) Nařízení ČBK.

¹⁶⁹ Cf. bod II. písm. b), bod III. Nařízení ČBK.

¹⁷⁰ C. 1292 § 2.

¹⁷¹ C. 1291.

¹⁷² Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 1292/1–25.

souhlas ekonomické rady a sboru poradců a těch, kterých se to týká. Jejich souhlas potřebuje diecézní biskup i k převodu majetku diecéze.” Horní a dolní hranice podle c. 1292 § 1 je určena rovněž kritérii bodu III. Nařízení ČBK, tedy ve výši 10 a 40 milionů Kč. Souhlas ekonomické rady, sboru poradců a osob, jichž se převod týká (tedy těch, kteří mají na převáděném majetku právní zájem),¹⁷³ potřebuje diecézní biskup na základě c. 1292 § 1 věty druhé též k převodu majetku diecéze. Z textu c. 1292 § 1 nevyplývá jednoznačně, zda pro obligatorní odsouhlasování převodů diecézního majetku platí rovněž zmíněné hodnotové hranice, nebo je nutné o souhlas žádat vždy. Dle názoru autorů Münsterského komentáře je diecézní biskup povinen žádat o souhlas s převody majetku diecéze sbor poradců a ekonomickou radu, přesáhne-li hodnota převáděného majetku stanovenou hranici, zatímco osoby, jichž se převod týká, vždy.¹⁷⁴

Písemné dovození představeného (není-li ve stanovách určeno jinak, tak diecézního biskupa) je dále nutné k jednáním překračujícím hranice a způsob řádné správy podle c. 1281 § 1. „Ve stanovách se vymezí jednání, která překračují meze a způsob řádné správy; jestliže však stanovy neobsahují ustanovení o této věci, přísluší diecéznímu biskupovi, aby po projednání věci s ekonomickou radou určil taková jednání pro sobě podřízené osoby.”¹⁷⁵ Souhlas představeného je zapotřebí rovněž k převodu zákonem určeného kmenového majetku právnické osoby, pokud výše převáděného majetku přesahuje právem určenou hranici¹⁷⁶ a k „jinému jednání, kterým se může zhoršit majetková situace právnické osoby”.¹⁷⁷ V žádosti o dovození je pod sankcí neplatnosti nutno uvést, jedná-li se o dělitelnou věc, ostatní již převedené části této věci.¹⁷⁸

Limity, které vymezují pro účely c. 1281 a c. 1291 pojem mimořádné správy majetku církevních právnických osob podřízených diecéznímu biskupovi, jsou v českých zemích dány ve směrnících jednotlivých diecézních biskupů, vydávaných na základě *Doporučení České biskupské konference č. 89–VI–2* ze dne 24. 4. 2012. Jedná se o tyto směrnice:

- *Směrnice o správě církevního majetku č. 1/2012* v Arcidiecézi pražské (dále jen „Směrnice o správě církevního majetku v Arcidiecézi pražské”),

¹⁷³ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 1292/7.

¹⁷⁴ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 1292/6–7.

¹⁷⁵ C. 1281 § 2.

¹⁷⁶ Cf. c. 1291.

¹⁷⁷ C. 1295.

¹⁷⁸ Cf. c. 1292 § 3.

- *Směrnice ve věcech správy církevního majetku* čj. 1730/2012, ACEL 6/2012, bod 4, s. 36 v Litoměřické diecézi (dále jen „Směrnice ve věcech správy církevního majetku v Litoměřické diecézi”),
- *Směrnice ve věcech správy církevního majetku – jednání statutárních orgánů právnických osob*, příloha ACEB 6/2012 v Českobudějovické diecézi (dále jen „Směrnice ve věcech správy církevního majetku v Českobudějovické diecézi”),
- *Směrnice ve věcech správy církevního majetku – jednání statutárních orgánů právnických osob* čj. 823/12, ACEP 6/2012, bod 3, s. 5 v Plzeňské diecézi (dále jen „Směrnice ve věcech správy církevního majetku v Plzeňské diecézi”),
- *Směrnice Arcibiskupství olomouckého ve věcech správy církevního majetku* čj. 243/2012 (dále jen „Směrnice Arcibiskupství olomouckého ve věcech správy církevního majetku”),
- *PZ 5.2 O správě diecézního majetku* ze dne 3. 3. 2014, čj. BB-0449/14 v Brněnské diecézi (dále jen „Partikulární zákon o správě diecézního majetku Brněnské diecéze”).¹⁷⁹

Do mimořádné správy ve smyslu těchto směrnic spadají obvykle uplatnění nároků na vydání historického majetku, veškeré převody nemovitostí, jejich zatěžování a nájem na dobu delší než jeden rok, převod a nájem movitých věcí s hodnotou přesahující 20 000/50 000 Kč, vznik závazku v hodnotě přesahující 50 000/100 000/200 000 Kč, účast na jiných právnických osobách, ručení nebo solidární závazky.¹⁸⁰ Regulaci pronájmu církevního majetku požaduje také c. 1297, který však předpokládá, že příslušné normy vydá biskupská konference.

Diecézní biskup k udělení dovolení potřebuje souhlas diecézní ekonomické rady a sboru poradců, pokud se jedná o zákonem určený kmenový majetek daných právnických osob,¹⁸¹ nebo hrozí zhoršení majetkových poměrů právnické osoby podle c. 1295.¹⁸² Jednání

¹⁷⁹ Směrnice o správě církevního majetku z Královéhradecké a Ostravsko–opavské diecéze se mi nepodařilo opatřit.

¹⁸⁰ Cf. bod II. odst. 2 Směrnice o správě církevního majetku v Arcidiecézi pražské, bod 1. třetí nečíslovaný odstavce Směrnice ve věcech správy církevního majetku v Litoměřické diecézi, bod 1. třetí nečíslovaný odstavce Směrnice ve věcech správy církevního majetku v Plzeňské diecézi, bod 1. čtvrtý nečíslovaný odstavce Směrnice Arcibiskupství olomouckého ve věcech správy církevního majetku, Čl. II. § 3 Partikulárního zákona o správě diecézního majetku Brněnské diecéze.

¹⁸¹ Cf. c. 1291.

¹⁸² Cf. SITARZ, Mirosław, *Podmínky zcizování církevního majetku podle CIC/1983*, in *Revue církevního práva* 37 (2/07), s. 141–142.

podléhající toliko režimu c. 1281 jsou odsouhlasována pouze diecézním biskupem, není vyžadován souhlas sboru poradců nebo ekonomické rady.

Omezení podle c. 1281 a 1291 jsou zaznamenávána do rejstříku církevních evidovaných právnických osob vedených Ministerstvem kultury podle zákona č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech, ve znění pozdějších předpisů, jako způsob jednání statutárního orgánu těchto právnických osob podle § 20 odst. 1 písm. j) zákona, mají tedy relevanci i v rámci právního řádu České republiky.

Při přesáhnutí horní hranice hodnoty převáděného majetku nebo splnění dalších podmínek podle c. 1292 § 2 je navíc nutné dovolení Apoštolského stolce.

„Ti, jejichž souhlas nebo rada je nutná k převodu majetku (*tedy také sbor poradců – pozn. autora*), nedají radu nebo souhlas, dokud nebudou přesně seznámeni jak s ekonomickým stavem právnické osoby, jejíž majetek se má převádět, tak s převody, které již byly provedeny.“¹⁸³

Mimo těchto podmínek *platnosti* převodu majetku, se k *dovolenosti* převodu vyžadují na základě c. 1293 ještě *spravedlivý důvod* (například naléhavá nutnost, zřejmá potřeba, zbožnost, charitativní účel nebo jiný závažný pastorační důvod) a *znalecké ocenění*.¹⁸⁴ Majetek se zpravidla nemá převádět za cenu nižší, než vyplývá z ocenění; získané peníze se buď uloží ve prospěch církve, nebo se užijí podle účelu převodu.¹⁸⁵

2.2.3.2 Záležitosti, které diecézní biskup obligatorně projednává se sborem poradců

Kodex kanonického práva uvádí dále několik situací, kdy je k právnímu jednání diecézního biskupa nutné předchozí projednání věci ve sboru poradců.¹⁸⁶ V těchto případech je na základě c. 127 § 1 nutná předchozí konzultace se všemi přítomnými členy sboru (podrobněji cf. kapitola 1.1 této diplomové práce).

Předchozí projednání ve sboru poradců je podmínkou jmenování a odvolání diecézního ekonoma podle c. 494 § 1.¹⁸⁷ Ekonomem je jmenována na pět let bezúhonná osoba, velmi zkušená v hospodářských záležitostech. „Ekonomovi přísluší pod biskupovým

¹⁸³ C. 1292 § 4.

¹⁸⁴ Blíže cf. SITARZ, Mirosław, *Podmínky zcizování církevního majetku podle CIC/1983*, in *Revue církevního práva* 37 (2/07), s. 143–144.

¹⁸⁵ Cf. c. 1294.

¹⁸⁶ Výčet uvádíme dle BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 662.

¹⁸⁷ K postavení diecézního ekonoma blíže cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 494/1–11.

vedením spravovat podle rozpočtu daného ekonomickou radou majetek diecéze a ze stanovených příjmů diecéze hradit výdaje, které zákonně nařídil biskup nebo jiní od něho pověření.”¹⁸⁸ Diecézní ekonom „během svého funkčního období může být zbaven úřadu jen ze závažného důvodu podle posouzení biskupa, po projednání se sborem poradců a s ekonomickou radou.”¹⁸⁹

Podle c. 1277 „diecézní biskup je povinen projednat s ekonomickou radou a se sborem poradců věci majetkové správy, které jsou závažnější vzhledem k ekonomické situaci diecéze”. Pokud tyto majetkové úkony naplní podmínky mimořádné správy majetku (viz výše), požaduje tentýž kánon *souhlas* ekonomické rady a sboru poradců.

V Královéhradecké diecézi je předchozí projednání ve sboru poradců předpokladem pro možnost odvolání člena ekonomické rady diecézním biskupem (podrobněji cf. kapitola 2.5.2 této diplomové práce).

2.2.3.3 Další pravomoci sboru poradců, zejména v době zabránění výkonu úřadu diecézního biskupa

Podle c. 413 § 1 se při zabránění výkonu úřadu diecézního biskupa ujímá řízení diecéze biskup–nástupce.¹⁹⁰ Pro případ, že žádný biskup–nástupce není, má každý diecézní biskup povinnost vyhotovit co nejdříve po nastoupení do úřadu seznam osob, kterým by příslušelo řízení diecéze v době zabránění úřadu, spolu s pořadím jejich vzájemného náhradnictví. Není-li v době zabránění výkonu úřadu ani biskup–nástupce, ani seznam podle c. 413 § 1, zvolí sbor poradců kněze, který bude řídit diecézi.¹⁹¹

Biskup–nástupce se ujímá svého úřadu předložením papežské jmenovací listiny diecéznímu biskupovi a sboru poradců, za přítomnosti kancléře kurie.¹⁹² Brání-li zcela diecéznímu biskupovi ve výkonu úřadu překážky, postačí předložení jmenovací listiny biskupa–nástupce nebo pomocného biskupa sboru poradců za přítomnosti kancléře kurie.¹⁹³

¹⁸⁸ C. 494 § 3.

¹⁸⁹ C. 494 § 2.

¹⁹⁰ K výčtu pravomocí sboru poradců podle této podkapitoly cf. BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 662.

¹⁹¹ Cf. c. 413 § 2.

¹⁹² Cf. c. 404 § 1.

¹⁹³ Cf. c. 404 § 3. Blíže cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 404/4–6.

2.2.4 Pravomoci sboru poradců v době uprázdnění biskupského stolce

Významné postavení má sbor poradců v době, kdy se uprázdní biskupský stolec (*vacatio sedis*).¹⁹⁴

Není-li v diecézi pomocný biskup, je povinností sboru poradců oznámit Apoštolskému stolci co nejdříve smrt diecézního biskupa.¹⁹⁵

Pokud se po uvolnění biskupského stolce neujal podle c. 409 § 1 úřadu biskup-nástupce, přechází řízení diecéze na toho pomocného biskupa, který je nejdéle biskupem. „Jestliže není pomocný biskup a Apoštolský stolec neučinil jiné opatření, přechází řízení na sbor poradců. Kdo takto převzal řízení diecéze, svolá bez průtahů sbor, který je příslušný k ustanovení administrátora diecéze.“¹⁹⁶

V subjektivní osmidenní lhůtě od uprázdnění biskupského stolce je sbor poradců povinen zvolit administrátora diecéze.¹⁹⁷ Po uplynutí této lhůty přechází oprávnění jmenovat administrátora na metropolitu, popř. služebně nejstaršího diecézního biskupa provincie.¹⁹⁸ Není-li ani tento způsob jmenování administrátora možný, je dána ještě možnost, v CIC explicitně nevyjádřená, totiž aby jej jmenoval přímo papež.¹⁹⁹

Pro volbu administrátora²⁰⁰ se na základě c. 424 použijí ustanovení c. 165–178, přičemž aplikace c. 165 je vyloučena speciální úpravou c. 421.²⁰¹

C. 166 § 1 ukládá předsedajícím povinnost svolat všechny členy sboru.²⁰² Opomenutí některého člena, který se v důsledku toho volby nezúčastnil, má za následek její relativní neplatnost,²⁰³ opomenutí více než jedné třetiny členů je důvodem absolutní neplatnosti volby, ledaže se jí všichni zúčastnili.²⁰⁴

Před volbou jsou ustanoveni dva sčítatelé a volební zapisovatel.²⁰⁵

¹⁹⁴ Seznam pravomocí zpracován dle BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 662.

¹⁹⁵ Cf. c. 422. Cf. též LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 422/1–3.

¹⁹⁶ C. 419.

¹⁹⁷ Cf. c. 421 § 1. Blíže cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 421/1–4.

¹⁹⁸ Cf. c. 421 § 2. Blíže cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 421/4–6.

¹⁹⁹ Cf. TRETERA, Jiří Rajmund, *Konfesionální právo a církevní právo*, Praha: Jan Krigl 1997, s. 174.

²⁰⁰ Obecně k volbě cf. zejména LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. vor 164/1–6.

²⁰¹ Blíže cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 165/2. Cf. též c. 145 § 2.

²⁰² Blíže cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 166/1–5.

²⁰³ Cf. c. 162 § 2.

²⁰⁴ Cf. c. 162 § 3.

²⁰⁵ Cf. c. 173 § 1 a 4.

Oprávněním hlasovat disponují všichni přítomní, distanční způsob hlasování se vylučuje, ledaže tak umožňují stanovy.²⁰⁶ Každý člen sboru disponuje jedním hlasem.²⁰⁷ Pod sankcí neplatnosti se vylučuje připouštět k hlasování neoprávněné osoby,²⁰⁸ k hlasování jsou dále nezpůsobilí nesvéprávní, stížení exkomunikací (uloženou nebo prohlášenou) a ti, kdo notoricky odpadli od společenství církve.²⁰⁹ „Jestliže někdo z uvedených byl k volbě připuštěn, jeho hlas je neplatný, avšak volba platí, ledaže by se zjistilo, že po odečtení jeho hlasu by zvolený nedosáhl požadované většiny.“²¹⁰

K platnosti hlasu se vyžaduje, aby byl svobodný, tajný, jistý, bezpodmínečný a určitý;²¹¹ k připojeným podmínkám se nepřihlíží.²¹² Pokud počet odevzdaných hlasovacích lístků nebo hlasů převyšuje počet volitelů, je volba neplatná.²¹³

Volbou lze pro jednotlivý případ pověřit jednoho nebo více kněží, přičemž toto pověření lze vázat na podmínku.²¹⁴ Pověření zaniká nesplněním uložených podmínek, odvoláním, nebyla-li volba ještě provedena, nebo skončením neplatné volby.²¹⁵

Administrátorem „... je právoplatně zvolen ten, pro kterého za přítomnosti nadpoloviční většiny z těch, které je nutno svolat, hlasovala nadpoloviční většina přítomných; po dvou neúspěšných hlasováních se hlasuje o dvou kandidátech, kteří obdrželi nejvíce hlasů, anebo, jestliže je jich více, o dvou věkem nejstarších; jestliže po třetím hlasování zůstává stejnost hlasů, považuje se za zvoleného ten, kdo je podle věku starší.“²¹⁶ Jakékoli skutečné omezení svobody volby má za následek její neplatnost.²¹⁷

„Zvolení je nutno bez průtahů oznámit zvolenému, který je povinen do osmi dnů užitečného času od obdržení zprávy oznámit předsedajícímu sboru (*tedy služebně nejstaršímu knězi ve sboru – pozn. autora*)²¹⁸ ..., zda zvolení přijímá nebo ne; jinak je volba neúčinná.“²¹⁹ „Jestliže zvolený nepřijal, ztrácí veškerá práva z volby a tato práva se neobnoví, jestliže později zvolení přijme, může však být znovu zvolen; sbor nebo společenství je povinno provést novou volbu během měsíce ode dne, kdy se doví, že

²⁰⁶ Cf. c. 167 § 1.

²⁰⁷ Cf. c. 168.

²⁰⁸ Cf. c. 169. Blíže cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (listkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 169/1–2.

²⁰⁹ Cf. c. 171 § 1.

²¹⁰ C. 171 § 2.

²¹¹ Cf. c. 172 § 1.

²¹² Cf. c. 172 § 2.

²¹³ Cf. c. 173 § 2 a 3.

²¹⁴ Cf. c. 174.

²¹⁵ Cf. c. 175.

²¹⁶ C. 119 § 1, na nějž výslovně odkazuje c. 176.

²¹⁷ Cf. c. 170.

²¹⁸ Cf. c. 502 § 2.

²¹⁹ C. 177 § 1.

zvolení nebylo přijato.²²⁰ „Zvolený plným právem a ihned obdrží úřad přijetím volby”,²²¹ nevyžaduje se potvrzení od žádné další autority.²²² Administrátor je poté povinen složit před sborem poradců vyznání víry ve znění schváleném Apoštolským stolcem.²²³

Úřad administrátora diecéze trvá, dokud se vedení diecéze neujme nový diecézní biskup.²²⁴ Administrátor také může být odvolán Apoštolským stolcem, nebo se může úřední formou vzdát úřadu do rukou sboru poradců, přičemž se nevyžaduje přijetí abdikace.²²⁵ V takovém případě je sbor poradců povinen zvolit nového administrátora diecéze podle c. 421, tedy v subjektivní osmidenní lhůtě.

Administrátor diecéze, který má obecně při její správě stejné postavení jako diecézní biskup,²²⁶ je však v některých specifických případech povinen vyžádat si souhlas sboru poradců k jednáním, k nimž diecézní biskup takový souhlas nepotřebuje.²²⁷

Je tomu tak v případě zbavení úřadu kancléře, nebo ostatních notářů,²²⁸ zbavení úřadu ekonoma diecéze (nutný je též souhlas diecézní ekonomické rady),²²⁹ nebo při vydání dimisorií (listiny pověření k vysvěcení).²³⁰ K provedení inkardinace nebo exkardinace duchovních je administrátor diecéze oprávněn až po roce trvání sedisvakance a ještě k tomu potřebuje souhlas sboru poradců. Stejná pravidla platí k udělení dovolení k přesídlení do jiné místní církve.²³¹

V době uprázdnění stolce plní sbor poradců též úkoly kněžské rady, která za sedisvakance zaniká.²³² Sbor poradců tak bude projednávat například plánované zřizování a rušení farností,²³³ povolování novostaveb kostelů,²³⁴ popřípadě jejich předání světskému užívání,²³⁵ uvalování daně na církevní právnické osoby,²³⁶ nebo jmenování sboru farářů podle c. 1742 § 1 (podrobněji viz kapitola 2.1.4 této diplomové práce). Postavení

²²⁰ C. 177 § 2.

²²¹ C. 178.

²²² Cf. c. 427 § 2.

²²³ Cf. 833 § 4.

²²⁴ Cf. c. 430 § 1.

²²⁵ Cf. c. 430 § 2.

²²⁶ Cf. c. 427 § 1.

²²⁷ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 502/3–5.

²²⁸ Cf. c. 485. Podrobněji cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 485/2.

²²⁹ Cf. c. 494 § 2.

²³⁰ Cf. c. 1018 § 1 odst. 2. Podrobněji cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 1018/1–2.

²³¹ Cf. c. 272.

²³² Cf. c. 501 § 2, dále též LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 502/4.

²³³ Cf. c. 515 § 2.

²³⁴ Cf. c. 1215 § 2.

²³⁵ Cf. c. 1222 § 2.

²³⁶ Cf. c. 1263.

administrátora je v těchto případech však dále limitováno c. 428, který zakazuje v době uprázdnění biskupského úřadu zavádět změny, nebo činit „cokoli, co by mohlo být ke škodě diecézi, nebo biskupským právům.“²³⁷

Před jmenováním nového diecézního biskupa, popř. biskupa–nástupce, vyslechne papežský legát tajně a odděleně mimo jiné též některé členy sboru poradců.²³⁸

Sedisvakance končí okamžikem, kdy nově jmenovaný biskup převezme svou diecézi. „Kanonického vedení své diecéze se ujímá biskup tím, že buď osobně nebo prostřednictvím svého zástupce předloží papežskou listinu sboru poradců za přítomnosti kancléře kurie, který pořídí zápis...“²³⁹

2.3 Sbor farářů podle c. 1742 § 1

2.3.1 Právní postavení sboru farářů

Na návrh diecézního biskupa jmenuje kněžská rada natrvalo sbor farářů podle c. 1742 § 1.²⁴⁰ Se dvěma faráři z tohoto sboru projednává diecézní biskup případy, kdy se stala služba faráře neúčinnou nebo škodlivou²⁴¹ a na základě tohoto projednání se rozhoduje, zda je nutno přikročit ke zbavení úřadu faráře. Se dvěma členy tohoto sboru diecézní biskup také projednává přeložení faráře podle c. 1750 § 1.²⁴² Dochází k tomu tehdy, vyžaduje-li farářovo přeložení, podle názoru diecézního biskupa, prospěch duší nebo nutnost či užitečnost církve, diecézní biskup faráři přeložení písemně navrhne²⁴³ a farář nemíni uposlechnout a písemně předloží své důvody.²⁴⁴

Takovým sborem je v Brněnské diecézi smírčí rada, které jsou mimoto svěřeny některé další úkoly (viz níže).²⁴⁵ V Královéhradecké diecézi se tento orgán nazývá sbor farářů,²⁴⁶ jinde tento sbor ani nemá vlastní pojmenování, např. v Plzeňské diecézi, kde se jeho členové označují jako faráři účastní řízení přeložení farářů.²⁴⁷

²³⁷ C. 428 § 2.

²³⁸ Cf. c. 377 § 3.

²³⁹ C. 382 § 3.

²⁴⁰ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 1742/1–4.

²⁴¹ Cf. c. 1740.

²⁴² Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 1750/1.

²⁴³ Cf. c. 1748.

²⁴⁴ Cf. c. 1749.

²⁴⁵ Cf. Stanovy Smírčí rady Brněnské diecéze ze dne 29. 11. 2012, Čl. 1 § 1–3.

²⁴⁶ Cf. ACRG 10/2009 bod 8.

²⁴⁷ Cf. čj. 1834/08, ACEP 12/2008 bod 5.

2.3.2 Smírčí rada v Brněnské diecézi jako zvláštní případ sboru farářů

2.3.2.1 Poslání smírčí rady

Smírčí rada Brněnské diecéze je kolektivním orgánem kněží, jehož působnost je podstatně širší, než účast na řízení o přeložení a zbavení úřadu faráře. Její právní postavení upravují *Stanovy Smírčí rady Brněnské diecéze* ze dne 29. 11. 2012 (dále jen „Stanovy Smírčí rady Brněnské diecéze“).

Podle Čl. 1 odst. 1 Stanov Smírčí rady Brněnské diecéze se smírčí rada snaží o pokojné a spravedlivé řešení sporů v Božím lidu podle c. 1446 a její členové mohou být rozhodci podle c. 1446 § 3, tedy probíhá-li tzv. smírčím řízení (*transactio/reconciliatio*) nebo rozhodčí řízení (*iudicium arbitrale*) podle cc. 1713–1716.²⁴⁸ Jedná se zejména o předcházení soudních sporů týkajících se soukromého prospěchu,²⁴⁹ ve věcech týkajících se veřejného prospěchu totiž ustanovení c. 1715 § 1 platné uzavření smíru neumožňuje.

Smírčí rada dále plní funkci rady podle c. 1733 § 2, jejímž posláním je přispět spravedlivému vyřešení sporu mezi původcem rozhodnutí a tím, kdo se jím cítí být poškozen. C. 1733 § 2 předpokládá možnost, aby biskupská konference stanovila povinnost takovou radu zřídit (to se v českých zemích nestalo). Není-li zřízení této rady obligatorní, může ji fakultativně ustavit ve své diecézi diecézní biskup.

K uplatnění pravomocí smírčí rady v oblasti sporů mezi původcem rozhodnutí a tím, kdo se jím cítí být dotčen, dojde v době, kdy je tím, komu bylo rozhodnutí určeno, žádána po původci rozhodnutí jeho revokace a zároveň neuplynula lhůta pro odvolání.²⁵⁰ C. 1734 § 1 totiž ukládá odvolateli povinnost, aby, předtím než je odvolání (*recursus*, též *hierarchický rekurz*) podáno, požádal v deseti dnech užitečného času od zákonného oznámení rozhodnutí²⁵¹ původce rozhodnutí o jeho revokaci, přičemž se má za to, že tím samým se žádá i odklad provedení rozhodnutí.²⁵² Touto povinností tzv. *remonstrace* není odvolatel vázán v zákonem stanovených případech, zejména tehdy, pokud je odvolací instancí diecézní biskup, nebo když se jedná o odvolání proti rozhodnutí, které je reakcí na žádost o revokaci rozhodnutí, kterou již odvolatel podal.²⁵³ Smírčí rada jedná na výzvu

²⁴⁸ Cf. HRDINA, Antonín, *Kanonické právo*, Plzeň: Aleš Čeněk 2011, s. 288.

²⁴⁹ Cf. c. 1446 § 3.

²⁵⁰ Cf. Čl. 1 odst. 2 Stanov Smírčí rady Brněnské diecéze.

²⁵¹ Cf. c. 1734 § 2.

²⁵² Blíže cf. HRDINA, Antonín, *Kanonické právo*, Plzeň: Aleš Čeněk 2011, s. 316.

²⁵³ Cf. c. 1734 § 3.

představeného, který rozhoduje o podaném odvolání a předpokládá možnost smírného řešení mezi odvolatelem a původcem napadeného rozhodnutí.²⁵⁴ Stanovy výslovně předpokládají účast smírčí rady při žádosti diecéznímu biskupovi o odvolání výzvy k rezignaci faráře podle c. 1742 § 1.

Se dvěma členy smírčí rady projednává diecézní biskup případy zamýšleného přeložení nebo zbavení úřadu faráře. Jedná se o situace, kdy se stala služba faráře (podle přesvědčení diecézního biskupa) neúčinnou nebo škodlivou²⁵⁵ a na základě tohoto projednání se rozhoduje, zda je nutno přikročit ke zbavení úřadu faráře. Se dvěma členy tohoto sboru diecézní biskup také projednává přeložení faráře podle c. 1750 § 1, vyžaduje-li farářovo přeložení, podle názoru diecézního biskupa, prospěch duší nebo nutnost či užitečnost církve, přičemž diecézní biskup faráři přeložení písemně navrhne²⁵⁶ a farář nemínil uposlechnout a písemně předloží své důvody.²⁵⁷

Členové smírčí rady dále plní funkci přisedících v případě vydání mimosoudního (správního) rozhodnutí v trestních věcech podle c. 1720. Mimosoudní (správní) rozhodnutí, kterým se ukládá nebo prohlašuje trest, může být vydáno, brání-li spravedlivé důvody tomu, aby proběhlo soudní řízení. „Správním rozhodnutím nemohou být uloženy nebo prohlášeny trvalé tresty ani tresty, které zakazuje uložit správním rozhodnutím zákon nebo příkaz, který je stanovil.“²⁵⁸

Pro trestní opatření a trestní pokání není možnost uložit je formou správního rozhodnutí omezena.²⁵⁹ Trestní opatření (*remedia poenalia*)²⁶⁰ jsou napomenutím (*monitio*) toho, kdo je v blízké příležitosti ke spáchání zločinu nebo je ze zločinu vážně podezřelý²⁶¹ a důtka (*correptio*) osobě, z jejíhož chování vzniká pohoršení nebo závažné porušení pořádku.²⁶² „Trestní pokání, které se může udělit pro vnější obor, obsahuje povinnost vykonat nějaký úkon víry nebo zbožnosti nebo křesťanské lásky.“²⁶³ Trestní pokání (*paenitentia*)²⁶⁴ lze uložit namísto trestu zejména tehdy, existuje-li v zákoně možnost upustit

²⁵⁴ Cf. c. 1733 § 3.

²⁵⁵ Cf. c. 1740.

²⁵⁶ Cf. c. 1748.

²⁵⁷ Cf. c. 1749.

²⁵⁸ C. 1342 § 2.

²⁵⁹ Cf. c. 1342 § 1.

²⁶⁰ Cf. TRETERA, Jiří Rajmund, *Konfesní právo a církevní právo*, Praha: Jan Krigl 1997, s. 279 (zde pro trestní opatření užíván termín „napomenutí“), HRDINA, Antonín, *Kanonické právo*, Plzeň: Aleš Čeněk 2011, s. 276.

²⁶¹ Cf. c. 1339 § 1.

²⁶² Cf. c. 1339 § 2.

²⁶³ C. 1340 § 1.

²⁶⁴ Cf. TRETERA, Jiří Rajmund, *Konfesní právo a církevní právo*, Praha: Jan Krigl 1997, s. 279, HRDINA, Antonín, *Kanonické právo*, Plzeň: Aleš Čeněk 2011, s. 276–277.

od uložení trestu²⁶⁵ nebo pokud se viník napravil a napravil též způsobené pohoršení nebo byl dostatečně potrestán světskou autoritou (popřípadě se takové potrestání předvídá).²⁶⁶

2.3.2.2 Složení, ustavení a trvání smírčí rady

Smírčí rada má pět členů. Těmi se mohou stát kněží bezúhonné pověsti inkardinovaní v diecézi, kteří jsou kněžími alespoň deset let.²⁶⁷ Z důvodu inkompability funkcí nemůže být členem smírčí rady místní ordinář,²⁶⁸ tedy diecézní biskup, generální a biskupští vikáři. Členové smírčí rady jsou jmenováni nově ustavenou kněžskou radou na jejím prvním zasedání ze seznamu deseti vhodných osob navržených diecézním biskupem. „Jmenování se zaznamená notářským zápisem, přičemž všichni přítomní členové Kněžské rady zápis podepíší.“²⁶⁹

Členství ve smírčí radě jednotlivým kněžím zaniká, mimo případ skončení funkčního období smírčí rady jako celku, exkardinací, ztrátou úřadu na základě upadnutí do trestu exkomunikace, suspenze či pozbytí klerického stavu, a to rozsudkem soudu nebo rozhodnutím představeného, a písemnou abdikací přijatou diecézním biskupem.²⁷⁰

Funkční období smírčí rady je obvykle pětileté, v návaznosti na funkční období kněžské rady,²⁷¹ přičemž smírčí rada trvá až do ustavení nové smírčí rady na zasedání nově jmenované kněžské rady.²⁷² Stanovy výslovně neupravují otázku trvání smírčí rady za situace, kdy dojde k zániku kněžské rady z jiného důvodu než řádným uplynutím jejího funkčního období (uprázdnění biskupského stolce podle c. 501 § 2, rozpuštění kněžské rady podle c. 501 § 3). I zde tedy bude platit, že smírčí rada zaniká až jmenováním smírčí rady nové.

2.3.2.3 Způsob jednání smírčí rady

Smírčí rada při plnění svých úkolů nevystupuje jako celek, ale její členové jednají jako jednotliví poradci, na základě podnětu soudce v případě sjednávání smíru podle c. 1446, nebo diecézního biskupa (popř. jiného ordináře) v ostatních případech (tedy podle

²⁶⁵ Cf. c. 1343.

²⁶⁶ Cf. c. 1344 odst. 2. Podrobněji cf. HRDINA, Antonín, Kanonické právo, Plzeň: Aleš Čeněk 2011, s. 289.

²⁶⁷ Cf. Čl. 2 § 3 Stanov Smírčí rady Brněnské diecéze.

²⁶⁸ Cf. Čl. 2 § 4 Stanov Smírčí rady Brněnské diecéze, c. 152.

²⁶⁹ Cf. Čl. 2 § 1 Stanov Smírčí rady Brněnské diecéze.

²⁷⁰ Cf. Čl. 2 § 5 odst. 1–4 Stanov Smírčí rady Brněnské diecéze.

²⁷¹ Cf. Čl. 2 § 2 Stanov Smírčí rady Brněnské diecéze.

²⁷² Cf. Čl. 2 § 5 odst. 1 Stanov Smírčí rady Brněnské diecéze.

cc. 1720, 1733, 1742, 1750).²⁷³ „Původce podnětu ... určí počet a jména poradců, místo a dobu jednání. Všechny tyto informace co nejdříve oznámí jak poradcům, tak stěžovateli, a zároveň stanoví lhůtu, během které se poradci mohou vzdát svého pověření a stěžovatel může podat námitku proti ustanoveným poradcům, případně požádat o jiný termín k jednání. Všechna tato vyjádření musí být dána písemně.“²⁷⁴ O podaných námitkách a žádostech rozhodne původce podnětu, může určit jiné poradce, nebo termín jednání. Své rozhodnutí oznámí bezprostředně jak členům smírčí rady, tak stěžovateli.²⁷⁵ Poradci mají právo obdržet v dostatečném předstihu všechny potřebné dokumenty, včetně vyjádření stěžovatele.²⁷⁶

Průběh jednání smírčí rady upravuje Čl. 4 Stanov Smírčí rady Brněnské diecéze. Před jednáním je vhodné vyslechnout stěžovatele, ten může navrhnout svoji představu řešení sporu.²⁷⁷ Samotné jednání je písemně zaznamenáváno aktuárem, kterého jmenuje ten, kdo dal podnět k jednání smírčí rady. Aktuár není členem smírčí rady, v kněžských záležitostech jím musí být kněz.²⁷⁸ O podstatných okolnostech jednání je sepsána zpráva, která může obsahovat návrh řešení sporné záležitosti.²⁷⁹ Všechny písemnosti z jednání smírčí rady jsou jako neveřejné uchovávány v tajném archivu kurie, nebylo-li původcem podnětu vzhledem k dalšímu řízení rozhoduto jinak.²⁸⁰ Členové smírčí rady a aktuár jsou vázáni mlčenlivostí o projednávaných záležitostech a osobách, nebyli-li této povinnosti výslovně zproštěni ordinářem.²⁸¹ „Členové Smírčí rady nemohou později v téže záležitosti zastávat úřad soudce.“²⁸²

V případě použití mimosoudního rozhodnutí v trestním řízení podle c. 1720²⁸³ se právní úprava obsažená ve Stanovách Smírčí rady Brněnské diecéze použije pouze přiměřeně, při zachování postupu podle téhož kánonu.²⁸⁴ Dle ustanovení c. 1720 oznámí nejprve ordinář pachateli žalobu a důkazy. Pokud se řádně předvolaný pachatel dostaví dá mu ordinář možnost se hájit. Poté ordinář se dvěma přísedícími důkazy a tvrzení důkladně projedná a je-li o spáchání zločinu jistota, vydá odůvodněné rozhodnutí, pokud žaloba

²⁷³ Cf. Čl. 3 § 1 Stanov Smírčí rady Brněnské diecéze.

²⁷⁴ Čl. 3 § 2 Stanov Smírčí rady Brněnské diecéze.

²⁷⁵ Cf. Čl. 3 § 3 Stanov Smírčí rady Brněnské diecéze.

²⁷⁶ Cf. Čl. 3 § 4 Stanov Smírčí rady Brněnské diecéze.

²⁷⁷ Cf. Čl. 4 § 1 Stanov Smírčí rady Brněnské diecéze.

²⁷⁸ Cf. Čl. 4 § 2 Stanov Smírčí rady Brněnské diecéze.

²⁷⁹ Cf. Čl. 4 § 3 Stanov Smírčí rady Brněnské diecéze.

²⁸⁰ Cf. Čl. 4 § 5 Stanov Smírčí rady Brněnské diecéze.

²⁸¹ Cf. Čl. 4 § 6 Stanov Smírčí rady Brněnské diecéze.

²⁸² Cf. Čl. 4 § 7 Stanov Smírčí rady Brněnské diecéze.

²⁸³ Obecnou kritiku široké použitelnosti tohoto institutu lze nalézt např. v díle HRDINA, Antonín, Kanonické právo, Plzeň: Aleš Čeněk 2011, s. 309–310.

²⁸⁴ Cf. Čl. 5 § 1 Stanov Smírčí rady Brněnské diecéze.

dosud nezanikla. V případě postupu podle c. 1720 je tedy ordinář účasten zasedání smírčí rady, řídí jej a po projednání se členy smírčí rady sám vydává rozhodnutí.

2.4 Biskupská rada

Biskupskou radu zřizuje *fakultativně* diecézní biskup, jestliže to uzná za vhodné pro větší podporu pastorační činnosti.²⁸⁵ Biskupská rada se skládá ze všech generálních a biskupských vikářů působících v diecézi. Obsazení úřadů generálních a biskupských vikářů nezakládá povinnost ustanovit v diecézi biskupskou radu.

Biskupská rada nemá obvykle vlastní stanovy. Její právní postavení vymezuje zřizovací dekret diecézního biskupa. Členství v biskupské radě je ryze virilní, není proto zapotřebí právní úprava funkčního období nebo podmínek vzniku a zániku členství. Procesní pravidla pro jednání biskupské rady také pravidelně nejsou vymezena žádným právním předpisem.

Podle dekretu pražského arcibiskupa nazvaného *Ustanovení biskupské rady* ze dne 30. 1. 1997, čj. 73/97, ve znění dekretu čj. 43/2000 ze dne 10. 1. 2000²⁸⁶ je smyslem biskupské rady „...koordinace činností při řízení diecéze a rozvíjení všestranné spolupráce ve vzájemném společenství...”. Dále dekret uvádí, že společná jednání biskupské rady „nikterak nevyklučují a nenahrazují osobní podávání zpráv o závažných záležitostech z oblastí kompetencí jednotlivých biskupských vikářů”.

Organizační řád Biskupství královéhradeckého ze dne 1. 1. 2005 (dále jen „Organizační řád Biskupství královéhradeckého”) zmiňuje, že jednání biskupské rady se, nevyžadují-li okolnosti jinak, účastní kancléř a vicekancléř (jako zapisovatel), biskupská rada dále zve na své zasedání při projednávání některých záležitostí příslušné pracovníky kurie, zejména ekonoma diecéze v případě ekonomických záležitostí.

²⁸⁵ Cf. c. 473 § 4.

²⁸⁶ Dekrety ustanovující biskupskou radu v ostatních diecézích se mi opatřit nepodařilo.

2.5 Diecézní ekonomická rada

2.5.1 Právní postavení diecézní ekonomické rady

Diecézní ekonomická rada²⁸⁷ (též diecézní rada pro hospodářské záležitosti, *consilium a rebus oeconomicis*) musí být podle c. 492 § 1 ustanovena obligatorně v každé diecézi. Ekonomická rada disponuje zejména poradním hlasem ve věcech správy majetku diecéze a jí podřízených osob podle knihy V. CIC/1983. Narozdíl od ostatních rad na úrovni diecéze je diecézní ekonomická rada součástí diecézní kurie.²⁸⁸

Právním předchůdcem diecézní ekonomické rady v době platnosti CIC/1917 byla správní rada (*consilium administrationis*) zřizovaná ke správě církevního majetku podle c. 1520 § 1 CIC/1917.²⁸⁹

Diecézní ekonomická rada je speciálním případem ekonomické rady podle c. 1280. Tento kánon ukládá povinnost zřídit každé církevní právnické osobě ekonomickou radu, která podle stanov pomáhá správci majetku právnické osoby, nebo ustanovit alespoň dva poradce se stejnými úkoly.²⁹⁰ Narozdíl od právní úpravy obsažené v CIC/1917 nemohou být pravomoci ekonomické rady přeneseny na jiný orgán.²⁹¹

Postavení diecézních ekonomických rad je blíže upraveno partikulárním právem jednotlivých diecézí. V českých zemích jsou takovými partikulárními právními předpisy:

- *Stanovy a jednací řád Ekonomické rady Královéhradecké diecéze* ze dne 27. 2. 2009, N.E. 381/2009, 2/2009 NRG (dále jen „Stanovy Ekonomické rady Královéhradecké diecéze” a „Jednací řád Ekonomické rady Královéhradecké diecéze”),

²⁸⁷ K právnímu postavení diecézní ekonomické rady cf. BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 646–650, LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 492/1–493/6, LISTL, Joseph, SCHMITZ, Heribert, *Handbuch des katholischen Kirchenrechts*, Regensburg: Pustet 1999, s. 360–361, SHEELEY, Gerard, BROWN, Ralph, KELLY, Donal, MC GRATH, Aidon, *The Canon Law. Letter & Spirit*, London: Liturgical Press, 1995, s. 273–274, TRETERA, Jiří Rajmund, *Konfesní právo a církevní právo*, Praha: Jan Krigl 1997, s. 168, HRDINA, Antonín, *Kanonické právo*, Plzeň: Aleš Čeněk 2011, s. 202.

²⁸⁸ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. vor 492/1, HRDINA, Antonín, *Kanonické právo*, Plzeň: Aleš Čeněk 2011, s. 202.

²⁸⁹ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 492/3.

²⁹⁰ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 1280/1–5.

²⁹¹ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 492/3.

- *Stanovy a jednací řád Ekonomické rady Litoměřické diecéze* ze dne 24. 2. 2010, č.j. 637/2010 (dále jen „Stanovy Ekonomické rady Litoměřické diecéze”),
- *Stanovy Ekonomické rady Plzeňské diecéze*, příloha ACEP 2–3/2003 (dále jen „Stanovy Ekonomické rady Plzeňské diecéze”),
- *Řád Ekonomické rady Arcidiecéze olomoucké* ze dne 7. 4. 1997, č.j. 793/97 (dále jen „Řád Ekonomické rady Arcidiecéze olomoucké”),
- *Stanovy ekonomické rady Ostravsko–opavské diecéze* ze dne 12. 9. 2008, č.j. 442/08/SBi (dále jen „Stanovy ekonomické rady Ostravsko–opavské diecéze”).²⁹²

2.5.2 Ustavení, složení a funkční období diecézní ekonomické rady

Diecézní ekonomickou radu jmenuje svobodně diecézní biskup podle c. 492 § 1,²⁹³ tím se ekonomická rada odlišuje od správní rady podle CIC/1917, při jmenování jejíchž členů diecézní biskup potřeboval souhlas katedrální kapituly.²⁹⁴ Ekonomická rada podle téhož ustanovení „sestává alespoň ze tří biskupem jmenovaných křesťanů, opravdu zkušených v ekonomii i světském právu a vynikajících bezúhonností.”²⁹⁵ Stanovy ekonomických rad v českých zemích obvykle určují počet jejích členů obdobně, pouze Ekonomická rada Arcidiecéze olomoucké je minimálně čtyřčlenná.²⁹⁶

Členství v ekonomické radě není vyhrazeno klerikům, zasedat v ní mohou tedy také laici, muži i ženy. Zde je dána odlišnost od správní rady podle CIC/1917, v níž mohli být účastni pouze muži, též laici.²⁹⁷

Členy ekonomické rady však nemohou být osoby s diecézním biskupem pokrevně příbuzné nebo sešvagřené až do čtvrtého stupně.²⁹⁸ Pro určení stupně příbuzenství se užívají

²⁹² Stanovy ekonomické rady v ostatních diecézích se mi nepodařilo získat.

²⁹³ Cf. bod 1 písm. a) Stanov Ekonomické rady Královéhradecké diecéze, ustanovení § 1 odst. 1 Řádu Ekonomické rady Arcidiecéze olomoucké, ustanovení § 1 odst. 1 Stanov Ekonomické rady Ostravsko–opavské diecéze. Cf. též LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 492/3.

²⁹⁴ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 492/5.

²⁹⁵ C. 492 § 1.

²⁹⁶ Bod 4 písm. a) Stanov Ekonomické rady Královéhradecké diecéze, ustanovení § 1 odst. 1 Řádu Ekonomické rady Arcidiecéze olomoucké, ustanovení § 1 odst. 1 Stanov Ekonomické rady Ostravsko–opavské diecéze.

²⁹⁷ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 492/2.

²⁹⁸ Cf. c. 492 § 3.

pravidla obsažená v c. 108.²⁹⁹ Ten užívá románský způsob počítání příbuzenství, platí tedy, že v přímé linii je stupeň příbuzenství určen počtem generací bez započítání předka,³⁰⁰ v pobočné linii podle počtu osob zprostředkovávajících příbuzenství, bez započítání společného předka.³⁰¹ Pro počítání stupňů sešvagření platí, že osoba je s manželem sešvagřena v takovém stupni, v jakém je pokrevně příbuzné s manželkou a obráceně.³⁰²

Nedodržení požadavků c. 492 při jmenování členů ekonomické rady nezakládá neplatnost tohoto jmenování; jedná se tedy spíše o morální závazek diecézního biskupa.³⁰³

Členem ekonomické rady nemůže být diecézní biskup (radil by sám sobě, odsouhlasoval by svá vlastní právní jednání); členství generálního vikáře, biskupských vikářů, ekonoma diecéze nebo kuriálních zaměstnanců, rovněž není možné, neboť se podílejí na výkonu pravomocí diecézního biskupa a radili by sami sobě, popř. by kontrolovali sami sebe. V radě by neměli zasedat také členové sboru poradců a kněžské rady, protože tyto orgány se k některým záležitostem vyjadřují nebo je schvalují spolu s ekonomickou radou a účelem takové úpravy je získání názoru nebo souhlasu více různých grémií, která se skládají z rozdílných osob.³⁰⁴

Funkční období ekonomické rady je zásadně pětileté, možnost opětovného jmenování není omezena.³⁰⁵ Uvolnění biskupského stolce nemá na trvání ekonomické rady vliv.

V průběhu funkčního období zaniká členství v ekonomické radě

- *smrtí,*
- *odpadnutím od Katolické církve,*³⁰⁶
- *odvoláním diecézním biskupem,* jsou-li pro ně dány závažné důvody,
- *rezignací,*
- *ztrátou duchovního stavu,*³⁰⁷

²⁹⁹ Cf. TRETERA, Jiří Rajmund, *Konfesní právo a církevní právo*, Praha: Jan Krigl 1997, s. 128–129.

³⁰⁰ Cf. c. 108 § 2.

³⁰¹ Cf. c. 108 § 3.

³⁰² Cf. c. 109 § 2.

³⁰³ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 492/6.

³⁰⁴ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 492/7–8.

³⁰⁵ Cf. c. 492 § 1, bod 4 písm. b) Stanov Ekonomické rady Královéhradecké diecéze, ustanovení § 3 Řádu Ekonomické rady Arcidiecéze olomoucké, ustanovení § 3 Stanov Ekonomické rady Ostravsko-opavské diecéze.

³⁰⁶ Cf. c. 194 § 1 odst. 2.

³⁰⁷ Cf. c. 194 § 1 odst. 1.

- *uzavřením neplatného manželství, byť civilního, duchovním.*³⁰⁸

Stanovy Ekonomické rady Královéhradecké diecéze podmiňují navíc odvolání člena ekonomické rady předchozím projednáním v ekonomické radě a sboru poradců.³⁰⁹ Závažným důvodem bude zejména ztráta bezúhonnosti příslušné osoby, nikoli pouhá nespokojenost diecézního biskupa s jejím jednáním.³¹⁰ Řád Ekonomické rady Arcidiecéze olomoucké ukončení členství za trvání ekonomické rady neupravuje, lze ale mít za to, že možnost odvolání³¹¹ i rezignace člena je dána i bez explicitní úpravy v tomto právním předpise.³¹²

2.5.3 Jednání diecézní ekonomické rady

Způsob jednání diecézní ekonomické rady blíže upravují její stanovy. Periodicita zasedání je v jednotlivých diecézích vymezena různě, byť důvody pro její svolání jsou stanoveny obdobně. V Královéhradecké diecézi ekonomická rada zasedá, vyžadují-li to právní předpisy nebo uzná-li to za vhodné diecézní biskup.³¹³ V Olomoucké arcidiecézi ekonomická rada zasedá vždy, když je to nutné pro řádné plnění jí svěřených úloh, nejméně však dvakrát ročně.³¹⁴ V Ostravsko–opavské diecézi „ekonomická rada zasedá nejméně jednou ročně, a to při schvalování rozpočtu Biskupství ostravsko–opavského a schvalování ročního vyúčtování Biskupství ostravsko–opavského.“³¹⁵

Svolání ekonomické rady mohou iniciovat také sami její členové. V Královéhradecké diecézi má každý její člen „právo a zároveň morální povinnost požádat diecézního biskupa o svolání zasedání vždy, když to uzná za potřebné pro naléhavé okolnosti nebo změněné ekonomické podmínky a okolnosti.“³¹⁶ Biskup však nemá povinnost na základě této žádosti radu skutečně svolat. Stanovy Ekonomické rady Ostravsko–opavské diecéze v § 4 odst. 3 naproti tomu ukládají předsedajícímu povinnost „ekonomickou radu svolat v případě, pokud to z důvodu neodkladného řešení naléhavého

³⁰⁸ Cf. c. 194 § 1 odst. 3.

³⁰⁹ Cf. bod 4 písm. d) Stanov Ekonomické rady Královéhradecké diecéze, § 6 odst. 1 Stanov Ekonomické rady Ostravsko–opavské diecéze.

³¹⁰ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 492/8–9.

³¹¹ Cf. c. 193 § 2.

³¹² Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 492/8–9.

³¹³ Cf. bod 2 písm. a) Jednacího řádu Ekonomické rady Královéhradecké diecéze.

³¹⁴ Cf. § 4 odst. 1 a 2 Řádu Ekonomické rady Arcidiecéze olomoucké.

³¹⁵ Cf. § 4 odst. 1 Stanov Ekonomické rady Ostravsko–opavské diecéze.

³¹⁶ Cf. bod 2 písm. b) Jednacího řádu Ekonomické rady Královéhradecké diecéze.

případu vyžadují nejméně dva z jejich členů”. Též Řád Ekonomické rady Arcidiecéze olomoucké v § 4 odst. 3 stanoví, že „předsedající musí radu svolat, pokud to vyžadují dva z jejich členů z důvodu řešení naléhavého případu.”

Svolavatelem zasedání a předsedajícím ekonomické rady je obvykle diecézní biskup (ač sám není jejím členem).³¹⁷ Místo biskupa může zasedání svolat a předsedat mu jím pověřená osoba,³¹⁸ stanovы obvykle upřesňují, že tato pověřená osoba radě předsedá v případě biskupovy nepřítomnosti.³¹⁹ Právo neklade žádné další požadavky na kvalifikaci pověřené osoby; tato osoba stejně jako diecézní biskup rovněž není členem rady.³²⁰

Na prvním zasedání ustavené Ekonomické rady Královéhradecké diecéze zvolí její členové koordinátora rady.³²¹

Před zasedáním ekonomické rady musí její členové předem obdržet program zasedání a potřebné podklady;³²² v Královéhradecké diecézi se tak má stát nejpozději pět dní před zasedáním (za dodání podkladů odpovídají koordinátor rady a diecézní ekonom).³²³ V Olomoucké arcidiecézi je nutno doručit písemné pozvání včetně programu čtrnáct dní předem; „v naléhavých případech mohou být členové svoláni ústně a lhůta pro oznámení může být zkrácena až na jeden den. Rovněž program zasedání může být v naléhavých případech doplňován až do začátku zasedání.”³²⁴ V Ostravsko–opavské diecézi musí členové rady „obdržet program jednání ekonomické rady nejpozději sedm dní před jejím zasedáním. V naléhavých případech může být tato lhůta zkrácena až na jeden den.”³²⁵

Usnášéníschopnost Ekonomické rady Královéhradecké diecéze je dána za přítomnosti nadpoloviční většiny jejích členů.³²⁶ V Olomoucké arcidiecézi a Ostravsko–opavské diecézi je ekonomická rada usnášéníschopná, jsou-li přítomni alespoň tři její členové.³²⁷

³¹⁷ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (listkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 492/3–4.

³¹⁸ Cf. c. 492 § 1.

³¹⁹ Cf. bod 3 písm. a) Jednacího řádu Ekonomické rady Královéhradecké diecéze (není blíže vymezeno, kdy předsedá ekonomické radě pověřenec), ustanovení § 1 odst. 3 Řádu Ekonomické rady Arcidiecéze olomoucké, ustanovení § 1 odst. 3 Stanov Ekonomické rady Ostravsko–opavské diecéze.

³²⁰ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (listkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 492/4–5.

³²¹ Cf. bod 5 písm. b) Stanov Ekonomické rady Královéhradecké diecéze.

³²² Cf. bod 3 písm. b) Jednacího řádu Ekonomické rady Královéhradecké diecéze, § 4 odst. 4 Řádu Ekonomické rady Arcidiecéze olomoucké, ustanovení § 4 odst. 4 Stanov Ekonomické rady Ostravsko–opavské diecéze.

³²³ Cf. bod 3 písm. b) Jednacího řádu Ekonomické rady Královéhradecké diecéze.

³²⁴ Cf. § 4 odst. 4 a 5 Řádu Ekonomické rady Arcidiecéze olomoucké.

³²⁵ Ustanovení § 4 odst. 4 Stanov Ekonomické rady Ostravsko–opavské diecéze.

³²⁶ Cf. bod 1 písm. b) Jednacího řádu Ekonomické rady Královéhradecké diecéze.

³²⁷ Cf. § 5 odst. 1 Řádu Ekonomické rady Arcidiecéze olomoucké, § 5 odst. 1 Stanov Ekonomické rady Ostravsko–opavské diecéze.

Ekonomická rada rozhoduje většinou hlasů přítomných členů, v případě rovnosti hlasů rozhoduje předsedající.³²⁸

Zasedání ekonomické rady jsou neveřejná.³²⁹ Jednací řád Ekonomické rady Královéhradecké diecéze výslovně přiznává diecéznímu biskupovi právo přizvat na zasedání i další odborníky z oblasti ekonomie a práva,³³⁰ tato možnost však není vyloučena ani v ostatních diecézích. Členům Ekonomické rady Královéhradecké diecéze je zároveň výslovně uložena povinnost mlčenlivosti, která trvá i po skončení funkčního období.³³¹

Ze zasedání je vyhotoven zápis (protokol), který je rozeslán členům rady do týdne, popř. čtrnácti dní, od jejího zasedání. Zápis podepisuje zapisovatel a předsedající, popř. též členové rady.³³²

2.5.4 Pravomoci diecézní ekonomické rady

C. 493 stanoví tyto okruhy pravomocí ekonomické rady:³³³

- *úkoly při správě církevního majetku* podle knihy V. CIC/1983
- *každoroční sestavování rozpočtu diecéze* podle pokynů diecézního biskupa
- *zhodnocení výkazu příjmů a výdajů* po skončení roku.

Shodně vymezují kompetence ekonomické rady též stanovy v jednotlivých diecézích.³³⁴ Stanovy Ekonomické rady Královéhradecké diecéze obsahují podrobnější úpravu jejích pravomocí ve svém bodu 2, jedná se však pouze o podrobný výčet jednotlivých pravomocí ekonomické rady diecéze podle cc. 492–494 a knihy V. CIC/1983.

Rozpočet, který ekonomická rada sestavuje, by se měl týkat veškerých příjmů a výdajů na úrovni diecéze v následujícím roce. Při sestavování rozpočtu diecéze je

³²⁸ § 6 odst. 1 Řádu Ekonomické rady Arcidiecéze olomoucké, ustanovení § 5 odst. 2 Stanov Ekonomické rady Ostravsko–opavské diecéze. Stanovy ani Jednací řád Ekonomické rady Královéhradecké diecéze potřebnou většinu neupravují, rozhoduje tedy zřejmě rovněž většina přítomných členů.

³²⁹ Bod 4 písm. a) Jednacího řádu Ekonomické rady Královéhradecké diecéze, ustanovení § 6 odst. 2 Řádu Ekonomické rady Arcidiecéze olomoucké, ustanovení § 5 odst. 3 Stanov Ekonomické rady Ostravsko–opavské diecéze.

³³⁰ Bod 4 písm. b) Jednacího řádu Ekonomické rady Královéhradecké diecéze.

³³¹ Bod 6 písm. b) Stanov Ekonomické rady Královéhradecké diecéze.

³³² Bod 5 písm. a) Jednacího řádu Ekonomické rady Královéhradecké diecéze, ustanovení § 6 odst. 3 a 4 Řádu Ekonomické rady Arcidiecéze olomoucké (výslovně je zde též upraveno předkládání protokolu arcibiskupovi), ustanovení § 5 odst. 4 Stanov Ekonomické rady Ostravsko–opavské diecéze.

³³³ Cf. též BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 648–650.

³³⁴ Ustanovení § 2 Řádu Ekonomické rady Arcidiecéze olomoucké, § 2 Stanov Ekonomické rady Ostravsko–opavské diecéze.

ekonomická rada povinna *dbát pokynů diecézního biskupa*; tyto pokyny by měly být zejména koncepčního rázu (např. na které pastorační aktivity použít volné finanční prostředky), konkrétní realizaci by měl biskup přenechat na ekonomické radě. V případě vzájemného sporu diecézního biskupa a ekonomické rady by mohlo dojít k zablokování rozpočtového procesu, neboť ekonomická rada musí dbát biskupových pokynů, nelze jí však např. ukládat povinnost sestavit rozpočet, který podle jejího mínění není v souladu s finančními možnostmi diecéze.³³⁵

CIC/1983 dále upravuje na více místech další pravomoci diecézní ekonomické rady.³³⁶

Na základě c. 494 § 1 je diecézní biskup povinen předem projednat s ekonomickou radou a sborem poradců jmenování diecézního ekonoma. Ekonom pod biskupovým vedením spravuje podle rozpočtu schváleného ekonomickou radou majetek diecéze a hradí biskupem nařízené výdaje.³³⁷ Na závěr roku ekonom předkládá ekonomické radě vyúčtování příjmů a výdajů, které ekonomická rada zhodnotí.³³⁸ „Ekonom ... během svého (*pětiletého*– *pozn. autora*) funkčního období může být zbaven úřadu jen ze závažného důvodu podle posouzení biskupa, po projednání se sborem poradců a s ekonomickou radou.“³³⁹ Stane-li se ekonom zároveň administrátorem diecéze, zvolí ekonomická rada do doby skončení jeho úřadu nového ekonoma.³⁴⁰

Dále má diecézní biskup podle c. 1277 povinnost „projednat s ekonomickou radou a se sborem poradců věci majetkové správy, které jsou závažnější vzhledem k ekonomické situaci diecéze; souhlas téže rady a sboru poradců potřebuje ... také k jednání povahy mimořádné správy.“ Dolní hodnotovou hranici mimořádné správy stanoví Nařízení ČBK č. j. 780/2001 ve výši 10 milionů Kč. Souhlas ekonomické rady a sboru poradců potřebuje diecézní biskup také k udělení souhlasu k převedení majetku sobě podřízených právnických osob nebo převodu majetku diecéze, pokud přesahují tutéž hodnotovou hranici.³⁴¹

Dovolení diecézního biskupa potřebují jemu podřízené právnické osoby k mimořádné správě svého majetku, k převodu zákonem určeného kmenového majetku právnické osoby, pokud výše převáděného majetku přesahuje právem určenou hranici³⁴² a

³³⁵ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 493/2–3.

³³⁶ Cf. BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 650.

³³⁷ Cf. c. 494 § 3.

³³⁸ Cf. c. 494 § 4, c. 493.

³³⁹ C. 494 § 2.

³⁴⁰ Cf. 423 § 2.

³⁴¹ Cf. c. 1292.

³⁴² Cf. c. 1291.

k „jinému jednání, kterým se může zhoršit majetková situace právnické osoby.”³⁴³ Hodnotové hranice pro účely cc. 1281 a 1291 určují stanovy právnické osoby, v ostatních případech směrnice jednotlivých biskupů. K vydání těchto směrnic ve věcech správy církevního majetku potřebuje diecézní biskup souhlas ekonomické rady. Zejména se obvykle jedná o dispozice s nemovitostmi, movitými věcmi a závazky v hodnotě přes 50 000 Kč, jak stanoví jednotlivé diecézní směrnice o správě církevního majetku (blíže o uvedených směrnících pojednává kapitola 2.2.3.1 této diplomové práce). K udělení dovolení podle cc. 1291 a 1295 potřebuje diecézní biskup rovněž souhlas ekonomické rady a sboru poradců.

Blíže o jednáních diecézního biskupa, která obligatorně projednávají nebo odsouhlasují sbor poradců a diecézní ekonomická rada, pojednávají kapitoly 2.2.3.1 a 2.2.3.2.

Zatímco ekonomická rada bude posuzovat zejména hospodářské dopady těchto transakcí, sbor poradců, jenž obvykle není složen z odborníků na hospodářské záležitosti, bude posuzovat zejména pastorační aspekty zamýšlených jednání.³⁴⁴

Předchozí projednání v kněžské radě a ekonomické radě je předpokladem možnosti diecézního biskupa vypsát sobě podřízeným osobám daň na potřeby diecéze. Má-li být daň uložena fyzickým osobám nebo soukromým právnickým osobám, lze tak učinit jen mimořádně a v případě závažné potřeby.³⁴⁵

Ekonomická rada diecéze taktéž dle c. 1305 projednává nakládání s penězi a movitým majetkem darovaným církvi (tzn. veřejné právnické osobě podle kanonického práva)³⁴⁶ a možné snížení uložených závazků zbožných odkazů a nadací diecézním biskupem, stalo-li se plnění závazků nemožným (např. pro zmenšení výnosu) bez zavinění jeho správce.³⁴⁷ To se netýká snížení počtu odsloužených mší, zde platí ustanovení c. 1308, přičemž rozhodování je vyhrazeno Apoštolskému stolci.

V těch případech, kdy si diecézní biskup ke svému jednání musí obligatorně vyžádat souhlas ekonomické rady, je podle c. 127 § 1 vyžadován *souhlas většiny přítomných* členů. Pokud není souhlas dán, nebo si jej diecézní biskup nevyžádá, je jeho jednání ze zákona neplatné.³⁴⁸ V případě obligatorní konzultace podle c. 127 § 1 je nutno dané právní jednání

³⁴³ C. 1295.

³⁴⁴ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 492/5.

³⁴⁵ Cf. c. 1263.

³⁴⁶ Cf. c. 1258.

³⁴⁷ Cf. c. 1310 § 2.

³⁴⁸ Cf. c. 127 § 2 odst. 1.

předem projednat, pod sankcí neplatnosti, se všemi (rozuměj všemi přítomnými) členy ekonomické rady (podrobněji cf. kapitola 1.1 této diplomové práce).

Správce jakéhokoli církevního majetku, nejsou-li vyňati z moci diecézního biskupa, jsou povinni předložit mu každoročně vyúčtování ze své správy. Diecézní biskup toto vyúčtování svěří k přezkoumání diecézní ekonomické radě.³⁴⁹

Stanovy Ekonomické rady Královéhradecké diecéze dávají dále explicitně členům ekonomické rady právo požadovat kvalifikované vyjádření od zodpovědných pracovníků biskupství.³⁵⁰

2.6 Diecézní pastorační rada

2.6.1 Právní postavení a pravomoc diecézní pastorační rady

Diecézní pastorační rada³⁵¹ (*consilium pastorale*) je fakultativně zřizovaným poradním orgánem diecézního biskupa. Právní základ jejího postavení je dán v cc. 511–514. Bližší vymezení právního postavení diecézních pastoračních rad obsahují předpisy partikulárního práva jednotlivých diecézí. V českých zemích jsou takovými normami:

- *Stanovy pastorační rady Arcidiecéze pražské* ze dne 14. 1. 2014, č.j.: 0595/2014 (dále jen „Stanovy Pastorační rady Arcidiecéze pražské”),
- *Stanovy Pastorační rady Královéhradecké diecéze* ze dne 15. 11. 1999, NE 1762/99 (dále jen „Stanovy Pastorační rady Královéhradecké diecéze”),³⁵²
- *Stanovy Diecézní pastorační rady (Plzeňská diecéze)* ze dne 1. 1. 2014, Č.j.: 58/2014 (dále jen „Stanovy Pastorační rady Plzeňské diecéze”),
- *Stanovy pastorační rady Arcidiecéze olomoucké* ze dne 7. 4. 1997, č.j. 792/97 (dále jen „Stanovy Pastorační rady Olomoucké arcidiecéze”),

³⁴⁹ Cf. c. 1287 § 1.

³⁵⁰ Cf. bod 6 písm. c) Stanov Ekonomické rady Královéhradecké diecéze.

³⁵¹ K právnímu postavení diecézní pastorační rady cf. BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 666–671, LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 511/1–514/2, LISTL, Joseph, SCHMITZ, Heribert, *Handbuch des katholischen Kirchenrechts*, Regensburg: Pustet 1999, s. 361–362, SHEELEY, Gerard, BROWN, Ralph, KELLY, Donal, MC GRATH, Aidon, *The Canon Law. Letter & Spirit*, London: Liturgical Press, 1995, s. 283–285, TRETERA, Jiří Rajmund, *Konfesiční právo a církevní právo*, Praha: Jan Krigl 1997, s. 168, HRDINA, Antonín, *Kanonické právo*, Plzeň: Aleš Čeněk 2011, s. 203.

³⁵² V Královéhradecké diecézi podle vyjádření kancléře Ing. Mgr. Pavla Boukala v současné době není diecézní pastorační rada ustavena, příslušný předpis nicméně zůstává v platnosti.

- *Stanovy pastorační rady Brněnské diecéze* ze dne 14. 9. 2007, Čj.: Ep/1433/07 (dále jen „Stanovy Pastorační rady Brněnské diecéze”),
- *Stanovy Pastorační rady Ostravsko–opavské diecéze* ze dne 25. 10. 2002, Č.j. 4149/02 (dále jen „Stanovy Pastorační rady Ostravsko–opavské diecéze”).

Podle ustanovení c. 511 se pastorační rada zřídí, radí-li tomu pastorační okolnosti, přísluší jí „zkoumat pod vedením biskupa vše, co se vztahuje k pastorační činnosti v diecézi, toto také projednávat a předkládat o tom praktické závěry.” Některé stanovy navíc předpokládají součinnost pastorační rady při tvorbě diecézního pastoračního plánu. Stanovy Pastorační rady Olomoucké arcidiecéze a Stanovy pastorační rady Plzeňské diecéze výslovně vyjímají z pravomoci pastorační rady personální otázky.³⁵³

Diecézní pastorační rada disponuje ve vztahu k diecéznímu biskupovi pouze poradním hlasem.³⁵⁴ Tento poradní hlas je však odlišné povahy, než poradní hlas obligatorně zřizovaných rad v diecézi (kněžské rady, sboru poradců, ekonomické rady). Zatímco v případě ostatních konzultativních orgánů je v některých případech předchozí projednání právního jednání diecézního biskupa v těchto orgánech podmínkou platnosti daných právního jednání, pastorační rada takovou pravomocí na základě celocírkevního ani partikulárního práva nedisponuje.³⁵⁵

Členství není vyhrazeno klerikům, laici mají naopak v pastorační radě obvykle převahu (slovy c. 512 § 1 diecézní pastorační rada „sestává z ... především laiků”).³⁵⁶

Podle c. 443 § 5 se dva členové pastorační rady, vybraní sborovým jednáním, účastní s poradním hlasem provinčního koncilu.

Na základě c. 463 § 1 odst. 5 volí pastorační rada laické účastníky diecézního sněmu, a to způsobem a v počtu, který stanoví diecézní biskup.³⁵⁷

³⁵³ Cf. bod I. 3 a 4 Stanov Pastorační rady Arcidiecéze pražské, bod I. 2 Stanov Pastorační rady Královéhradecké diecéze, Čl. 2 Stanov Pastorační rady Plzeňské diecéze, bod I. 2 Stanov Pastorační rady Olomoucké arcidiecéze, Čl. 2 Stanov Pastorační rady Brněnské diecéze, c. I. odst. 2 Stanov Pastorační rady Ostravsko–opavské diecéze.

³⁵⁴ Cf. c. 514.

³⁵⁵ Cf. BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 671.

³⁵⁶ Ke složení diecézní pastorační rady cf. BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 669.

³⁵⁷ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 463/6–7.

2.6.2 Členství v diecézní pastorační radě, její velikost a funkční období

Podmínkou členství v pastorační radě je plné společenství s Katolickou církví.³⁵⁸ Diecézní biskup má do pastorační rady jmenovat pouze křesťany–katolíky³⁵⁹ „vynikající pevnou vírou, dobrými mravy a moudrostí.”³⁶⁰ C. 512 výslovně počítá se zastoupením duchovních, členů společenství zasvěceného života a zejména (*praesertim*) laiků. Členové sekulárních společností sice nejsou výslovně zmíněni, jejich účast v pastorační radě je však také možná.³⁶¹ „Křesťané,³⁶² kteří jsou jmenováni do pastorační rady, se vybírají tak, aby v radě byla opravdu zobrazena část Božího lidu, která tvoří diecézi, se zřetelem na různé územní části diecéze, na sociální podmínky a povolání, jakož i na účast na apoštolátě, jakou mají jednotlivci sami nebo ve spojení s jinými.”³⁶³ Způsob jmenování určí diecézní biskup,³⁶⁴ obvykle ve stanovách příslušné pastorační rady.

Členství v pastorační radě diecéze má v českých zemích trojí možný důvod:³⁶⁵

- *zastávání určitého úřadu nebo funkce* (virilní členství),
- *zastupování určité právnické osoby, orgánu, skupiny osob nebo územní oblasti*, přičemž zástupce může být pověřen
 - tím, koho má zastupovat,
 - diecézním biskupem, nebo
 - někým dalším (např. kněžskou radou, děkanem),
- *jmenování diecézním biskupem* (aniž by dotyčný někoho zastupoval).

Virilními členy pastorační rady jsou pravidelně generální vikář, biskupští vikáři (v Královéhradecké a Ostravsko–opavské diecézi; v Plzeňské diecézi biskupský vikář pro

³⁵⁸ Cf. c. 512 § 1.

³⁵⁹ K možným způsobům překladu výrazu „christifidelis” užívaného v CIC/1983 cf. TRETERA, Jiří Rajmund, HORÁK, Záboj, Slovník církevního práva, Praha: Grada 2011, s. 53.

³⁶⁰ C. 512 § 3.

³⁶¹ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 512/2.

³⁶² V latinském originále „christifidelis”. Překládáno též jako křesťané–katolíci, cf. výše poznámku č. 359.

³⁶³ C. 512 § 2.

³⁶⁴ Cf. c. 512 § 1.

³⁶⁵ Cf. bod II. A 1 Stanov Pastorační rady Arcidiecéze pražské, bod II. 2 Stanov Pastorační rady Královéhradecké diecéze, Čl. 6 Stanov Pastorační rady Plzeňské diecéze, bod II. 1 Stanov Pastorační rady Olomoucké arcidiecéze, Čl. 5 Stanov Pastorační rady Brněnské diecéze, c. II. odst. 2 Stanov Pastorační rady Ostravsko–opavské diecéze.

pastoraci) a vedoucí referátu/referátů pastorage (v Královéhradecké a Ostravsko–opavské diecézi), popř. ředitel Pastoračního střediska v Brněnské diecézi. Stanovy Pastorační rady Olomoucké arcidiecéze institut virilního členství neznají.

Právo na zástupce v pastorační radě v různých diecézích mají.³⁶⁶

- *děkanáty* – V každém z dvaadvaceti děkanátů Olomoucké arcidiecéze vybírá děkan jednoho laika jako zástupce děkanátu v pastorační radě.
- *města a venkov* – Do Pastorační rady Brněnské diecéze jmenuje diecézní biskup na návrh kněžské rady nebo děkanů po jednom laickém zástupci za město Brno, menší města v diecézi a venkov (mají být aktivními křesťany, mít přehled o pastorači v místě, kde žijí a mít v tomto okruhu důvěru kněží i laiků).
- *diecézní a řeholní kněžstvo* – Jednoho jejich zástupce aktivního v pastorači, majícího dobrý přehled o diecézi a důvěru kněží i laiků v diecézi, jmenuje na návrh děkanů nebo kněžské rady za člena pastorační rady brněnský biskup. Kněžská rada vysílá do pastorační rady tři zástupce z řad diecézních kněží v Královéhradecké diecézi, osm kněží podle návrhů děkanů v Olomoucké arcidiecézi.
- *stálí jáhnové* – V Olomoucké arcidiecézi a Královéhradecké diecézi volí stálí jáhnové jednoho svého zástupce do pastorační rady. Zástupce stálých jáhnů, jmenovaný diecézním biskupem po schválení kněžskou radou, zasedá též v Pastorační radě Ostravsko–opavské diecéze.
- *řehole* – Diecézní biskup jmenuje do pastorační rady jednoho zástupce z mužské a jednoho z ženské řehole v Královéhradecké diecézi. Příslušné sekretariáty řeholních společností určí jednoho zástupce z mužských a jednoho zástupce z ženských řeholí v Pastorační radě Olomoucké arcidiecéze. Jednoho člena společenství zasvěceného života jmenuje do pastorační rady na návrh kněžské rady nebo děkanů také brněnský biskup. Po schválení kněžskou radou jmenuje jednoho zástupce řeholí do pastorační rady také biskup ostravsko–opavský.
- *některé diecézní úřady* – V Královéhradecké diecézi navrhuje příslušné diecézní úřady za členy pastorační rady odpovědné pracovníky z oblasti katechetiky,

³⁶⁶ Cf. bod II. 2 Stanov Pastorační rady Královéhradecké diecéze, Čl. 6 Stanov Pastorační rady Plzeňské diecéze, bod II. 1 Stanov Pastorační rady Olomoucké arcidiecéze, Čl. 5 Stanov Pastorační rady Brněnské diecéze, c. II. odst. 2 Stanov Pastorační rady Ostravsko–opavské diecéze.

mládeže, školství, rodiny, sdělovacích prostředků, charity, zdravotnictví, rady laiků, kultury a umění, v Olomoucké arcidiecézi navíc z oblasti vězeňské pastorače.

- *hnutí, charity, spolky a sdělovací prostředky* – Jejich zástupce ustanovuje za členy pastorační rady po schválení kněžskou radou biskup ostravsko–opavský. Diecézní centrum mládeže a Diecézní charita vysílají svého ředitele nebo zástupce do Pastorační rady [plzeňské] diecéze.

Třetím způsobem vzniku členství v diecézní pastorační radě je prosté jmenování diecézním biskupem, aniž by dotyčný měl výslovně někoho zastupovat. V Pražské arcidiecézi je takto vybráno všech dvacet členů pastorační rady, v Královéhradecké diecézi pět až sedm členů z pastorační rady asi dvacetičlenné, v Olomoucké arcidiecézi šest až deset z přibližně padesáti členů pastorační rady, v Brněnské diecézi jeden člen z pastorační rady, která má osm nebo devět členů. V Plzeňské diecézi vybírá diecézní biskup na návrh biskupského vikáře pro pastorači blíže neurčený počet členů pastorační rady, jejíž velikost se odvíjí právě od počtu takto jmenovaných osob. Stanovy Pastorační rady Ostravsko–opavské diecéze s tímto způsobem jmenování členů nepočítají.

Členství v pastorační radě diecéze v českých zemích vzniká těmito způsoby:³⁶⁷

a) jmenováním diecézním biskupem

- *na základě jeho vlastní úvahy* (takto je ustavena celá Pastorační rada Arcidiecéze pražské, šest až osm osob v Pastorační radě Královéhradecké diecéze, šest až deset osob v Pastorační radě Arcidiecéze olomoucké),
- *na návrh jiných osob nebo orgánů*, a sice
 - *kněžské rady* (v Královéhradecké diecézi tři kněží; v Brněnské diecézi podává kněžská rada a děkanové návrhy na všechny nevirilní členy pastorační rady),
 - *příslušných diecézních úřadů* (devět osob v Královéhradecké diecézi, jedenáct osob v Olomoucké arcidiecézi),
 - *děkanů* (děkanové a kněžská rada navrhuji všechny nevirilní členy pastorační rady v Brněnské diecézi),

³⁶⁷ Cf. bod II. A 1 Stanov Pastorační rady Arcidiecéze pražské, bod II. 2 Stanov Pastorační rady Královéhradecké diecéze, Čl. 6 Stanov Pastorační rady Plzeňské diecéze, bod II. 1 Stanov Pastorační rady Olomoucké arcidiecéze, Čl. 5 Stanov Pastorační rady Brněnské diecéze, c. II. odst. 2 Stanov Pastorační rady Ostravsko–opavské diecéze.

- *biskupského vikáře pro pastorační* (blíže neurčený počet osob v Plzeňské diecézi),
- *po předchozím schválení kněžskou radou* (všichni členové pastorační rady v diecézi ostravsko-opavské; z c. 2 odst. 2 Stanov Pastorační rady Ostravsko-opavské diecéze plyne, že předchozí souhlas kněžské rady je vyžadován i pro jmenování generálního vikáře, biskupských vikářů a vedoucích center pastorační – tato úprava se jeví poněkud nezvyklá),
- *podle výběru uskutečněného jinými osobami nebo orgány, a sice*
 - *na základě volby provedené stálými jáhny* (volí svého zástupce do pastorační rady v Olomoucké arcidiecézi a Královéhradecké diecézi),
 - *podle výběru uskutečněného jednotlivými děkany* (dvaadvacet děkanů vybírá podle návrhů z děkanátu po jednom laickém členu pastorační rady v Olomoucké arcidiecézi),
 - *podle výběru kněžské rady* (kněžská rada vybírá osm kněží podle návrhu děkanů v Olomoucké arcidiecézi),
 - *podle výběru sekretariátů řeholních společností* (dva členové v Olomoucké arcidiecézi),

b) *na základě zastávaného úřadu nebo funkce* (generální vikář, biskupští vikáři a vedoucí referátu pastorační v Královéhradecké diecézi, generální vikář a biskupský vikář pro pastorační v Plzeňské diecézi, generální vikář a ředitel Pastoračního střediska v Brněnské diecézi).

U vedoucího Diecézního centra mládeže a ředitele Diecézní charity v Plzeňské diecézi není zřejmé, zda se jedná o ryzí virilní členství (bez nutnosti vydání jmenovacího dekretu). Vzhledem k možnosti, aby místo nich zasedal v pastorační radě zástupce, kdy navíc ze stanov nevyplývá, kdo tohoto zástupce určuje, lze předpokládat, že členství těchto osob v pastorační radě vzniká až jmenováním diecézním biskupem.

V případě členů pastorační rady, které diecézní biskup jmenuje na návrh někoho dalšího, se jednotlivé případy mohou odlišovat mírou, v níž je diecézní biskup podanými návrhy vázán. Toliko z použitých formulací *podle návrhu, na návrh, biskup si vyžádá návrhy, na doporučení, navrhuje* nelze jednoznačně vyvodit, zda si například diecézní

biskup může vyžádat nové návrhy, má-li proti navrhovaným osobám výhrady, nebo zda by se počet navrhovaných osob měl shodovat s počtem obsazovaných míst v pastorační radě.

Členství v diecézní pastorační radě zaniká ³⁶⁸

- *odstoupením* (vyžaduje se písemné odůvodnění a schválení diecézním biskupem),
- *přeložením nebo přestěhováním* do jiné diecéze,
- *odvoláním* diecézním biskupem (v Brněnské diecézi *zrušením jmenování*),
- *ztrátou úřadu*, jde-li o virilního člena,
- *nepřítomností na zasedání* (trojnásobná neomluvená neúčast na zasedání v Královéhradecké diecézi a Olomoucké arcidiecézi, dvojnásobná nedůvodná neúčast v Brněnské diecézi, blíže nespecifikovaná neúčast na zasedání v Plzeňské diecézi),
- *z jiných právem předvídaných příčin* (smrt, ztráta plného společenství s Katolickou církví jako podmínky členství dle c. 512 § 1, cf. též c. 194 § 1 odst. 2, ztráta duchovního stavu dle c. 194 § 1 odst. 1, uzavření neplatného manželství, byt' civilního, duchovním dle c. 194 § 1 odst. 3).

Zánik členství z důvodu neúčasti na zasedání je ve stanovách formulován tak, jako by nastupoval již na základě samotné neodůvodněné nepřítomnosti, nikoli až po prohlášení zániku členství diecézním biskupem. Vzhledem k nejednoznačnosti pojmů *neomluvená neúčast* (zda zahrnuje například i následně omluvenou neúčast), *nedůvodná neúčast*, *neúčast* (nezahrnuje jistě řádně omluvenou a důvodnou neúčast) tak může v konkrétních případech vzniknout pochybnost, zda určitá osoba je, nebo není členem pastorační rady. Řešením bude rozhodnutí diecézního biskupa (vzhledem ke znění stanov deklaratorní povahy). Vhodnějším řešením situace opakované neúčasti člena na zasedání se podle našeho názoru zdá být *možnost odvolání* takového člena diecézním biskupem.³⁶⁹

Zánik členství v pastorační radě z důvodu opakované absence na zasedání se týká i virilních členů pastorační rady (generální vikář, biskupští vikáři, ředitelé pastoračních center), což koliduje s podstatou virilního členství. Kuriózní důsledky by mohla mít právní

³⁶⁸ Cf. bod II. B Stanov Pastorační rady Arcidiecéze pražské, bod II. 5, bod III. 2 Stanov Pastorační rady Královéhradecké diecéze, Čl. 8 Stanov Pastorační rady Plzeňské diecéze, bod II. 4, bod III. 2 Stanov Pastorační rady Olomoucké arcidiecéze, Čl. 7 odst. 4, Čl. 11 Stanov Pastorační rady Brněnské diecéze, c. II. odst. 6 Stanov Pastorační rady Ostravsko-opavské diecéze.

³⁶⁹ Cf. bod IV. 2 Stanov Pastorační rady Arcidiecéze pražské).

úprava v Brněnské diecézi, kde by generální vikář nebo ředitel Pastoračního střediska, jemuž zaniklo členství z důvodu neúčasti na zasedání, měl být nahrazen „jiným členem ze skupiny, za kterou byl jmenován“, tedy „jiným“ generálním vikářem (pokud je v diecézi více generálních vikářů, jsou virilními členy pastorační rady všichni), respektive „jiným“ ředitelem Pastoračního střediska.³⁷⁰ Zákonodárce zřejmě nepředpokládal, že by k takové situaci někdy došlo, eventuálně považoval za samozřejmé, že na tyto virilní členy se daná ustanovení nevztahují (což lze opřít o argument, že tyto virilní členové nejsou jmenováni „za skupinu“, ale jsou členy z titulu svého úřadu/funkce).

Náhradnictví za osobu, která přestala být členem pastorační rady výslovně upravuje pouze Čl. III. odst. 2 Stanov pastorační rady Brněnské diecéze, a to pouze pro případ skončení členství pro opakovanou neúčast na zasedání, kdy se má členem rady stát náhradník zastupující tutéž skupinu osob. Z povahy věci bude náhradnictví samozřejmé u virilních členů pastorační rady a u členů, kteří jsou jediným zástupcem určité skupiny osob v pastorační radě. S nástupem náhradníka se zřejmě počítá i v ostatních případech.³⁷¹

Celkový počet členů diecézní pastorační rady není stanoven celocírkevním právem,³⁷² v jednotlivých diecézích se poměrně značně odlišuje. V Brněnské diecézi má pastorační rada osm až devět členů, v Pražské arcidiecézi dvacet členů, v Královéhradecké diecézi okolo pětadvaceti členů, v Olomoucké arcidiecézi více než padesát členů. V Plzeňské a Ostravsko–opavské diecézi nelze počet členů pastorační rady ze stanov odvodit.³⁷³

Funkční období pastorační rady vymezují na základě c. 513 § 1 jednotlivé diecézní stanovy.³⁷⁴ V Olomoucké arcidiecézi a ad experimentum v Plzeňské diecézi je pastorační rada ustanovena na tři roky, v Královéhradecké a Ostravsko–opavské diecézi na pět let. v Pražské arcidiecézi a Brněnské diecézi není stanoveno funkční období pastorační rady jako celku, jednotliví členové jsou jmenováni na pět let v Pražské arcidiecézi, na tři roky v Brněnské diecézi.³⁷⁵

³⁷⁰ Čl. 5 odst. 1 a 2, Čl. 7 odst. 4, Čl. 11 Stanov Pastorační rady Brněnské diecéze.

³⁷¹ Cf. bod IV. 2 písm. a) Stanov Pastorační rady Královéhradecké diecéze.

³⁷² Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (listkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 512/1–2, BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 670.

³⁷³ Cf. bod II. 2 Stanov Pastorační rady Arcidiecéze pražské, bod II. 2 Stanov Pastorační rady Královéhradecké diecéze, Čl. 6 Stanov Pastorační rady Plzeňské diecéze, bod II. 1 Stanov Pastorační rady Olomoucké arcidiecéze, Čl. 5 Stanov Pastorační rady Brněnské diecéze, c. II. odst. 2 Stanov Pastorační rady Ostravsko–opavské diecéze.

³⁷⁴ Cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (listkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 513/1–2, BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 670.

³⁷⁵ Cf. bod II. A. 3 Stanov Pastorační rady Arcidiecéze pražské, bod II. 4 Stanov Pastorační rady Královéhradecké diecéze, Čl. 7 Stanov Pastorační rady Plzeňské diecéze, bod II. 3 Stanov Pastorační rady

Pastorační rada mimoto zaniká uvolněním úřadu diecézního biskupa.³⁷⁶

2.6.3 Orgány a funkce v rámci diecézní pastorační rady

V rámci pastorační rady diecéze existují tyto orgány a funkce:

- *předsedající*, kterým je diecézní biskup,
- *sekretář*,
- *(valné) shromáždění* (výslovně je takto označen souhrn všech členů pastorační rady v Olomoucké arcidiecézi a Královéhradecké diecézi, blíže cf. kapitola 2.6.4 této diplomové práce),
- *studijní a pracovní komise*.

Předsednictví diecézního biskupa je dáno na základě c. 514. Biskup radě předsedá, ač sám není jejím členem. Tím není vyloučena možnost, aby v případě nepřítomnosti biskupa zasedání řídil jím pověřený zástupce.

Funkce sekretáře je obsazována ve všech diecézních pastoračních radách. Jmenuje jej diecézní biskup z řad členů pastorační rady na dobu celého jejího funkčního období. Úkolem sekretáře je zejména příprava programu zasedání a vypracování zprávy o jeho průběhu.³⁷⁷

Všechny stanovy počítají též z fakultativně zřizovanými studijními a pracovními komisemi při pastorační radě. Jsou jmenovány diecézním biskupem ke splnění konkrétního zadaného úkolu.³⁷⁸

Olomoucké arcidiecéze, Čl. 6 Stanov Pastorační rady Brněnské diecéze, c. II. odst. 4 Stanov Pastorační rady Ostravsko–opavské diecéze.

³⁷⁶ Cf. c. 513 § 2.

³⁷⁷ Cf. bod III. Stanov Pastorační rady Arcidiecéze pražské, bod III. Stanov Pastorační rady Královéhradecké diecéze, Čl. 9 a 10 Stanov Pastorační rady Plzeňské diecéze, bod IV. Stanov Pastorační rady Olomoucké arcidiecéze, Čl. 8 a 9 Stanov Pastorační rady Brněnské diecéze, c. IV. Stanov Pastorační rady Ostravsko–opavské diecéze.

³⁷⁸ Cf. bod V. Stanov Pastorační rady Arcidiecéze pražské, bod V. Stanov Pastorační rady Královéhradecké diecéze, Čl. 18–20 Stanov Pastorační rady Plzeňské diecéze, bod V. Stanov Pastorační rady Olomoucké arcidiecéze, Čl. 17–19 Stanov Pastorační rady Brněnské diecéze, c. V. Stanov Pastorační rady Ostravsko–opavské diecéze.

2.6.4 Zasedání diecézní pastorační rady

Pastorační radu svolává a jí předsedá výhradně diecézní biskup.³⁷⁹ Zasedání³⁸⁰ se koná nejméně jednou ročně v Ostravsko–opavské diecézi (což je i minimální kodexový požadavek dle c. 514 § 2), nejméně dvakrát do roka v Pražské a Olomoucké arcidiecézi a v Královéhradecké a Plzeňské diecézi, alespoň třikrát do roka v Brněnské diecézi. Mimořádné zasedání může iniciovat diecézní biskup, popřípadě též většina členů rady (v Olomoucké arcidiecézi a Ostravsko–opavské diecézi).³⁸¹ Mimořádné svolání zasedání neupravují pouze Stanovy pastorační rady Plzeňské diecéze. Zasedání pastorační rady v Plzeňské diecézi se však koná *nejméně* dvakrát ročně, odlišnost od ostatních stanov je tedy pouze v tom, že častější svolání rady není označeno jako mimořádné.

Jednání pastorační rady svolává biskup zpravidla nejméně čtrnáct dní předem (v Brněnské a Plzeňské diecézi nejpozději čtrnáct dní předem), v Olomoucké arcidiecézi a Královéhradecké diecézi má pozvánka na zasedání pastorační rady povinně písemnou formu.³⁸²

Účast na zasedání je stanovena jako obligatorní, v některých diecézích se sankcí ztráty členství v případě opakované neodůvodněné neúčasti (podrobněji cf. kapitola 2.6.2 této diplomové práce), zastoupení se zásadně nepřipouští. Povinnost osobně se zasedání účastnit naopak nemá diecézní biskup, který sice pastorační radě předsedá, sám však není jejím členem. Stanovy pastorační rady v Olomoucké arcidiecézi a Královéhradecké a Ostravsko–opavské diecézi s možností absence diecézního biskupa výslovně počítají, zasedání rady za této situace řídí biskupem pověřený zástupce.³⁸³

³⁷⁹ Cf. c. 514 § 1. Cf. též LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 514/1–2, BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 671–672.

³⁸⁰ Cf. bod IV. Stanov Pastorační rady Arcidiecéze pražské, bod III. Stanov Pastorační rady Královéhradecké diecéze, Čl. 11–17 Stanov Pastorační rady Plzeňské diecéze, bod III. Stanov Pastorační rady Olomoucké arcidiecéze, Čl. 10–16 Stanov Pastorační rady Brněnské diecéze, c. III. Stanov Pastorační rady Ostravsko–opavské diecéze.

³⁸¹ Cf. bod IV. 1 Stanov Pastorační rady Arcidiecéze pražské, bod III. 1 Stanov Pastorační rady Královéhradecké diecéze, Čl. 11 Stanov Pastorační rady Plzeňské diecéze, bod III. 1 Stanov Pastorační rady Olomoucké arcidiecéze, Čl. 10 Stanov Pastorační rady Brněnské diecéze, c. III. odst. 1 Stanov Pastorační rady Ostravsko–opavské diecéze.

³⁸² Cf. bod IV. 1 Stanov Pastorační rady Arcidiecéze pražské, bod III. 4 Stanov Pastorační rady Královéhradecké diecéze, Čl. 11 Stanov Pastorační rady Plzeňské diecéze, bod III. 3 Stanov Pastorační rady Olomoucké arcidiecéze, Čl. 10 Stanov Pastorační rady Brněnské diecéze, c. III. odst. 3 Stanov Pastorační rady Ostravsko–opavské diecéze.

³⁸³ Cf. bod IV. 4 Stanov Pastorační rady Arcidiecéze pražské, bod III. 2, bod II. 5 písm. d), bod III. 6 Stanov Pastorační rady Královéhradecké diecéze, Čl. 12 a Čl. 8 odst. 4 Stanov Pastorační rady Plzeňské diecéze, bod III. 2, bod II. 4. 4, bod III. 5 Stanov Pastorační rady Olomoucké arcidiecéze, Čl. 11, Čl. 7 odst. 4

„Každý člen má možnost mimo zasedání prostřednictvím sekretáře předložit diecéznímu biskupovi písemné dotazy a žádat informace týkající se života a pastorace diecéze.“³⁸⁴ V Olomoucké arcidiecézi, Královéhradecké a Ostravsko–opavské diecézi je nutno dotazy předložit nejpozději tři týdny před zasedáním. To ve spojení se čtrnáctidenní lhůtou, ve které rozesílá diecézní biskup pozvánky na zasedání pastorační rady, znamená, že dotazy je nutné vznést obvykle dříve, než ke svolání pastorační rady dojde. Program zasedání sestavuje sekretář pastorační rady s využitím došlých připomínek a požadavků, následně jej schvaluje diecézní biskup. Rozesílání navrhovaného programu zasedání zajišťuje sekretář. Aby určitý návrh mohl být součástí programu uvedeného v pozvánce na zasedání, musí být sekretáři doručen s dostatečným předstihem před uplynutím lhůty ke svolání zasedání.³⁸⁵

Průběh zasedání řídí diecézní biskup, za biskupovy nepřítomnosti jím pověřený zástupce. Biskup může podle své úvahy nebo na návrh členů na zasedání pozvat též další zainteresované osoby (výslovně uvádějí Stanovy Pastorační rady Arcidiecéze pražské, Stanovy Pastorační rady Plzeňské diecéze a Stanovy Pastorační rady Brněnské diecéze). Shromáždění je usnášeníschopné, je-li přítomna nadpoloviční většina jeho členů (úpravu usnášeníschopnosti neobsahují Stanovy Pastorační rady Plzeňské diecéze a Stanovy Pastorační rady Brněnské diecéze). Podle Stanov Pastorační rady Olomoucké arcidiecéze jsou projednávána témata zásadně krátkou relací. Vypracovala-li je komise, určí jednoho či více referentů.³⁸⁶

O průběhu zasedání sepíše sekretář protokol, který je ve většině diecézí doručen členům nejpozději čtrnáct dnů (respektive měsíc v Plzeňské diecézi) před následujícím zasedáním, tedy pravděpodobně současně s pozvánkou na toto další zasedání. Lhůta k doručení protokolu je tedy poměrně dlouhá, v Ostravsko–opavské diecézi vzhledem k četnosti zasedání až roční. Odlišné řešení obsahují stanovy v Pražské arcidiecézi a Brněnské diecézi, kde se protokol doručuje do čtrnácti dnů po zasedání. Stanovy Pastorační rady Arcidiecéze pražské dále určují, že k protokolu je možno do čtrnácti dnů (od doručení)

Stanov Pastorační rady Brněnské diecéze, c. III. odst. 2 a 5 Stanov Pastorační rady Ostravsko–opavské diecéze.

³⁸⁴ Čl. 16 Stanov Pastorační rady Brněnské diecéze; obdobné oprávnění dávají členům rady i ostatní stanovy.

³⁸⁵ Cf. bod IV. 3 a bod IV. 8 Stanov Pastorační rady Arcidiecéze pražské, bod III. 5 a 9, bod IV. 2 písm. b) a c) Stanov Pastorační rady Královéhradecké diecéze, Čl. 13, Čl. 17, Čl. 10 odst. 2 a 3 Stanov Pastorační rady Plzeňské diecéze, bod III. 4 a 9, bod IV. 2 a 3 Stanov Pastorační rady Olomoucké arcidiecéze, Čl. 12, Čl. 16, Čl. 9 odst. 2 a 3 Stanov Pastorační rady Brněnské diecéze, c. III. odst. 4 a 8, c. IV. odst. 2.2 a 2.3 Stanov Pastorační rady Ostravsko–opavské diecéze.

³⁸⁶ Cf. body IV. 4, IV. 5 a IV. 7 Stanov Pastorační rady Arcidiecéze pražské, body III. a III. 7 Stanov Pastorační rady Královéhradecké diecéze, Čl. 14 a Čl. 16 Stanov Pastorační rady Plzeňské diecéze, body III. 6, III. 7 a III. 9 Stanov Pastorační rady Olomoucké arcidiecéze, Čl. 13 a Čl. 15 Stanov Pastorační rady Brněnské diecéze, c. III. odst. 5 a 6 Stanov Pastorační rady Ostravsko–opavské diecéze.

doplnit připomínky, které se projednají, jsou-li dosud aktuální, na dalším zasedání rady. Nejsou-li proti protokolu vzneseny námitky (připomínky), považuje se za schválený.³⁸⁷

Zveřejnění projednávaných věcí přísluší podle c. 514 výhradně diecéznímu biskupovi.

2.7 Kapitula kanovníků

„Kapituly kanovníků jsou kolegiátními korporativními právníckými osobami, jejich členy jsou kněží s titulem probošt, děkan, třetí, čtvrtý, pátý atd. kanovník, každá kapitula má vlastní ... stanovy, ... které podléhají schválení (aprobaci) diecézního biskupa, představitelem kapituly bývá probošt, druhým hodnostářem bývá děkan, v některých kapitulách je představitelem děkan, kanovníky jmenuje diecézní biskup.“³⁸⁸

Kapitula kanovníků (*capitula canonicorum*) působí při některých významných kostelech v diecézi, pečuje zejména o slavnostnost bohoslužby a vede veřejnou bohoslužbu hodin v chóru těchto kostelů. Může též vykonávat zpovědní službu a další úkoly vymezené ve stanovách.³⁸⁹

Rozlišuje se

- *katedrální kapitula*, která působí při vlastním kostele diecézního biskupa (katedrále) a
- *kolegiátní kapitula (capitula collegiale)*, která je zřízena při některých významných poutních kostelích.

Právní postavení kapitul kanovníků vymezují zejména cc. 503–510 a stanovy, které přijímají samy kapituly a schvaluje diecézní biskup.³⁹⁰ Zřízení, změna nebo zrušení katedrální kapituly jsou však na základě c. 504 vyhrazeny Apoštolskému stolci.

Počet kanonikátů je určen ve stanovách, jednotlivé kanovníky jmenuje diecézní biskup (ne však administrátor diecéze). Kanovníci ze svého středu volí osobu, která stojí

³⁸⁷ Cf. bod IV. 6 Stanov Pastorační rady Arcidiecéze pražské, bod III. 8 Stanov Pastorační rady Královéhradecké diecéze, Čl. 15 Stanov Pastorační rady Plzeňské diecéze, bod III. 7 Stanov Pastorační rady Olomoucké arcidiecéze, Čl. 14 Stanov Pastorační rady Brněnské diecéze, c. III. odst. 4 a 8, c. IV. odst. 7 Stanov Pastorační rady Ostravsko-opavské diecéze.

³⁸⁸ TRETERA, Jiří Rajmund, HORÁK, Záboj, Slovník církevního práva, Praha: Grada 2011, s. 60–61. K právnímu postavení kapituly kanovníků cf. též TRETERA, Jiří Rajmund, Konfesní právo a církevní právo, Praha: Jan Krigl 1997, s. 170, HRDINA, Antonín, Kanonické právo, Plzeň: Aleš Čeněk 2011, s. 203.

³⁸⁹ Cf. TRETERA, Jiří Rajmund, Konfesní právo a církevní právo, Praha: Jan Krigl 1997, s. 170.

³⁹⁰ Cf. např. *Stanovy Katedrální kapituly u sv. Mikuláše České Budějovice* ze dne 13. 9. 2000.

v čele kapituly (probošta), eventuálně nositele dalších hodností (děkana). Kanovník–penitenciář snímá z diecézánů, popř. i dalších osob, nevyhlášené samočinné tresty, které nejsou vyhrazeny Apoštolskému stolci.

Biskupská konference může svěřit *výkon úkolů sboru poradců katedrální kapitule*;³⁹¹ v českých zemích se tak nestalo. Kapituly kanovníků v českých zemích nemají stricto sensu postavení poradních orgánů biskupa.

2.8 Další kolektivní poradní orgány na úrovni diecéze

V jednotlivých diecézích mohou být dále zřizovány i další poradní orgány (komise) diecézního biskupa, jejichž existenci CIC/1983 výslovně nepředpokládá. Své uplatnění nachází obvykle ve specificky vymezené oblasti, například liturgického života nebo církevního školství. Předpisy partikulárního práva, které upravují jejich postavení, jim zpravidla nepřiznávají pravomoc obligatorně projednávat nebo odsouhlasovat některá právní jednání diecézního biskupa ve smyslu c. 127.

Jako příklad z Královéhradecké diecéze lze uvést

- *Diecézní liturgickou komisi*,³⁹² která sleduje liturgický život v diecézi, pomáhá realizovat v oblasti liturgie ustanovení příslušné autority, podílí se na vzdělávání laiků v oblasti liturgie. Člení se na
 - *subkomisi hudební*, která se zabývá úrovní lidového zpěvu při liturgii, organizuje formaci varhaníků a posuzuje vhodnost koncertů v kostelích,
 - *subkomisi uměleckou*, která posuzuje zejména architektonické úpravy liturgických prostorů,
- *Komisi církevního školství*,³⁹³ jež se zabývá hospodařením církevních škol a školských zařízení, personálními otázkami, podněty pro tvorbu a kontrolu vzdělávacích programů, metodickou pomocí při zřizování a rušení církevních škol a dalšími úkoly, kterými ji diecézní biskup pověřil.

³⁹¹ Cf. c. 502 § 3.

³⁹² Cf. *Stanovy a jednací řád Diecézní liturgické komise Královéhradecké diecéze* ze dne 15. 10. 2013, Č. j.: BiHK–5683/2013, 3/2013 NRG.

³⁹³ Cf. *Stanovy a jednací řád komise církevního školství* ze dne 16. 9. 2005, N.E. 1796/2005, 2/2005 NRG.

3. Vikariátní (děkanátní, resp. děkanská) rada

3.1 Právní postavení vikariátní (děkanátní, resp. děkanské) rady

Okrskové vikariáty jsou nepovinným stupněm řízení bez právní subjektivity, zřízovaným v římskokatolických diecézích na základě c. 374 § 2. Existují ve všech českých a moravských diecézích, jejich velikost přibližně odpovídá okresům. V čele okrskového vikariátu stojí okrskový vikář, který není ordinářem a disponuje pravomocemi toliko organizačního a koordinačního rázu.³⁹⁴ Na Moravě a ve Slezsku se na základě obyčeje nazývají okrskové vikariáty děkanáty a osoba stojící v jejich čele děkan. Rozdíl není čistě terminologický; děkanáty mají obvykle menší rozlohu než okrskové vikariáty. Děkanát bývá někdy označován též jako děkanství, tento výraz však primárně označuje buď budovu, v níž sídlí děkan, nebo je čestným označením některých farností v českých zemích.³⁹⁵

V rámci vikariátů se konají neformální setkání všech zde působících duchovních, která se nazývají vikariátní konference.³⁹⁶

V některých diecézích byly dále jako orgán vikariátu ustaveny vikariátní rady (v Brněnské diecézi označované jako děkanské rady, v Ostravsko-opavské diecézi jako děkanátní rady). Vikariátní (děkanátní, resp. děkanská) rada je *fakultativně* zřízovaným poradním orgánem okrskového vikáře. Jedná se o orgán, jehož existence a pravomoci jsou založeny výlučně normami partikulárního práva jednotlivých diecézí, CIC/1983 se o vikariátních radách nezmiňuje. Vikariátní rady byly v rámci českých a moravských diecézí zřízeny v letech 2009 a 2010, v některých diecézích byly však následně vikariátní rady opět zrušeny.³⁹⁷

Právní základ postavení vikariátních, děkanských a děkanátních rad v jednotlivých diecézích tvoří:

- *Stanovy a jednací řád vikariátních rad Arcidiecéze pražské ze dne 22. 12. 2009, čj. 8261/2009 (dále jen „Stanovy vikariátních rad Arcidiecéze pražské“),*

³⁹⁴ Cf. cc. 553–555.

³⁹⁵ Cf. TŘETERA, Jiří Rajmund, HORÁK, Záboj, *Slovník církevního práva*, Praha: Grada 2011, s. 38.

³⁹⁶ Cf. c. 555 § 2 odst. 1, c. 279 § 2, blíže cf. TŘETERA, Jiří Rajmund, *Konfesní právo a církevní právo*, Praha: Jan Krigl 1997, s. 162–163.

³⁹⁷ Například v Pražské arcidiecézi, podle vyjádření kancléřky JUDr. Ing. Marie Kolářové, Th.D., v současné době vikariátní rady již fakticky neexistují. Stanovy vikariátních rad zůstávají nicméně nadále v platnosti. V Plzeňské diecézi byly vikariátní rady zrušeny.

- *Stanovy a jednací řád vikariátních rad Královéhradecké diecéze* ze dne 30. 12. 2009, N.E. 2741/2009, 12/2009 NRG (dále jen „Stanovy vikariátních rad Královéhradecké diecéze”),
- *Rozhodnutí českobudějovického biskupa* č. j. 3322/2009 ze dne 31. 12. 2009 (dále jen „Stanovy vikariátních rad Českobudějovické diecéze”),
- *Stanovy děkanství a jeho orgánů v Brněnské diecézi* ze dne 23. 4. 2010, Čj.: Ep/0383/10 (dále jen „Stanovy děkanství v Brněnské diecézi”) (Čl. 3 § 2, Čl. 10),
- *Stanovy a jednací řád děkanátních rad Diecéze ostravsko–opavské* ze dne 29. 12. 2009, č.j. 5980/09/SK (dále jen „Stanovy děkanátních rad Diecéze ostravsko–opavské”).

V Plzeňské diecézi byly vikariátní rady zřízeny *Rozhodnutím biskupa plzeňského* č.j.: 1668/09 ze dne 30. 12. 2009, příloha ACEP 1/2010, v němž byly obsaženy také jejich stanovy. *Rozhodnutím biskupa plzeňského* č.j.: 181/2013 ze dne 31. 1. 2013 byly vikariátní rady zrušeny.

3.2 Složení vikariátní (děkanátní, resp. děkanské) rady a její funkční období

Členem vikariátní rady je z titulu své funkce okrskový vikář/děkan, v Brněnské a Ostravsko–opavské diecézi též místoděkan, v Královéhradecké diecézi sekretář vikariátu a vikariátní kaplan pro mládež.³⁹⁸ Ostatní členy jmenuje diecézní biskup.

Zatímco v Královéhradecké diecézi je vikariátní rada orgánem ryze klerickým,³⁹⁹ v ostatních diecézích ze stanov jednoznačně nevyplývá, že by se členem vikariátní rady nemohl stát i laik.⁴⁰⁰ Laičtí členové zasedají ve vikariátních radách v Českobudějovické diecézi,⁴⁰¹ se členstvím pastoračních asistentů v děkanských radách počítají též Stanovy děkanství v Brněnské diecézi.⁴⁰² Tyto stanovy označují pastorační asistenty (tedy odborně

³⁹⁸ Cf. Čl. I. odst. 5 Stanov vikariátních rad Arcidiecéze pražské, bod 1 písm. f) Stanov vikariátních rad Královéhradecké diecéze (jsou-li ve vikariátu ustanoveni dva sekretáři, je virilistou toliko první sekretář), bod 3 Stanov vikariátních rad Českobudějovické diecéze, Čl. 3 § 2 odst. 1 písm. a) Stanov děkanství v Brněnské diecézi, Čl. I. odst. 4 Stanov děkanátních rad Diecéze ostravsko–opavské.

³⁹⁹ Cf. bod 1 písm. f) Stanov vikariátních rad Královéhradecké diecéze.

⁴⁰⁰ Cf. Čl. I. odst. 5 Stanov vikariátních rad Arcidiecéze pražské, bod 3 Stanov vikariátních rad Českobudějovické diecéze, Čl. 3 § 2 odst. 1 písm. b) Stanov děkanství v Brněnské diecézi, Čl. I. odst. 4 Stanov děkanátních rad Diecéze ostravsko–opavské.

⁴⁰¹ Cf. ACEBB 05/2010, s. 16.

⁴⁰² Cf. Čl. 3 § 2 odst. 1 písm. b) Stanov děkanství v Brněnské diecézi.

vzdělané nevysvěcené pracovníky duchovní správy)⁴⁰³ pojmem nesvěcení duchovní, což se jeví jako *contradictio in adiecto*, neboť právě svěcení činí z člověka duchovního.⁴⁰⁴

Návrhy vhodných osob, které by mohly být jmenovány za členy rady, podává v Pražské arcidiecézi, Brněnské a Ostravsko–opavské diecézi biskupovi vikář/děkan. V Brněnské diecézi je tak povinen učinit do měsíce užitečného času po svém jmenování, v průběhu funkčního období na výzvu diecézního biskupa. V Ostravsko–opavské diecézi může děkan podávat návrhy na jmenování nových členů nebo jejich odvolání také v průběhu funkčního období rady. Podanými návrhy není biskup vázán.⁴⁰⁵ Bod 1 písm. f) Stanov vikariátních rad Královéhradecké diecéze klade na biskupa požadavek, aby členy jmenoval „zejména z řad farářů (resp. děkanů, arciděkanů a proboštů), případně administrátorů farností, pověřených biskupem plněním dlouhodobých úkolů na diecézní či vikariátní úrovni, případně z řad dalších kněží působících v obvodu vikariátu, kdy přihlédne zvláště k jejich dosaženému vzdělání v oblasti teologie či kanonického práva.”

V Pražské arcidiecézi a Ostravsko–opavské diecézi vzniká rada jmenováním třetího člena rady. Pokud počet členů poklesne pod tři, v Pražské arcidiecézi vikariátní rada automaticky zaniká, v Ostravsko–opavské diecézi rozhodne biskup bez zbytečného odkladu o jmenování dalšího člena, nebo o zrušení děkanátní rady.⁴⁰⁶ Ustanovení o velikosti a složení děkanské rady dále obsahují toliko Stanovy děkanství v Brněnské diecézi, které určují, že počet členů děkanské rady je vždy lichý, přičemž počet laiků („nesvěcených duchovních”) nepřekročí polovinu.⁴⁰⁷

Během funkčního období zaniká členství v radě⁴⁰⁸

- *přeložením* do jiného vikariátu (děkanátu)/ukončením ustanovení ve vikariátu (děkanátu),
- *stižením vynesným nebo deklarovaným trestem censury* (v Ostravsko–opavské diecézi),
- *ztrátou úřadu*, s nímž je členství v radě spjato,

⁴⁰³ Cf. TRETERA, Jiří Rajmund, HORÁK, Záboj, Slovník církevního práva, Praha: Grada 2011, s. 98.

⁴⁰⁴ Cf. HRDINA, Antonín, Kanonické právo, Plzeň: Aleš Čeněk 2011, s. 231.

⁴⁰⁵ Cf. Čl. I. odst. 5 Stanov vikariátních rad Arcidiecéze pražské, Čl. 3 § 2 odst. 1 písm. b) Stanov děkanství v Brněnské diecézi, Čl. I. odst. 4 Stanov děkanátních rad Diecéze ostravsko–opavské.

⁴⁰⁶ Cf. Čl. I. odst. 6 Stanov vikariátních rad Arcidiecéze pražské, Čl. I. odst. 5 Stanov děkanátních rad Diecéze ostravsko–opavské.

⁴⁰⁷ Cf. Čl. 3 § 2 odst. 2 Stanov děkanství v Brněnské diecézi.

⁴⁰⁸ Toto výslovně upravují Čl. 3 § 2 odst. 5 Stanov děkanství v Brněnské diecézi, Čl. I. odst. 7 Stanov děkanátních rad Diecéze ostravsko–opavské.

- *rezignací* (v Brněnské diecézi se vyžaduje souhlas diecézního biskupa),
- *odvoláním* diecézním biskupem (v Brněnské diecézi na návrh děkana),
- *smrtí*,
- *odpadnutím od Katolické církve*,⁴⁰⁹
- *ztrátou duchovního stavu*,⁴¹⁰
- *uzavřením neplatného manželství, byť civilního, duchovním*.⁴¹¹

Funkční období vikariátních rad je obvykle pětileté, shodné s funkčním obdobím okrskového vikáře.⁴¹² Stanovy vikariátních rad Českobudějovické diecéze délku funkčního období nevymezují. V Brněnské diecézi při skončení funkce děkana trvá děkanská rada až do jmenování nové děkanské rady.⁴¹³ V Ostravsko–opavské diecézi stanovy upřesňují, že předčasné skončení funkce děkana nemá vliv na trvání děkanátní rady, nový děkan se stává členem rady stávající.⁴¹⁴

Vikariátní (děkanátní, resp. děkanské) radě předsedá vikář/děkan.⁴¹⁵ V Brněnské diecézi předsedá v době uprázdnění úřadu děkana radě místoděkan, popř. věkem nejstarší farář děkanství, který nedovršil sedmdesát pět let života.⁴¹⁶ V Královéhradecké diecézi je (první) sekretář vikariátu místopředsdou rady.⁴¹⁷

3.3 Jednání vikariátní (děkanátní, resp. děkanské) rady

Zasedání rady svolává okrskový vikář/děkan, eventuálně místopředseda rady nebo předsedajícím pověřený člen rady (v Českobudějovické diecézi též ordinář). Koná se nejméně dvakrát ročně v Pražské arcidiecézi a Českobudějovické diecézi, nejméně čtyřikrát ročně v Královéhradecké a Ostravsko–opavské diecézi.⁴¹⁸ V Českobudějovické diecézi

⁴⁰⁹ Cf. c. 194 § 1 odst. 2.

⁴¹⁰ Cf. c. 194 § 1 odst. 1.

⁴¹¹ Cf. c. 194 § 1 odst. 3.

⁴¹² Čl. I. odst. 4 Stanov vikariátních rad Arcidiecéze pražské, bod 1 písm. e) Stanov vikariátních rad Královéhradecké diecéze, Čl. 3 § 2 odst. 1 písm. b), Čl. 4 § 1 Stanov děkanství v Brněnské diecézi, Čl. I. odst. 4 Stanov děkanátních rad Diecéze ostravsko–opavské.

⁴¹³ Cf. Čl. 4 § 1 odst. 4 Stanov děkanství v Brněnské diecézi.

⁴¹⁴ Cf. Čl. I. odst. 6 Stanov děkanátních rad Diecéze ostravsko–opavské.

⁴¹⁵ Cf. Čl. I. odst. 3 Stanov vikariátních rad Arcidiecéze pražské, bod 1 písm. d) Stanov vikariátních rad Královéhradecké diecéze, bod 4 Stanov vikariátních rad Českobudějovické diecéze, Čl. 3 § 2 odst. 3 Stanov děkanství v Brněnské diecézi, Čl. I. odst. 3 Stanov děkanátních rad Diecéze ostravsko–opavské.

⁴¹⁶ Cf. Čl. 3 § 2 odst. 3 Stanov děkanství v Brněnské diecézi.

⁴¹⁷ Cf. bod 1 písm. d) Stanov vikariátních rad Královéhradecké diecéze.

⁴¹⁸ Cf. Čl. IV. odst. 5 Stanov vikariátních rad Arcidiecéze pražské, bod 3 písm. e) Stanov vikariátních rad

zasedají vikariátní rady při vikariátních konferencích.⁴¹⁹ Úpravu jednacího řádu děkanské rady neobsahují Stanovy děkanství a jeho orgánů v Brněnské diecézi. Mimořádné zasedání v Pražské arcidiecézi a Královéhradecké diecézi svolává okrskový vikář podle vlastní úvahy nebo na žádost třetiny členů rady, která je mu písemně doručena.⁴²⁰

V Pražské arcidiecézi a Královéhradecké diecézi je předseda současně s oznámením data zasedání povinen sdělit členům rovněž program zasedání, a to nejpozději s třídním předstihem. Na program je nutno zařadit ty body, o jejichž projednání požádá třetina členů rady.⁴²¹

Jednání předsedá osobně okrskový vikář/děkan (v Královéhradecké diecézi v odůvodněném případě eventuálně sekretář vikariátu). Zasedání řídí předseda, popř. místopředseda nebo jím pověřený člen rady.⁴²²

Usnášeníschopnost vikariátní rady je dána při účasti nadpoloviční většiny členů, rozhoduje nadpoloviční většina přítomných.⁴²³ Neschválené body programu se v Pražské arcidiecézi a Královéhradecké diecézi odloží na další zasedání, nerozhodne-li předseda jinak.⁴²⁴

„Hlasování může být veřejné nebo tajné, dle rozhodnutí předsedy. Požádá-li o tajné hlasování třetina přítomných, hlasuje se tajně. Při tajném hlasování se lístky vkládají do vhodné schránky a hlasy se sečtou ihned po provedeném hlasování.“⁴²⁵

„Okrskový vikář je oprávněn přizvat pro jednotlivá jednání i další odborníky a znalce, a to jak z řad duchovních, tak i laiků. Pokud to okrskový vikář uzná za užitečné, mohou hlasovat o jednotlivých otázkách s hlasem poradním.“⁴²⁶

Královéhradecké diecéze, bod 7 Stanov vikariátních rad Českobudějovické diecéze, Čl. III. odst. 3 Stanov děkanátních rad Diecéze ostravsko-opavské.

⁴¹⁹ Cf. bod 7 Stanov vikariátních rad Českobudějovické diecéze.

⁴²⁰ Cf. Čl. IV. odst. 5 Stanov vikariátních rad Arcidiecéze pražské, bod 3 písm. e) Stanov vikariátních rad Královéhradecké diecéze.

⁴²¹ Cf. Čl. IV. odst. 5 a 6 Stanov vikariátních rad Arcidiecéze pražské, bod 3 písm. e) a f) Stanov vikariátních rad Královéhradecké diecéze.

⁴²² Cf. Čl. IV. odst. 1 a 3 Stanov vikariátních rad Arcidiecéze pražské, bod 3 písm. a) a c) Stanov vikariátních rad Královéhradecké diecéze, Čl. III. odst. 1 Stanov děkanátních rad Diecéze ostravsko-opavské.

⁴²³ Cf. Čl. IV. odst. 7 a 8 Stanov vikariátních rad Arcidiecéze pražské, bod 3 písm. g) a h) Stanov vikariátních rad Královéhradecké diecéze, bod 8 Stanov vikariátních rad Českobudějovické diecéze (upravuje pouze usnášeníschopnost rady), Čl. III. odst. 4 a 5 Stanov děkanátních rad Diecéze ostravsko-opavské.

⁴²⁴ Cf. Čl. IV. odst. 7 a 8 Stanov vikariátních rad Arcidiecéze pražské, bod 3 písm. g) a h) Stanov vikariátních rad Královéhradecké diecéze.

⁴²⁵ Čl. 4 odst. 9 Stanov vikariátních rad Arcidiecéze pražské. Shodnou úpravu obsahuje bod 3 písm. i) Stanov vikariátních rad Královéhradecké diecéze.

⁴²⁶ Bod 3 písm. d) Stanov vikariátních rad Královéhradecké diecéze, shodné ustanovené obsahují též další stanovy: cf. Čl. IV. odst. 4 Stanov vikariátních rad Arcidiecéze pražské, Čl. III. odst. 2 Stanov děkanátních rad Diecéze ostravsko-opavské.

Zápis, který se z každého zasedání vyhotoví, předsedající podepíše a do týdne/čtrnácti dnů doručí na biskupství a členům rady.⁴²⁷

3.4 Náplň činnosti vikariátní (děkanátní, resp. děkanské) rady

Náplní činnosti vikariátních rad je zejména podpora okrskového vikáře při realizaci úkolů uložených mu církevním právem.⁴²⁸ Demonstrativní výčet pravomocí vikariátní rady obsahují jednotlivé stanovy, jejich vymezení je v jednotlivých diecézích vesměs obdobné: koordinace společné pastorační činnosti ve vikariátu, dohled nad dodržováním zákonných norem státních i církevních, projednávání plánované nepřítomnosti jednotlivých duchovních ve farnosti nebo pomoc okrskovému vikáři při dohledu nad liturgickým zařízením kostelů.⁴²⁹

Stanovy vikariátních rad Arcidiecéze pražské rozlišují záležitosti, které okrskový vikář povinně projednává s vikariátní radou a ostatní záležitosti, jimiž se rada zabývá.

4. Rady na úrovni farností

4.1 Farní ekonomická rada

4.1.1 Právní postavení farní ekonomické rady

C. 1280 ukládá každé právnické osobě povinnost mít ekonomickou radu nebo alespoň dva poradce, kteří podle stanov pomáhají správci majetku této právnické osoby. Pro farnosti je tato povinnost konkretizována v c. 537, který stanoví: „V každé farnosti je ekonomická rada, která se řídí obecným právem a normami stanovenými diecézním biskupem, a v níž křesťané, zvolení podle týchž norem, pomáhají faráři ve správě majetku farnosti, při zachování ustanovení c. 532.” C. 532 určuje, že ve všech právních jednáních

⁴²⁷ Cf. Čl. IV. odst. 10 Stanov vikariátních rad Arcidiecéze pražské, bod 3 písm. j) Stanov vikariátních rad Královéhradecké diecéze (není výslovně upraveno doručení zápisu členům rady), bod 9 Stanov vikariátních rad Českobudějovické diecéze (není výslovně upraveno doručení zápisu členům rady, zápis na biskupství se předá při schůzce vikářů), Čl. III. odst. 6 Stanov děkanátních rad Diecéze ostravsko-opavské.

⁴²⁸ Cf. c. 555.

⁴²⁹ Cf. Čl. II. a Čl. III. Stanov vikariátních rad Arcidiecéze pražské, bod 2 Stanov vikariátních rad Královéhradecké diecéze, bod 5 Stanov vikariátních rad Českobudějovické diecéze, Čl. II. Stanov děkanátních rad Diecéze ostravsko-opavské.

jedná jménem farnosti farář, ten také dbá, aby majetek farnosti byl spravován v souladu s cc. 1281–1288.

Právní postavení farní ekonomické rady⁴³⁰ blíže vymezují zejména tyto předpisy partikulárního práva jednotlivých diecézí:

- *Stanovy pro ekonomické rady farností Arcidiecéze pražské*, č.j. arc/206/2004, ACAP 7–8/2004 (dále jen „Stanovy pro ekonomické rady farností Arcidiecéze pražské”),
- *Statut farní expozitury (Pražská arcidiecéze)* ze dne 31. 5. 2006, č.j. 3952/2006, ACAP 6/2006 (dále jen „Statut farní expozitury v Pražské arcidiecézi”),
- *Stanovy ekonomické rady farnosti Královéhradecké diecéze* ze dne 15.11.1999, NE 1763/99 (dále jen „Stanovy ekonomické rady farnosti Královéhradecké diecéze”),
- *Vzorové stanovy ekonomické rady farnosti (Litoměřická diecéze)* ze dne 4. 1. 2012, č.j. 5239/2011 (dále jen „Stanovy ekonomické rady farnosti Litoměřické diecéze”); stanovy jsou označeny jaké vzorové, takže připouštějí určité modifikace v jednotlivých farnostech., je však zřejmé, že od některých ustanovení se odchýlit nelze (cf. bod IX.1 „Právo kontrolovat činnost ERF má diecézní biskup, generální vikář, ekonom diecéze, vikář a vizitátor farnosti.”),
- *Stanovy pro ekonomické rady farností Českobudějovické diecéze* z roku 1999 (dále jen „Stanovy pro ekonomické rady farnosti Českobudějovické diecéze”),
- *Stanovy ekonomických rad farností v Plzeňské diecézi* ze dne 1. 12. 1996, příloha ACEP 12/96, č. 05 Sbírký pokynů Biskupství plzeňského (dále jen „Stanovy ekonomických rad farností v Plzeňské diecézi”),
- *Prodloužení platnosti Stanov ekonomických rad farností v Plzeňské diecézi*, č.j. 1304/2000 (dále jen „Prodloužení Stanov ekonomických rad farností v Plzeňské diecézi”),

⁴³⁰ K právnímu postavení farní ekonomické rady cf. BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 710–711, LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 537/1–537/2, LISTL, Joseph, SCHMITZ, Heribert, *Handbuch des katholischen Kirchenrechts*, Regensburg: Pustet 1999, s. 428–429, SHEELEY, Gerard, BROWN, Ralph, KELLY, Donal, MC GRATH, Aidon, *The Canon Law. Letter & Spirit*, London: Liturgical Press, 1995, s. 299, TRETERA, Jiří Rajmund, *Konfesní právo a církevní právo*, Praha: Jan Krigl 1997, s. 158, HRDINA, Antonín, *Kanonické právo*, Plzeň: Aleš Čeněk 2011, s. 205.

- *Stanovy ekonomické rady farnosti Arcidiecéze olomoucké* ze dne 7.4.1997, č.j. 797/97 a č.j. 798/97, ve znění novely ACO 2002–1, čl. 4 (dále jen „Stanovy ekonomické rady farnosti Arcidiecéze olomoucké“),
- *Stanovy ekonomických rad farností Brněnské diecéze* ze dne 11. 12. 2001, Příloha č. 1 ACEB 01/2002 (dále jen „Stanovy ekonomických rad farností Brněnské diecéze“),
- *Stanovy ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze* ze dne 13. 8. 2001, Č.j. 2828/01/SK (dále jen „Stanovy ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze“).⁴³¹

Farní ekonomická rada má postavení pomocného a poradního orgánu faráře (nebo jiného správce farnosti), podílí se s péčí dobrého hospodáře na správě majetku farnosti.⁴³² Správcem majetku farnosti i jejím statutárním orgánem podle práva České republiky je farář, administrátor nebo moderátor společné duchovní správy farnosti (dále jen „farář“).⁴³³ On jediný také disponuje rozhodujícím hlasem při hospodaření s farním majetkem⁴³⁴ a nese hmotnou zodpovědnost za správu majetku farnosti.⁴³⁵

Stanovy ukládají farním ekonomickým radám povinnost řídit se při své činnosti kanonickým právem, zejména CIC/1983, stanovami a směrnicemi diecézního biskupa o správě církevního majetku (o nichž blíže pojednává kapitola 2.2.3.1 této diplomové práce), i právním řádem České republiky.⁴³⁶ Farář může v odůvodněných případech požádat biskupa o dispens od těch ustanovení stanov, která v jeho farnosti není vhodné nebo možné aplikovat.⁴³⁷

⁴³¹ Součástí Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze jsou na základě c. 12 též předpisy o správě církevního majetku, podle jejichž znění je v případě vzájemného rozporu třeba znění stanov upravit.

⁴³² Cf. BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 710.

⁴³³ Cf. § 1 Stanov pro ekonomické rady farnosti Arcidiecéze pražské, bod I.1 Stanov ekonomické rady farnosti Královéhradecké diecéze, bod I.1 Stanov ekonomické rady farnosti Litoměřické diecéze, § 1 Stanov ekonomické rady farnosti Českobudějovické diecéze, § 1 Stanov ekonomických rad farností v Plzeňské diecézi, bod I.1 Stanov ekonomické rady farnosti Arcidiecéze olomoucké, bod I.1 Stanov ekonomických rad farností Brněnské diecéze, c. 3 § 1 a 2 Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze.

⁴³⁴ Cf. c. 532.

⁴³⁵ Výslovně zmíněno v c. 1 § 2 Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze.

⁴³⁶ Cf. § 1 Stanov pro ekonomické rady farnosti Arcidiecéze pražské, bod I.2 Stanov ekonomické rady farnosti Královéhradecké diecéze, bod I.2 Stanov ekonomické rady farnosti Litoměřické diecéze, § 1 Stanov ekonomické rady farnosti Českobudějovické diecéze, § 1 Stanov ekonomických rad farností v Plzeňské diecézi, bod I.1 Stanov ekonomické rady farnosti Arcidiecéze olomoucké, bod I.2 Stanov ekonomických rad farností Brněnské diecéze.

⁴³⁷ Cf. bod 9.1 Stanov ekonomických rad farností Brněnské diecéze, c. 13 Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze.

Ke kontrole činnosti ekonomické rady jsou oprávněni diecézní biskup, generální vikář, ekonom diecéze, příslušný okrskový vikář a vizitátor farnosti, případně jimi pověřené osoby.⁴³⁸

Ohledně kostelních výborů v rámci farní expozitury v Pražské arcidiecézi viz dále kapitulu 4.2.1 této diplomové práce.

4.1.2 Ustavení farní ekonomické rady a její složení

Obligaturnost zřízení farní ekonomické rady vyplývá z c. 537.⁴³⁹ Stanovy v jednotlivých diecézích nicméně z tohoto pravidla umožňují výjimky. Zejména se jedná o situace, kdy ustavení ekonomické rady farnosti není objektivně možné (např. z důvodu nedostatku vhodných osob nebo jejich neochoty stát se členy ekonomické rady). V takovém případě je možné zřídit jednu ekonomickou radu pro několik farností, které spravuje jeden farář, popř. pro část takového obvodu. Stanovy apelují na členy ekonomické rady, aby za těchto okolností nebyly některé farnosti kráceny na úkor ostatních, a vyzývají k solidaritě s nesoběstačnými farnostmi.⁴⁴⁰ V Brněnské diecézi může diecézní biskup dále ze závažných důvodů dát souhlas, aby místo ekonomické rady byly jmenováni pouze dva poradci podle c. 1280.⁴⁴¹ Ze závažných důvodů může výjimku z povinnosti zřídit ekonomickou radu udělit diecézní biskup též v Ostravsko–opavské diecézi.⁴⁴²

Farní ekonomickou radu tvoří

- *předseda*, kterým je vždy farář,

⁴³⁸ Cf. § 36 Stanov pro ekonomické rady farnosti Arcidiecéze pražské, bod XI. Stanov ekonomické rady farnosti Královéhradecké diecéze (není zmíněn okrskový vikář), bod IX. Stanov ekonomické rady farnosti Litoměřické diecéze, § 29 Stanov ekonomické rady farnosti Českobudějovické diecéze, § 36 Stanov ekonomických rad farností v Plzeňské diecézi, bod XI. Stanov ekonomické rady farnosti Arcidiecéze olomoucké (není zmíněn děkan), bod 1.1 Stanov ekonomických rad farností Brněnské diecéze, c. 3 § 1 a 2 Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze.

⁴³⁹ Cf. LŮDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 537/1.

⁴⁴⁰ Cf. § 15 Stanov pro ekonomické rady farností Arcidiecéze pražské, bod V.2 Stanov ekonomické rady farností Královéhradecké diecéze, bod IV.6 Stanov ekonomické rady farností Litoměřické diecéze, § 13 Stanov ekonomické rady farností Českobudějovické diecéze, § 15 Stanov ekonomických rad farností v Plzeňské diecézi, bod V.2 Stanov ekonomické rady farností Arcidiecéze olomoucké, bod 5.5 Stanov ekonomických rad farností Brněnské diecéze, c. 3 § 5 Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze.

⁴⁴¹ Cf. bod 4.2 Stanov ekonomických rad farností Brněnské diecéze.

⁴⁴² Cf. c. 2 Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze.

- *zvolený zástupce farní pastorační rady*, je-li ve farnosti zřízena; v Olomoucké arcidiecézi a v Královéhradecké diecézi volí ve farnostech, ve kterých není ustavena pastorační rada, tohoto člena celá farnost,
- dva až čtyři členové svobodně jmenovaní farářem.⁴⁴³

Odlišně složení ekonomické rady upravují Stanovy ekonomických rad farností v Brněnské diecézi a Stanovy ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze,⁴⁴⁴ které nepočítají se zastoupením farní pastorační rady ve farní radě ekonomické, všichni členové (mimo faráře) jsou svobodně jmenováni farářem. Celkový počet členů rady (včetně faráře) je v těchto diecézích tři až pět. V Ostravsko–opavské diecézi se doporučuje, je-li to možné, provést nejprve volbu kandidátů, z nichž radu následně vybere farář.

U členů farní ekonomické rady musí být splněny dále tyto podmínky:

- *nejedná se o osoby pokrevně příbuzné nebo sešvagřené s farářem až do čtvrtého stupně* (stanovy obvykle odkazují na úpravu podmínek členství v diecézní ekonomické radě v c. 492 § 3),
- *nejedná se o členy farářovy domácnosti*,
- *mají zkušenosti z oblasti ekonomie a práva* (v Ostravsko–opavské diecézi též z oblasti daňového poradenství, správy a údržby objektů, sociální činnosti a jiných, podle potřeb vyplývajících z ekonomických aktivit farnosti),
- *jsou zcela bezúhonní* (zajisté podle kanonického i světského práva),
- *nejedná se o účetního nebo ekonoma farnosti* (v Pražské arcidiecézi),
- *jsou aktivními farníky*, kteří řádně plní své náboženské povinnosti, a těší se dobrému jménu u většiny členů farní obce (v Brněnské a Ostravsko–opavské diecézi).

Podmínky bezúhonnosti a patřičných zkušeností se výslovně požadují toliko od členů jmenovaných svobodně farářem; ve Stanovách ekonomické rady farnosti Litoměřické diecéze a ve Stanovách ekonomické rady farnosti Českobudějovické diecéze nejsou

⁴⁴³ Cf. § 10 a 11 Stanov pro ekonomické rady farnosti Arcidiecéze pražské, bod IV.1 a bod IV.2 Stanov ekonomické rady farnosti Královéhradecké diecéze, bod IV.1 a bod IV.2 Stanov ekonomické rady farnosti Litoměřické diecéze, § 8 a 9 Stanov ekonomické rady farnosti Českobudějovické diecéze, § 10 a 11 Stanov ekonomických rad farností v Plzeňské diecézi, bod IV.1 a bod IV.2 Stanov ekonomické rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

⁴⁴⁴ Cf. bod 1.3, 5.1, 5.2, 5.4 Stanov ekonomických rad farností Brněnské diecéze, c. I. § 2, c. 3 § 1 a 2 Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze.

zmiňovány vůbec.⁴⁴⁵ Lze však podle našeho názoru doporučit, aby zejména bezúhonnost (vzhledem ke světskému právu doložená výpisem z trestního rejstříku) byla požadována po všech členech ekonomické rady.

Funkční období ekonomické rady je v Královéhradecké, Litoměřické, Českobudějovické a Plzeňské diecézi dvouleté, v Pražské arcidiecézi tříleté, v Olomoucké arcidiecézi čtyřleté, v Brněnské a Ostravsko–opavské diecézi pětileté.⁴⁴⁶ Možnost zasedat v radě je v Pražské arcidiecézi omezena na dvě po sobě následující funkční období, jinak je zapotřebí dovolení ordináře.⁴⁴⁷

Členové ekonomické rady jsou uvedeni do funkce složením slibu před farářem a obvykle též před shromážděným farním společenstvím. Po složení slibu obdrží jmenovací dekrety.⁴⁴⁸ Například § 14 Stanov pro ekonomické rady Arcidiecéze pražské uvádí: „Před termínem konání ustavujícího zasedání ERF jsou její členové uvedeni do funkce předsedou ERF před shromážděným společenstvím věřících složením slibu např. těmito slovy: „Chcete svědomitě plnit své poslání v ekonomické radě naší farnosti a podílet se na hospodaření s církevním majetkem naší farnosti s péčí dobrého hospodáře?“ Členové ERF podají předsedovi ruku se slovy: „Ano, to slibuji. Kéž mi Bůh pomáhá.“ Současně předseda ERF předá členům ERF jím podepsané dekrety o ustanovení za členy ERF.”

Ustavení farní ekonomické rady a její složení má farář povinnost oznámit do jednoho měsíce farnosti, okrskovému vikáři, generálnímu vikáři a ekonomovi diecéze.⁴⁴⁹

⁴⁴⁵ Cf. § 10 a 13 Stanov pro ekonomické rady farnosti Arcidiecéze pražské, bod IV.1 a bod IV.4 Stanov ekonomické rady farnosti Královéhradecké diecéze, bod IV.4 Stanov ekonomické rady farnosti Litoměřické diecéze, § 11 Stanov ekonomické rady farnosti Českobudějovické diecéze, § 10 a 13 Stanov ekonomických rad farností v Plzeňské diecézi, bod IV.1 písm.b) a bod IV.4 Stanov ekonomické rady farnosti Arcidiecéze olomoucké, bod 5.1 a bod 5.3 Stanov ekonomických rad farností Brněnské diecéze, c. 3 § 1 a 3 Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze.

⁴⁴⁶ Cf. § 12 Stanov pro ekonomické rady farnosti Arcidiecéze pražské, bod IV.3 Stanov ekonomické rady farnosti Královéhradecké diecéze, bod IV.3 Stanov ekonomické rady farnosti Litoměřické diecéze, § 10 Stanov ekonomické rady farnosti Českobudějovické diecéze, § 12 Stanov ekonomických rad farností v Plzeňské diecézi, bod IV.1 písm.b) a bod IV.3 Stanov ekonomické rady farnosti Arcidiecéze olomoucké (ve znění novely ACO 2002–1, čl. 4, která prodlužuje funkční období ze dvou na čtyři roky), bod 5.4 Stanov ekonomických rad farností Brněnské diecéze, c. 3 § 4 Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze.

⁴⁴⁷ Cf. § 12 Stanov pro ekonomické rady farnosti Arcidiecéze pražské.

⁴⁴⁸ Cf. § 14 Stanov pro ekonomické rady farnosti Arcidiecéze pražské, bod V.1 Stanov ekonomické rady farnosti Královéhradecké diecéze, bod IV.5 Stanov ekonomické rady farnosti Litoměřické diecéze, § 12 Stanov ekonomické rady farnosti Českobudějovické diecéze, § 14 Stanov ekonomických rad farností v Plzeňské diecézi, bod V.1 Stanov ekonomické rady farnosti Arcidiecéze olomoucké, bod 6.1 a bod 6.2 Stanov ekonomických rad farností Brněnské diecéze, c. 3 § 6 Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze.

⁴⁴⁹ Cf. § 16 Stanov pro ekonomické rady farnosti Arcidiecéze pražské, bod V.3 Stanov ekonomické rady farnosti Královéhradecké diecéze (vznik rady se neoznamuje ekonomovi), bod IV.7 Stanov ekonomické rady farnosti Litoměřické diecéze, § 14 Stanov ekonomické rady farnosti Českobudějovické diecéze, § 16 Stanov ekonomických rad farností v Plzeňské diecézi, bod V.3 Stanov ekonomické rady farnosti Arcidiecéze olomoucké (vznik rady se neoznamuje ekonomovi), bod 6.3 Stanov ekonomických rad farností Brněnské diecéze (vznik ekonomické rady se nahlašuje pouze děkanovi), c. 3 § 7 Stanov

Členství v ekonomické radě zaniká

- *smrtí,*
- *ztrátou úřadu faráře (přeložením, zbavením úřadu), popř. ztrátou jiného pověření ke správě farnosti,*
- *rezignací podanou písemně faráři,*
- *odvoláním farářem (fakultativně a alternativně)*
 - *z důvodu neplnění povinností (v Brněnské a Ostravsko–opavské diecézi),*
 - *přináší-li způsob jednání člena hospodaření s církevním majetkem škodu nebo vnáší do církevního společenství zmatek (v Brněnské diecézi),*
 - *narušuje-li činnost člena spolupráci v radě nebo ve farnosti (v Ostravsko–opavské diecézi),*
 - *ztratí-li dotyčný dobrou pověst (ve farnosti, popř. u řádných a vážených farníků),*
 - *při ztrátě bezúhonnosti (v Brněnské a Ostravsko–opavské diecézi),*
 - *nezúčastní-li se člen bez omluvy třech po sobě jdoucích zasedání rady,*
 - *při neplnění povinností (v Brněnské a Ostravsko–opavské diecézi),*
 - *kdykoli po nástupu nového faráře (nikoli v Olomoucké arcidiecézi a Královéhradecké diecézi, v Pražské arcidiecézi po uplynutí tří měsíců od nástupu služby nového faráře, který nejprve vyslechne názor pastorační rady),*
 - *bez udání důvodu (v Litoměřické a Českobudějovické diecézi),*
- *odvoláním diecézním biskupem (nejsou dány žádné podmínky),*
- *uložením církevního trestu (v Brněnské diecézi – zřejmě se týká i trestů prohlášených; v Ostravsko–opavské diecézi exkomunikací, popř. též suspenzí, jde-li o duchovního – zde se z povahy věci nemůže jednat o samočinné tresty, které nebyly prohlášeny).*

ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze (vznik rady se oznamuje farnosti a ordináři).

V Brněnské a Ostravsko–opavské diecézi platí, že „na uvolněné místo jmenuje farář jiného člena. Odvolaný člen se může odvolat k ordináři. Odvolání nemá odkladný účinek. O odvolání člena a jmenování nového člena ERF informuje farář farní společenství i ERF, přičemž dbá o zachování dobrého jména odvolaného člena.”⁴⁵⁰

Mandát celé ekonomické rady farnosti může předčasně skončit odvoláním diecézním biskupem; toto oprávnění není vázáno na žádné podmínky a diecézní biskup není povinen rozpuštění rady nijak zdůvodnit.⁴⁵¹ Považujeme toto oprávnění za účelné zejména v situaci, kdy činnost farní ekonomické rady nepředstavuje pro hospodaření s majetkem farnosti přínos, aniž by tento stav byl dán zaviněným porušením povinností jejích členů (například při nekompetentnosti členů rady nebo trvalých rozporech mezi nimi). Diecézní biskup jako nadřízená autorita, která není na situaci osobně zainteresována, může zajistit potřebnou objektivitu rozhodování.

V Ostravsko–opavské diecézi obdobně platí, že „pokud se činnost ekonomické rady jako celku stala neúčinnou nebo škodlivou, smí ji farář po předchozím souhlasu diecézního biskupa rozpuštit. Diecézní biskup spolu se souhlasem k rozpuštění rady vydá pokyny ohledně ustavení rady nové.”⁴⁵²

Skončení úřadu faráře nemá na trvání funkce ostatních členů rady obvykle vliv (jako je tomu i u diecézní ekonomické rady – cf. kapitolu 2.5.2 této diplomové práce). Toto řešení je podle našeho názoru vhodnější, neboť lépe umožňuje zajistit kontinuitu správy majetku farnosti. V Ostravsko–opavské diecézi však ekonomická rada zaniká se ztrátou úřadu faráře, který ji jmenoval; nový farář jmenuje ekonomickou radu do jednoho roku od převzetí úřadu, přičemž svoji první ekonomickou radu v nové farnosti jmenuje na jeden rok. V Brněnské diecézi nový farář buď ekonomickou radu potvrdí jako celek, nebo do šesti měsíců jmenuje radu novou.⁴⁵³

⁴⁵⁰ Bod 7.3 Stanov ekonomických rad farností Brněnské diecéze; obdobně stanoví, mimo vyloučení odkladného účinku odvolání, c. 10 § 2 bis Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze.

⁴⁵¹ Cf. bod IX. Stanov pro ekonomické rady farnosti Arcidiecéze pražské, bod IX. Stanov ekonomické rady farnosti Královéhradecké diecéze, bod VII. Stanov ekonomické rady farnosti Litoměřické diecéze, bod VII. Stanov ekonomické rady farnosti Českobudějovické diecéze, bod IX. Stanov ekonomických rad farností v Plzeňské diecézi, bod IX. Stanov ekonomické rady farnosti Arcidiecéze olomoucké, bod 7 a bod 8 Stanov ekonomických rad farností Brněnské diecéze, cc. 10 a 11 Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze.

⁴⁵² C. 11 § 2 Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze.

⁴⁵³ Cf. bod 8 Stanov ekonomických rad farností Brněnské diecéze, c. 11 § 1 Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze.

4.1.3 Jednání farní ekonomické rady

Jakým způsobem se farní ekonomická rada podílí na správě majetku farnosti, obecné církevní právo neupravuje a přenechává úpravu této spoluúčasti partikulárnímu zákonodárci.⁴⁵⁴

Za činnost ekonomické rady a plnění všech jejích úkolů je podle partikulárního práva v českých zemích zodpovědný farář, on také připravuje, svolává a řídí zasedání rady, nebo se může nechat zastoupit některým z členů. Bez faráře nebo jeho zástupce nemůže rada zasedat. V Litoměřické a Českobudějovické diecézi není nutné, aby zasedání rady řídil pouze farář nebo jeho zástupce. V Brněnské a Ostravsko–opavské diecézi není ve stanovách svolávání a zasedání rady upraveno.⁴⁵⁵

Zasedání ekonomické rady se koná v Pražské a Olomoucké arcidiecézi a v Královéhradecké a Plzeňské diecézi nejméně čtyřikrát ročně, v Litoměřické a Českobudějovické diecézi nejméně dvakrát ročně, v Brněnské a Ostravsko–opavské diecézi alespoň jednou do roka, nejlépe po provedení roční účetní závěrky; další požadavky na svolání zasedání rady nejsou dány. V ostatních diecézích farář radu svolá písemně nejméně týden předem, přičemž uvede předběžný program jednání. Mimořádné zasedání může farář svolat na základě vlastního uvážení nebo z podnětu nejméně dvou členů rady. Zasedání může být svoláno ústně a lhůta pro svolání může být zkrácena až na jeden den, v Pražské arcidiecézi však pouze z důvodu naléhavé potřeby. V Brněnské a Ostravsko–opavské diecézi se mimořádné zasedání koná k projednání závažných majetkových záležitostí, respektive jde-li o mimořádnou správu majetku (cf. kapitolu 4.1.4 této diplomové práce).⁴⁵⁶

Ekonomická rada farnosti je ve většině diecézí (cf. poznámku níže) usnášeníschopná za přítomnosti nadpoloviční většiny svých členů. Nesejde-li se rada na zasedání v dostatečném počtu členů, farář svolá nové zasedání se stejnými body programu. Na takto svolaném zasedání je rada usnášeníschopná bez ohledu na počet přítomných členů, což je nutné zdůraznit v pozvánce na zasedání. Opakované zasedání s nižším kvórem se

⁴⁵⁴ LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (listkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 537/1.

⁴⁵⁵ Cf. § 17 Stanov pro ekonomické rady farností Arcidiecéze pražské, bod VI.1 a bod VI.2 Stanov ekonomické rady farnosti Královéhradecké diecéze, bod V.1 Stanov ekonomické rady farnosti Litoměřické diecéze, § 15 Stanov ekonomické rady farnosti Českobudějovické diecéze, § 17 Stanov ekonomických rad farností v Plzeňské diecézi, bod VI.1 a bod VI.2 Stanov ekonomické rady farností Arcidiecéze olomoucké.

⁴⁵⁶ Cf. § 20 a 21 Stanov pro ekonomické rady farností Arcidiecéze pražské, bod VII.6 a bod VII.10 Stanov ekonomické rady farnosti Královéhradecké diecéze, bod VI.2 Stanov ekonomické rady farnosti Litoměřické diecéze, § 18 Stanov ekonomické rady farnosti Českobudějovické diecéze, § 20 a 21 Stanov ekonomických rad farností v Plzeňské diecézi, bod VII.1–VII.3 Stanov ekonomické rady farností Arcidiecéze olomoucké, bod 2.3 a bod 2.4 Stanov ekonomických rad farností Brněnské diecéze, c. 5 § 1 a 2 Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze.

nepředpokládá v Litoměřické a Českobudějovické diecézi.⁴⁵⁷ Usnášeníschopnost ekonomické rady farnosti není omezena v Brněnské a Ostravsko–opavské diecézi.

O jednotlivých bodech programu se obvykle hlasuje pouze tehdy, není-li zřejmý názor většiny členů rady. Hlasovací právo má každý člen rady. Pokud o to požádá většina členů, je hlasování tajné. V případě rovnosti hlasů rozhoduje farář. Ustanovení § 25 Stanov pro ekonomické rady farnosti Arcidiecéze pražské (a obdobně rovněž další stanovy) dále uvádí, že „člen ERF se nemůže účastnit hlasování, týká-li se usnesení jeho samotného, manžela, manželky nebo příbuzných, nebo jím zastoupených nebo zplnomocněných osob, kterým by z tohoto usnesení vznikl užitek nebo škoda. Jestliže tyto předpoklady existují, hlasuje ERF bez účasti člena, kterého se to týká. Jestliže by hlasoval, je takové hlasování neplatné.“⁴⁵⁸ V Brněnské a Ostravsko–opavské diecézi je ve stanovách zmíněno pouze, že členové rady své mínění vyjadřují hlasováním nebo slovně.⁴⁵⁹

Rozdílným způsobem je v jednotlivých diecézích řešen rozpor mezi stanoviskem faráře a farní ekonomické rady. V Brněnské diecézi přísluší konečné rozhodnutí faráři.⁴⁶⁰ V Pražské arcidiecézi a v Litoměřické, Českobudějovické a Plzeňské diecézi není názor většiny členů rady pro faráře závazný; jsou-li rozpory závažné, má rada právo informovat o věci okrskového vikáře, který se snaží zprostředkovat dohodu; nedojde-li k dohodě, rozhodne záležitost ordinář.⁴⁶¹ V Královéhradecké diecézi a Olomoucké arcidiecézi se sporná záležitost předloží okrskovému vikáři a je-li on sám farářem, který je sporu účasten, tak generálnímu vikáři.⁴⁶²

Nejvíce je ve svém rozhodování omezen farář v Ostravsko–opavské diecézi; což plyne z c. 7 Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze. Ten nejprve vyzývá faráře „... at' se zdrží rozhodnutí proti většinovému mínění ekonomické rady

⁴⁵⁷ Cf. § 22 odst. 3 a 23 Stanov pro ekonomické rady farnosti Arcidiecéze pražské, bod VII.6 a bod VII.10 Stanov ekonomické rady farnosti Královéhradecké diecéze, bod VI.2 Stanov ekonomické rady farnosti Litoměřické diecéze, § 19 Stanov ekonomické rady farnosti Českobudějovické diecéze, § 22 odst. 3 a 23 Stanov ekonomických rad farností v Plzeňské diecézi, bod VII.6 a bod VII.10 Stanov ekonomické rady farnosti Arcidiecéze olomoucké, bod 2.3 a bod 2.4 Stanov ekonomických rad farností Brněnské diecéze, c. 5 § 1 a 2 Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze.

⁴⁵⁸ Cf. § 22 a 25 Stanov pro ekonomické rady farnosti Arcidiecéze pražské, body VII.4, VII.5, VII.7, VII.8, VII.9 a VII.11 Stanov ekonomické rady farnosti Královéhradecké diecéze, bod VI.2 a bod VI.4 Stanov ekonomické rady farnosti Litoměřické diecéze, § 19 a 21 Stanov ekonomické rady farnosti Českobudějovické diecéze, § 22 a 25 Stanov ekonomických rad farností v Plzeňské diecézi, body VII.4, VII.5, VII.7, VII.8, VII.9 a VII.11 Stanov ekonomické rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

⁴⁵⁹ Cf. bod 2.5 Stanov ekonomických rad farností Brněnské diecéze, c. 5 § 3 Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze.

⁴⁶⁰ Cf. bod 2.5 Stanov ekonomických rad farností Brněnské diecéze.

⁴⁶¹ Cf. § 24 Stanov pro ekonomické rady farnosti Arcidiecéze pražské, bod VI.3 Stanov ekonomické rady farnosti Litoměřické diecéze, § 20 Stanov ekonomické rady farnosti Českobudějovické diecéze, § 24 Stanov ekonomických rad farností v Plzeňské diecézi,

⁴⁶² Cf. bod VIII.4 Stanov ekonomické rady farnosti Královéhradecké diecéze, bod VIII.4 Stanov ekonomické rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

farnosti.”⁴⁶³ „Pokud má farář za to, že toto opačné rozhodnutí musí učinit, přizve na zasedání ekonomické rady děkana. Ten se pokusí o názorový smír.”⁴⁶⁴ „Jestliže se děkanovi nepodaří smířit mínění faráře a jeho ekonomické rady, učiní o věci zápis, který předloží k rozhodnutí ordináři. Ordinář záležitost rozhodne co nejdříve. Do jeho rozhodnutí se farář zdrží jakéhokoli jednání v dané záležitosti.”⁴⁶⁵

Domníváme se, že vhodnější řešení je to, které přiznává právo konečného rozhodnutí faráři, který jako jediný za hospodaření s farním majetkem (nejen) hmotně odpovídá, pokud je zároveň ekonomické radě dána pravomoc obrátit se v případě nesouhlasu daného vážnými důvody na nadřízenou autoritu.

Na zasedání mohou být ve všech diecézích jako pozorovatelé nebo poradci přizvány ve všech diecézích též další osoby.⁴⁶⁶ Podle c. 5 §5 Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze „pokud farář pokládá za užitečné dané téma projednat se širším okruhem farníků a získat tak jejich názor nebo podporu, smí je na zasedání přizvat, jak osobně, tak veřejným oznámením.” Bod 5.6 Stanov ekonomických rad farností Brněnské diecéze vyzývá k tomu, aby byl na zasedání rady pozván též farní vikář (kaplan); ten není členem rady a tudíž nedisponuje hlasovacím právem.

Jednání ekonomické rady jsou neveřejná. Rada rozhodne, zda usnesení mohou být zveřejněna, nebo nikoli. Ve druhém případě jsou členové vázáni povinností mlčenlivosti, která trvá i po skončení členství v radě.⁴⁶⁷ V Brněnské a Ostravsko–opavské diecézi není tato problematika upravena.

Farářem určená osoba sepíše ze zasedání zápis, který obsahuje datum a místo zasedání, jména a podpisy přítomných členů, program zasedání a přijatá usnesení. V Ostravsko–opavské diecézi se vyžaduje začlenit dodatečně do zápisu též vyjádření nepřítomných členů, popř. zdůvodnění, proč se tak nemohlo stát. Zápis se předkládá faráři,

⁴⁶³ C. 7 § 1 Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze.

⁴⁶⁴ C. 7 § 2 Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze.

⁴⁶⁵ C. 7 § 3 Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze.

⁴⁶⁶ Cf. § 27 Stanov pro ekonomické rady farnosti Arcidiecéze pražské, bod VII.13 Stanov ekonomické rady farnosti Královéhradecké diecéze, bod VI.6 Stanov ekonomické rady farnosti Litoměřické diecéze, § 23 Stanov ekonomické rady farnosti Českobudějovické diecéze, § 27 Stanov ekonomických rad farností v Plzeňské diecézi, bod VII.13 Stanov ekonomické rady farnosti Arcidiecéze olomoucké, bod 2.6 Stanov ekonomických rad farností Brněnské diecéze, c. 5 § 4 Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze.

⁴⁶⁷ Cf. § 19 a 26 Stanov pro ekonomické rady farnosti Arcidiecéze pražské, bod VII.12 a bod VI.4 Stanov ekonomické rady farnosti Královéhradecké diecéze, bod VI.5 a bod V.3 Stanov ekonomické rady farnosti Litoměřické diecéze, § 17 a 22 Stanov ekonomické rady farnosti Českobudějovické diecéze, § 19 a 26 Stanov ekonomických rad farností v Plzeňské diecézi, bod VII.12 a VI.4 Stanov ekonomické rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

nebyl-li zasedání přítomen. V Pražské arcidiecézi farář podepíše ta usnesení, která schvaluje. Zápis se archivuje.⁴⁶⁸

4.1.4 Úkoly a pravomoci farní ekonomické rady

Členové farní ekonomické rady „pomáhají faráři ve správě majetku farnosti.“⁴⁶⁹ Bližší vymezení toho, v čem uvedená pomoc spočívá, není v Kodexu kanonického práva obsaženo; rozhodující je tedy úprava obsažená v partikulárním právu jednotlivých diecézí.⁴⁷⁰ Pomoc při správě majetku farnosti zahrnuje podle partikulárního práva jednotlivých diecézí v českých zemích zejména péči o zdroje příjmů farnosti (tedy též jejich obstarávání), posuzování opodstatněnosti výdajů, kontrolu hospodaření s farním majetkem a spoluúčast při sestavování rozpočtu farnosti. Stanovy ve většině diecézí předpokládají průběžnou součinnost ekonomické rady na správě majetku vykonávané farářem, přičemž rada se zabývá v podstatě veškerými probíhajícími a plánovanými majetkovými transakcemi.⁴⁷¹

V Brněnské a Ostravsko–opavské diecézi stanovy pojmají funkci ekonomické rady odlišně. Je svolávána zpravidla pouze jednou do roka, přičemž projedná hospodářské výsledky za minulý rok a hospodářské záměry na rok následující. Mimoto je svolávána k projednání záležitostí spadajících do mimořádné správy majetku. Jedná se zejména o

- smlouvy podléhající schválení ordinářem,
- velké opravy farních objektů,
- zahájení podnikatelské činnosti farnosti,
- zahájení jiné systematické činnosti farnosti s ekonomickým dopadem, jako např. sociální pomoci potřebným apod.,

⁴⁶⁸ Cf. bod VIII. Stanov pro ekonomické rady farnosti Arcidiecéze pražské, bod VIII. Stanov ekonomické rady farnosti Královéhradecké diecéze, bod VI.7 Stanov ekonomické rady farnosti Litoměřické diecéze, § 24 Stanov ekonomické rady farnosti Českobudějovické diecéze, bod VIII. Stanov ekonomických rad farností v Plzeňské diecézi, bod VIII. Stanov ekonomické rady farnosti Arcidiecéze olomoucké, bod 3 Stanov ekonomických rad farností Brněnské diecéze, c. 6 Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze.

⁴⁶⁹ C. 537.

⁴⁷⁰ LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 537/1.

⁴⁷¹ Cf. bod II. a bod III. Stanov pro ekonomické rady farnosti Arcidiecéze pražské, bod II. a bod III. Stanov ekonomické rady farnosti Královéhradecké diecéze, bod II. a bod III. Stanov ekonomické rady farnosti Litoměřické diecéze, bod II. a bod III. Stanov ekonomické rady farnosti Českobudějovické diecéze, bod II. a bod III. Stanov ekonomických rad farností v Plzeňské diecézi, bod II. a bod III. Stanov ekonomické rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

- způsob dlouhodobého uložení finanční částky přesahující 100 000 Kč v Brněnské diecézi, popř. 30 000 Kč v Ostravsko–opavské diecézi,
- výdaj finanční částky přesahující hodnotu 50 000 Kč, popř. 30 000 Kč v Ostravsko–opavské diecézi,
- půjčky (v Brněnské diecézi).

V těchto případech je farář *povinen* radu svolat a vyslechnout její mínění.⁴⁷²

V ostatních diecézích není explicitně vyjádřena povinnost faráře projednávat s ekonomickou radou některá konkrétní rozhodnutí. Rada má však právo mít přehled v podstatě o veškerých majetkových operacích a vyjadřovat se k nim, což, jak se domníváme, fakticky znamená, že farář by měl s ekonomickou radou projednávat přinejmenším významější majetkové záležitosti a umožnit jí vyjádřit se i k záležitostem ostatním.

Aby rada mohla plnit své poslání, dávají stanovy členům obvykle právo

- mít zevrubný přehled o movitém a nemovitém majetku farnosti,
- mít přehled o hospodaření s majetkem farnosti, včetně smluv, které se ho týkají,
- mít přehled o finanční situaci farnosti,
- nahlížet do deníků a běžných účtů (v c. 8 Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze je navíc dáno členům rady právo žádat vysvětlení, proč byl ten který krok učiněn),
- znát výsledky hospodaření podle pololetních a ročních účetních výkazů.

Konkrétními úkoly farní ekonomické rady, jak je vesměs shodně vypočítávají stanovy v jednotlivých diecézích, jsou

- péče o zdroje příjmů farnosti (tedy rovněž jejich získávání, nikoli jen dohled nad využitím příjmů),
- dohled nad tím, aby účelově určené dary byly použity pouze na tyto účely,⁴⁷³
- vypracovávání žádostí o příspěvky z diecézních fondů a o státní příspěvky,

⁴⁷² Cf. body 2.1, 2.3 a 2.4 Stanov ekonomických rad farností Brněnské diecéze, c. 4 § 1, c. 5 § 1 a 2 Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze.

⁴⁷³ Cf. c. 1267 § 3.

- posuzování odůvodněnosti výdajů na potřeby farnosti,
- kontrola inventarizace majetku, hospodaření s financemi dle rozpočtu farnosti a plnění daňových povinností,
- součinnost při sestavování rozpočtu farnosti; rozpočet sestavuje hospodář farnosti, eventuálně farář ve spolupráci s ekonomickou radou, rozpočet by neměl být schodkový (v Olomoucké arcidiecézi a Královéhradecké diecézi nesmí být schodkový),
- informování farního společenství o výsledku hospodaření za minulý rok.

Správa majetku farnosti má být spolehlivá, šetrná, obezřetná a starostlivá.⁴⁷⁴

Podrobný výčet pravomocí farní ekonomické rady neobsahují Stanovy ekonomických rady farnosti Brněnské diecéze a Stanovy ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze.

Stanovy ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze výslovně uvádějí, že „členové ekonomické rady jsou povinni jednat vždy v zájmu farnosti, usilují o vytvoření ducha spolupráce a vzájemné důvěry mezi farářem a farníky, trpělivě vysvětlují členům farní obce důvody a smysl konkrétních ekonomických rozhodnutí a budí ve farní obci nadšení pro realizaci plánovaných záměrů. Nezapomínají přitom také na ducha křesťanské solidarity s jinými farnostmi, s diecézí a celou církví.“⁴⁷⁵

Rovněž Stanovy ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze uvádějí, že „diecézní biskup smí na žádost faráře dovolit, aby některému členu ekonomické rady byla svěřena péče o část správy farního majetku tím způsobem, že za ni ponese osobní hmotnou odpovědnost. Toto pověření se pak provede způsobem platným před státem. Takto pověřený člen plní úkoly pod autoritou faráře a skládá mu účty ze své správy.“⁴⁷⁶

4.1.5 Vztah farní ekonomické rady a farní pastorační rady

Ačkoli úkoly, které pro ekonomické a pastorační rady ve farnosti vyplývají z CIC/1983 a partikulárního práva jsou různé, mohou se v některých oblastech překrývat

⁴⁷⁴ Cf. bod II. a bod III. Stanov pro ekonomické rady farnosti Arcidiecéze pražské, bod II. a bod III. Stanov ekonomické rady farnosti Královéhradecké diecéze, bod II. a bod III. Stanov ekonomické rady farnosti Litoměřické diecéze, bod II. a bod III. Stanov ekonomické rady farnosti Českobudějovické diecéze, bod II. a bod III. Stanov ekonomických rad farností v Plzeňské diecézi, bod II. a bod III. Stanov ekonomické rady farnosti Arcidiecéze olomoucké, c. 4 § 1 Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze.

⁴⁷⁵ C. 4 § 2 Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze.

⁴⁷⁶ C. 9 Stanov ekonomických rad farností Ostravsko–opavské diecéze.

(např. financování pastoračních aktivit).⁴⁷⁷ Zajištění vzájemné spolupráce obou rad je náplní práce zejména zástupce pastorační rady v radě ekonomické.

Ekonomická rada má povinnost před významnými rozhodnutími konzultovat včas pastorační radu. Vyjádření pastorační rady se připojí k žádostem o diecézní a státní příspěvky. V Olomoucké arcidiecézi a Královéhradecké diecézi se stanovisko pastorační rady příkládá rovněž k posudku ekonomické rady ohledně zamýšleného pronájmu, prodeje nebo novostavby kostela, popř. fary. Pastorační rada má dále právo na informace o ekonomické situaci farnosti.⁴⁷⁸

Stanovy ekonomických rady farnosti Brněnské diecéze a Stanovy ekonomických rad farností Ostravsko-opavské diecéze úpravu vzájemného vztahu obou rad ve farnosti neobsahují.

4.2 Farní pastorační rada

4.2.1 Právní postavení farní pastorační rady

Farní pastorační rada⁴⁷⁹ je *fakultativně* zřizovaným poradním orgánem faráře. Obvykle bývá zkráceně označována jako farní rada, jak činíme i v tomto pojednání. Základ jejího právního postavení tvoří c. 536:

„§ 1. Jestliže podle uvážení diecézního biskupa, po projednání s kněžskou radou, je to vhodné, ustanoví se v každé farnosti pastorační rada, které předsedá farář a v níž věřící spolu s těmi, kdo se ze svého úřadu podílejí na pastorační péči ve farnosti, napomáhají rozvoji pastorační činnosti.

⁴⁷⁷ Ke vztahu obou rad ve farnosti cf. BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 710–711.

⁴⁷⁸ Cf. bod X. Stanov pro ekonomické rady farnosti Arcidiecéze pražské, bod X. Stanov ekonomické rady farnosti Královéhradecké diecéze, bod VIII. Stanov ekonomické rady farnosti Litoměřické diecéze, bod VIII. Stanov ekonomické rady farnosti Českobudějovické diecéze, bod X. Stanov ekonomických rad farností v Plzeňské diecézi, bod X. Stanov ekonomické rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

⁴⁷⁹ K právnímu postavení farní pastorační rady cf. BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 708–710, LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 536/1–536/5, LISTL, Joseph, SCHMITZ, Heribert, *Handbuch des katholischen Kirchenrechts*, Regensburg: Pustet 1999, s. 425–428, SHEELEY, Gerard, BROWN, Ralph, KELLY, Donal, MC GRATH, Aidon, *The Canon Law. Letter & Spirit*, London: Liturgical Press, 1995, s. 298–299, TRETERA, Jiří Rajmund, *Konfesní právo a církevní právo*, Praha: Jan Krigl 1997, s. 158, HRDINA, Antonín, *Kanonické právo*, Plzeň: Aleš Čeněk 2011, s. 205.

§ 2. Pastorační rada má pouze poradní hlas a řídí se normami stanovenými diecézním biskupem.”

Partikulárními normami, které blíže upravují postavení farních rad, jsou v českých a moravských diecézích zejména

- *Stanovy farních rad Arcidiecéze pražské* ze dne 11. 1. 2008, č.j. 0179/2008 (dále jen „Stanovy farních rad Arcidiecéze pražské”),
- *Statut farní expozitury* (Pražská arcidiecéze) ze dne 31. 5. 2006, č.j. 3952/2006, ACAP 6/2006 (dále jen „Statut farní expozitury v Pražské arcidiecézi”),
- *Stanovy pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze* ze dne 15. 11. 1999, NE 1764/99 (dále jen „Stanovy pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze”),
- *Stanovy pastorační rady farnosti litoměřického biskupství* ze dne 1. 11. 2001, Č.j. 1251/01–o (dále jen „Stanovy pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze”),
- *Stanovy farních rad v Plzeňské diecézi* ze dne 1. 11. 1995 (dále jen „Stanovy farních rad v Plzeňské diecézi”),
- *Platnost Stanov pro farní rady Plzeňské diecéze*, Č.j. 2264/2000, ACEP 1 (2001), č. 4. (dále jen „Platnost Stanov pro farní rady Plzeňské diecéze”),
- *Stanovy pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké* ze dne 7. 4. 1997, č.j. 799/97 (dále jen „Stanovy pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké”),
- *Stanovy farních rad v Ostravsko–opavské diecézi* ze dne 1. 9. 1997, č.j. 2031/97, (dále jen „Stanovy farních rad v Ostravsko–opavské diecézi”).⁴⁸⁰

V Brněnské diecézi nebyly vydány stanovy pro farní rady na diecézní úrovni, každá farní rada tedy přijímá vlastní stanovy; jako příklad lze uvést

- *Stanovy pastorační rady římskokatolické farnosti při kostele svatého Cyrila a Metoděje v Brně*,
- *Stanovy farní rady římskokatolické farnosti u kostela sv. Tomáše v Brně* z roku 2002.

Tyto stanovy byly přijaty farními radami příslušných farností v Brněnské diecézi, obsahují

⁴⁸⁰ Stanovy pro farní rady v Českobudějovické diecézi se mi nepodařilo získat.

rovněž ustanovení, která připouští změnu stanov na základě usnesení členů farní rady. Dále se vyznačují vcelku podrobnou úpravou volebního řádu.

Farní rada má postavení poradního a pracovního orgánu faráře. Spolupracuje s ním při vytváření farní obce tak, aby byla živým společenstvím věřících. Působení farní rady má být realizací povinnosti všech křesťanů katolíků podílet se na apoštolátu.⁴⁸¹ Členové farní rady spolu se svými pastýři mají usilovat o svou duchovní formaci, další náboženské vzdělávání a o celkový rozvoj vlastní osobnosti.⁴⁸² C. 1 § 2 Stanov farních rad v Ostravsko-opavské diecézi definuje farní radu jako „společenství aktivních farníků, kterým leží na srdci dobro farnosti.”

Přestože právní předpisy prisuzují farní radě rovněž postavení *pouze poradního* orgánu, je její pozice vůči faráři obvykle silnější, než pozice pastorační rady na úrovni diecéze vůči biskupovi, což se projeví zejména v případě rozporů mezi stanoviskem faráře a farní rady (viz níže).

V rámci Pražské arcidiecéze partikulární právo předpokládá možnost zřízení farní expozitury, která je specifickým společenstvím věřících bez právní subjektivity a je ustavena zpravidla při filiálním kostele nebo v určité územní části farnosti. Statut farní expozitury v Pražské arcidiecézi předpokládá možnost zřídit v rámci farní expozitury alespoň tříčlenný kostelní výbor, který plní obdobné úkoly jako farní pastorační rada a farní ekonomická rada. O zřízení farních expozitur však ze strany věřících nebyl projevěn výraznější zájem.⁴⁸³

4.2.2 Ustavení farní pastorační rady a její složení

Zřízení farní rady je ve stanovách dáno jako možnost, jejich ustavení tedy není povinné ani v diecézích, kde byly pro farní rady vydány stanovy. Diecézní biskup by nicméně mohl partikulárním předpisem stanovit povinnost farní radu zřídit.⁴⁸⁴ „Pastorační rady mohou a mají být zřizovány jen za tím účelem, aby jejich činnost podporovala a vedla k účinné evangelizaci společnosti, duchovnímu oživení a povznesení farností a tím sloužila k větší slávě Boží.”⁴⁸⁵ Zda dojde ke vzniku farní rady, bude mimo objektivně daných

⁴⁸¹ Cf. c. 225.

⁴⁸² Cf. § 1 Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, body I.1–I.3 Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 1 Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 1 Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod I.1 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

⁴⁸³ Dle vyjádření kancléřky JUDr. Ing. Marie Kolářové, Th.D.

⁴⁸⁴ LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 536/1–536/2.

⁴⁸⁵ Bod 1 Preambule Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, cf. též poznámky ke Stanovám pastorační rady

předpokladů záviset zejména na rozhodnutí jednotlivých farářů. Ke spolupráci s věřícími a zřizování farních rad jsou kněží výslovně vybízeni v c. 1 § 1 Stanov farních rad v Ostravsko–opavské diecézi.

Spravuje-li jeden farář více farností, které tvoří přirozený celek, nebo v případě společné duchovní správy je možné ustavit jednu společnou farní radu pro celý takový obvod, nebo může mít každá z farností farní radu vlastní. Nelze-li ve farnostech spravovaných *excurrendo* vytvořit farní radu vlastní, může společenství věřících po dohodě s farářem vyslat svého delegáta do farní rady v místě sídla faráře.⁴⁸⁶

Složení farní rady je ve většině diecézí vymezeno shodně; tvoří ji

- *farář*, který je zároveň předsedou farní rady,
- *ostatní duchovní trvale činní ve farnosti* na základě pověření biskupem nebo farářem (kněží, jáhnové), příp. laik pověřený biskupem k účasti na pastorační péči o farnost dle c. 517 § 2,
- *po jednom delegátu z řeholních společenství, církevních sdružení* (např. Charity), *hnutí a jiných církevních zařízení* (např. škol), příp. z *farností, spravovaných excurrendo, které nemají vlastní farní radu*,
- *dva až šest členů zvolených farním společenstvím* (přesný počet určí farář po dohodě s volební komisí),
- *dva až šest členů jmenovaných farářem dle jeho uvážení* (tento počet nesmí převýšit počet volených členů).⁴⁸⁷

Celkový počet členů farní rady se tedy v jednotlivých farnostech bude pohybovat mezi zhruba pěti až dvaceti.

V Ostravsko–opavské diecézi je složení farní rady vymezeno odlišně. Tvoří ji

- *kněží a jáhnové ustanovení ve farnosti*,

farnosti Královéhradecké diecéze, Preambule Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, Preambule a poznámky ke Stanovám farních rad v Plzeňské diecézi, Preambule a poznámky ke Stanovám pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké, Preambule Stanov farních rad v Ostravsko–opavské diecézi.

⁴⁸⁶ Cf. § 12 Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, body VI.4–IV.6 Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 12 Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 12 Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod IV.4 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

⁴⁸⁷ Cf. bod II. Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod II. Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, bod II. Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, bod II. Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod II. Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

- *věřící, kteří se podílejí na pastorační péči ve farnosti určitou službou, jako katecheté, animátoři skupin mládeže a jednotlivých společenství ve farnosti, akolyté a jiní,*
- *další farníci buď na základě jejich dobrovolné aktivity ve farnosti, nebo zvolení ve farním shromáždění, jmenování farářem, určení kombinací těchto kritérií nebo i jiným způsobem, který se jeví v podmínkách dané farnosti jako nejvhodnější.⁴⁸⁸*

Způsob ustavení farní rady je v Ostravsko–opavské diecézi tedy variabilní, nepředpokládá se, že by alespoň část farní rady musela být nutně volená farníky. Stanovy také neobsahují konkrétní úpravu volebního řádu, způsob provedení volby se tedy bude v jednotlivých farnostech odlišovat. Výhodou uvedené úpravy je možnost zvolit způsob ustavení farní rady, který se zdá v konkrétních podmínkách nejvhodnější. Rubem takové volnosti je riziko, že ve farní radě zasednou osoby, o jejichž způsobilosti nemusí být nutně přesvědčeni rovněž ostatní farníci. Variabilitu možných způsobů ustavení farní rady v Ostravsko–opavské diecézi je však třeba vnímat v kontextu jejího postavení jako zejména pracovního orgánu, který pomáhá farářům s realizací konkrétních opatření (viz kapitolu 4.2.5 této diplomové práce). Proto je zřejmě v daném případě zvolené řešení vhodnější, neboť umožňuje, aby se práce farní rady účastnili zejména ti, kteří jsou schopni a ochotni se na provádění jejich každodenních úkolů aktivně podílet.

Překážkou členství ve farní radě je v Ostravsko–opavské diecézi vynesení nebo deklarování kanonického trestu církevní autoritou.⁴⁸⁹

V ostatních diecézích stanovy dále obsahují podrobnou úpravu způsobu ustavení volené části farní rady.

Aktivním volebním právem disponují katolíci, kteří přísluší do farnosti a dosáhli věku patnácti let (v Královéhradecké diecézi osmnácti let). Pasivní volební právo přísluší osobám, které mají aktivní volební právo, dosáhli věku osmnácti let a jsou ochotni (v Královéhradecké diecézi též schopni) plnit úkoly farní rady.⁴⁹⁰

⁴⁸⁸ C. 2 § 1 Stanov farních rad v Ostravsko–opavské diecézi.

⁴⁸⁹ C. 2 § 3 Stanov farních rad v Ostravsko–opavské diecézi.

⁴⁹⁰ Cf. § 6. Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod III.2 Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 6 Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 6 Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod III.2 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

Volební proces, včetně ustavení nové farní rady, je téměř shodně upraven ve všech diecézích (mimo Ostravsko–opavské diecéze),⁴⁹¹ proto o něm pojednáváme souhrnně pro všechny diecéze.

Nejprve farář jmenuje tříčlennou volební komisi a požádá jednotlivé instituce o jmenování delegátů do farní rady. Farníci, kteří mají právo volit do farní rady poté mohou písemně navrhnout faráři nebo volební komisi kandidáty na členy farní rady, farář s volební komisí společně posoudí, zda daný kandidát splňuje předpoklady pro zvolení za člena farní rady, vyžádají si také jeho souhlas s kandidaturou (není výslovně uvedeno ve Stanovách farních rad v Plzeňské diecézi). Se seznamu kandidátů jsou dále vyloučeny osoby, které byly do farní rady jmenovány jako delegáti.

Datum a místo konání voleb určené volební komisí spolu se seznamem kandidátů musí být zveřejněny nejméně čtrnáct dní předem ohláškami při bohoslužbách a na vývěsce kostela. Stejným způsobem je zveřejněn i seznam delegovaných členů. Kandidáti jsou v případě potřeby představeni voličům.

V den voleb obdrží oprávnění voliči, kteří o to projeví zájem, hlasovací lístky, na nichž označí tolik kandidátů, kolik míst má být ve farní radě volbou obsazeno; označí-li více kandidátů, je takový hlas neplatný.

Odevzdané hlasy sečte v den voleb volební komise a sepiše o tom protokol.

Výsledek voleb se do týdne oznámí zvoleným kandidátům. Zvolení jsou ti kandidáti, kteří obdrží nejvíce hlasů. Nepřijme-li zvolený kandidát mandát, nastupuje na jeho místo další kandidát v pořadí podle počtu získaných hlasů. V případě rovnosti hlasů rozhoduje los.

Do čtrnácti dnů (v Plzeňské diecézi do tří týdnů) od konání voleb seznámí volební komise s jejich výsledkem farní společenství.

Ustavující zasedání farní rady svolá farář do měsíce ode dne voleb. Ještě předtím jsou členové farní rady farářem uvedeni do funkce složením slibu před shromážděným farním společenstvím. Na otázku faráře „Chcete svědomitě plnit své poslání ve farní radě a přispívat k růstu Božího království v naší farnosti?“ podají členové farní rady podají faráři ruku se slovy: „Ano, to slibuji. Kéž mi Bůh pomáhá.“ V Pražské arcidiecézi a Litoměřické diecézi mají být členové do funkce uvedeni vhodným způsobem, složení výše uvedeného

⁴⁹¹ Cf. bod III., bod IV. Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod III., bod IV. Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze a poznámky k těmto stanovám, bod III. a bod IV. Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, bod III., bod IV. Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod III., bod IV. Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké a poznámky k těmto stanovám.

slibu je pouze jednou z možností. Poté od faráře obdrží jím podepsané dekrety o ustanovení za členy farní rady.

U virilních členů farní rady se uvedení do úřadu nepředpokládá.

Na ustavujícím zasedání farní rada ze svého středu místopředsedu a sekretáře rady, eventuální též členy farního výboru.

Do jednoho měsíce oznámí farář farnímu společenství, okrskovému vikáři a generálnímu vikáři ustavení farní rady, seznam členů a jejich funkce.

Funkční období farní rady⁴⁹² je v Litoměřické diecézi dvouleté, v Olomoucké arcidiecézi a v Královéhradecké a Plzeňské diecézi čtyřleté, v Pražské arcidiecézi pětileté. Pro první farní radu ve farnosti je toto období obvykle kratší, v Pražské arcidiecézi a Litoměřické diecézi roční, v Olomoucké arcidiecézi a v Královéhradecké a Plzeňské diecézi dvouleté. V Ostravsko–opavské diecézi není délka funkčního období farní rady předepsána.

V Ostravsko–opavské diecézi farní rada zaniká při skončení členství jejího předsedy (tedy např. při smrti nebo přeložení faráře).⁴⁹³ „Nový farář farnosti může pastorační radu svého předchůdce převzít a potvrdit, nebo v průběhu jednoho roku vytvoří radu novou. Upustit od zřízení pastorační rady smí jen z velmi vážných důvodů se souhlasem diecézního biskupa.“⁴⁹⁴ V ostatních diecézích v takovém případě farní rada nadále trvá; nový farář má povinnost svolat farní radu do měsíce od nástupu služby.⁴⁹⁵

Farní radu jako celek může také odvolat diecézní biskup. V Pražské arcidiecézi (z vážného důvodu) a v Ostravsko–opavské diecézi může farní radu odvolat rovněž farář po předchozím souhlasu diecézního biskupa. O nových volbách rozhodne v obou případech diecézní biskup, ve druhém případě po poradě s farářem.⁴⁹⁶

Možnost zasedat ve farní radě několik funkčních období za sebou není obvykle omezena.

⁴⁹² Cf. § 7 písm. a) Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod II. Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, bod II. Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 7 písm. a) Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod II. Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

⁴⁹³ Cf. C. 4 § 1 bod 1 Stanov farních rad v Ostravsko–opavské diecézi.

⁴⁹⁴ C. 5 Stanov farních rad v Ostravsko–opavské diecézi.

⁴⁹⁵ Cf. § 30 písm. b) Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod IX.2 Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 33 písm. b) Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 33 písm. b) Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod IX.4 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

⁴⁹⁶ Cf. § 34, § 30 písm. b) Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod IX.8 Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 37 Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 37 Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod IX.4 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké, c. 4 § 1 bod 2 Stanov farních rad v Ostravsko–opavské diecézi.

V průběhu funkčního období zaniká členství ve farní radě⁴⁹⁷

- *smrtí,*
- *ztrátou úřadu,* resp. pověření (virilním členům; v Ostravsko–opavské diecézi může osoba, která přestala vykonávat službu, na základě které byla členem farní rady, se souhlasem faráře zůstat členem farní rady),
- *rezignací* do rukou faráře (nevyžaduje se její přijetí ani odůvodnění, týká se delegovaných, volených a svobodně jmenovaných členů; není upraveno v Litoměřické diecézi),
- *odvoláním farářem* (jen delegovaným, voleným a svobodně jmenovaným členům; v Ostravsko–opavské diecézi se doporučuje vyslechnout předtím názor ostatních členů rady; v Pražské arcidiecézi je nutné informovat ordináře, k němu se může dotyčný též odvolat; právem odvolat členy farní rady nedisponuje farář v Litoměřické diecézi)
 - *přináší-li způsob jednání daného člena farnímu společenství závažnou škodu nebo zmatek,*
 - *při ztrátě dobré pověsti u řádných a vážených farníků,*
 - *narušuje-li práci pastorační rady nebo kazí její dobré jméno* (v Ostravsko–opavské diecézi),
- *odvoláním ze strany delegující instituce* (delegovaným členům; není upraveno v Litoměřické diecézi),
- *odvoláním diecézním biskupem,*
- *vynesení nebo deklarování kanonického trestu církevní autoritou* (v Ostravsko–opavské diecézi),
- *odpadnutím od Katolické církve,*⁴⁹⁸

⁴⁹⁷ Cf. bod IX. Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod IX. Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, bod IX. Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, bod X. Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod IX. Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké, c. 2 § 3–5 Stanov farních rad v Ostravsko–opavské diecézi.

⁴⁹⁸ Cf. c. 194 § 1 odst. 2.

- *ztrátou duchovního stavu,*⁴⁹⁹
- *uzavřením neplatného manželství, byť civilního, duchovním.*⁵⁰⁰

Za voleného člena, kterému předčasně skončil mandát ve farní radě, pravidelně nastupuje jako náhradník nejúspěšnější nezvolený kandidát z posledních voleb; v případě rovnosti hlasů rozhoduje los. V případě skončení funkce delegovaného člena určí jeho nástupce instituce, která jej pověřila. Pro uvedení nového člena farní rady do funkce platí obdobně pravidla týkající se jmenování členů farní rady při jejím ustavení. Skončí-li funkce člena, kterého svobodně jmenoval farář, není nutné, aby za něj nastoupil náhradník.⁵⁰¹

4.2.3 Orgány a funkce v rámci farní pastorační rady, farní shromáždění

V rámci farních rad se zřizují tyto orgány a funkce (není upraveno v Ostravsko–opavské diecézi):

- *předseda*, kterým je vždy farář,
- *místopředseda*,
- *sekretář*,
- *pastorační/farní výbor*,
- *odborné komise*.

Předsedou farní rady je farář, administrátor nebo moderátor společné duchovní správy.⁵⁰² Farář jmenuje volební komisi pro volby do farní rady,⁵⁰³ spolu s volební komisí přijímá návrhy na kandidáty do farní rady a posuzuje, zda disponují pasivním volebním právem,⁵⁰⁴ spolu s volební komisí rozhoduje o počtu volených členů a sám rozhoduje o

⁴⁹⁹ Cf. c. 194 § 1 odst. 1.

⁵⁰⁰ Cf. c. 194 § 1 odst. 3.

⁵⁰¹ Cf. § 32 a § 33 Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod IX.6 a bod IX.7 Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 35 a § 36 Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 35 a § 36 Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod IX.3 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

⁵⁰² Cf. § 5 Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod II.2 Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 5 Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 5 Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod II.2 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké, c. 3 § 1 Stanov farních rad v Ostravsko–opavské diecézi.

⁵⁰³ Cf. § 7 písm. b) Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod II.3 písm. a) Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 7 písm. b) Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 7 písm. b) Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod III.3.1 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

⁵⁰⁴ Cf. § 7 písm. c) Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod III.3 písm. b) Stanov pastorační rady farnosti

počtu jmenovaných členů farní rady,⁵⁰⁵ jmenuje a odvolává za stanovených podmínek členy farní rady (v Ostravsko–opavské diecézi může odvolat po předchozím souhlasu diecézního biskupa též celou farní radu),⁵⁰⁶ oznamuje ustavení farní rady farnímu společenství, okrskovému vikáři a ordináři.⁵⁰⁷ Svolává a řídí zasedání farní rady a pastoračního výboru,⁵⁰⁸ schvaluje přijatá usnesení, nebo předkládá sporné záležitosti k rozhodnutí diecéznímu biskupovi,⁵⁰⁹ podepisuje zápisy z jejich jednání.⁵¹⁰ Svolává farní shromáždění, předsedá mu a podepisuje zápis z jeho jednání.⁵¹¹

Místopředseda může na základě pověření předsedy pro jednotlivý případ svolat a řídit zasedání farní rady. Volí jej farní rada z vlastních řad na svém ustavujícím zasedání. V Pražské arcidiecézi místopředseda farní rady upozorňuje diecézního biskupa na uvolnění, popř. zabránění úřadu faráře a řídí v této době činnost farní rady, není-li dosud o farnost postaráno jinak.⁵¹²

Sekretář odpovídá za vyhotovení zápisů ze zasedání farní rady a pastoračního výboru. Je zvolen z řad členů rady na jejím ustavujícím zasedání. Reálné vyhotovení zápisu z jednání provádí zapisovatel jmenovaný ad hoc; ten spolu s předsedou také zápis podepíše.⁵¹³

Královéhradecké diecéze, § 7 písm. c) Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 7 písm. c) Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod III.3.2 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

⁵⁰⁵ Cf. § 4 písm. d) a e) Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod II.1 písm. d) a e) Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 4 písm. d) a e) Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 4 písm. d) a e) Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod II.1.4 a bod II.1.5 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

⁵⁰⁶ Cf. § 31 odst. 2 Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod IX.4 Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 34 odst. 2 Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod IX.2.2 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké, c. 2 § 4, c. 4 § 1 bod 2 Stanov farních rad v Ostravsko–opavské diecézi.

⁵⁰⁷ Cf. § 13 Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod IV.7 Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 13 Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 13 Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod IV.5 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

⁵⁰⁸ Cf. § 14 a § 27 Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod V.1 a bod VI.4 Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 14 a § 26 Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 14 a § 26 Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod V.1 a bod VI.3 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké, c. 3 § 1 Stanov farních rad v Ostravsko–opavské diecézi.

⁵⁰⁹ Cf. § 20 odst. 3 Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod V.8 Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 19 Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 19 Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod V.6 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

⁵¹⁰ Cf. § 21 písm. a) Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod V.9 Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 20 písm. a) Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 20 písm. a) Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod V.7 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

⁵¹¹ Cf. bod VIII.2 a bod VIII.4 Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 30 a § 32 Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 30 a § 32 Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod VIII.2 a bod VIII.3.2 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

⁵¹² Cf. § 11, § 14, § 16 a § 27 Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod IV.3, bod V.1 a bod VI.4 Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 11, § 14 a § 26 Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 11, § 14 a § 26 Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod IV.3, bod V.1 a bod VI.3 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

⁵¹³ Cf. § 11a § 15 Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod IV.3 a bod V.2 Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 11 a § 15 Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 11 a § 15

Pastorační výbor⁵¹⁴ (v Litoměřické a Plzeňské diecézi farní výbor) je výkonný orgán farní rady, který zajišťuje kontinuitu mezi jednotlivými zasedáními. Řeší neodkladné záležitosti, nesvolá-li mimořádné zasedání rady, a připravuje program zasedání farní rady. Ustaví se vždy, pokud počet členů farní rady přesáhne dvanáct osob, jinak shledá-li to farní rada vhodným. Obvykle je možné ustavit pastorační výbor též v průběhu funkčního období rady, v Pražské arcidiecézi se však předpokládá jeho zřízení na ustavujícím zasedání rady. Pastorační výbor tvoří předseda, místopředseda, sekretář a dva zvolení členové farní rady. Není-li v některé farní radě v Pražské arcidiecézi pastorační výbor zřízen, plní jeho funkce farář, místopředseda a sekretář. Pastorační výbor se schází podle potřeby, zpravidla jednou za měsíc, pod vedením předsedy nebo jím pověřeného místopředsedy. Ze zasedání se vyhotovuje zápis.

Odborné komise jmenuje farní rada za účelem splnění speciálních úkolů. Vymezí jejich pravomoci, jí jsou také odborné komise odpovědné. Ve vymezených lhůtách předkládají farní radě požadované zprávy.⁵¹⁵

Jednací řád pléna farní rady je popsán v následující kapitole této diplomové práce.

Stanovy (mimo Pražskou arcidiecézi a Ostravsko-opavskou diecézi) dále předpokládají také každoroční svolávání shromáždění všech členů farnosti (farního shromáždění), které má farníkům umožnit vyjádřit se k životu farnosti a práci farní rady. Jeho konání oznámí farář alespoň čtrnáct dní předem ve všech jemu svěřených kostelích. Program shromáždění vypracuje farní výbor a schválí jej farní rada. O průběhu jednání farního shromáždění sepíše sekretář zápis, který je po podpisu faráře a zapisovatele uložen do archivu farnosti.⁵¹⁶

Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod IV.3 a bod V.2 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

⁵¹⁴ Cf. bod VI. Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod VI. Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, bod VI. Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, bod VII. Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod VI. Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

⁵¹⁵ Cf. od VII. Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod VII. Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 35 a § 36 Stanobod VII. ní rady farnosti Litoměřické diecéze, bod VIII. Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod VII. Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

⁵¹⁶ Cf. bod VIII. Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod VIII. Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, bod VIII. Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, bod IX. Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod VIII. Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

4.2.4 Jednání farní pastorační rady

Zasedání farní rady⁵¹⁷ svolává a řídí farář. Je povinen tak učinit nejméně jednou do roka v Ostravsko–opavské diecézi, alespoň dvakrát do roka v Pražské arcidiecézi, alespoň čtyřikrát do roka v Královéhradecké, Litoměřické a Plzeňské diecézi a v Olomoucké arcidiecézi; dále též na žádost nejméně jedné třetiny členů farní rady, popř. na žádost poloviny členů ekonomické rady farnosti (v Pražské arcidiecézi). V ostatních diecézích není farář žádostí třetiny členů farní rady na svolání zasedání vázán.⁵¹⁸ Svoláním a řízením zasedání farní rady může být pro jednotlivý případ (v Litoměřické a Plzeňské diecézi též trvale) farářem pověřen místopředseda; v Pražské arcidiecézi svolává místopředseda farní radu rovněž v době uprázdnění farnosti nebo zabránění výkonu úřadu faráře.⁵¹⁹ Svolání pravidelného zasedání rady je nutno provést nejpozději týden předem.⁵²⁰ Pokud jednání není svoláno farářem, popř. na základě jeho pověření, nebo není alespoň farářem dodatečně schváleno, je tím samým neplatné (výslovně upraveno v Pražské arcidiecézi).⁵²¹

Každý člen farní rady může nejpozději čtrnáct dní před zasedáním farní rady navrhnout záležitosti, jimiž by se měla rada na svém jednání zabývat. Program schvaluje farář, členům farní rady je doručen spolu s pozvánkou na zasedání (z tohoto důvodu je dána také lhůta pro podávání návrhů na zařazení jednotlivých bodů programu). Pokud je návrh předložen na zasedání farní rady, zařadí se na program jednání po schválení nadpoloviční většinou přítomných členů.⁵²²

Usnášeníschopnost farní rady je dána, je-li přítomna nadpoloviční většina jejích členů. K hlasování o jednotlivých bodech programu však dochází pouze tehdy, je-li sporné,

⁵¹⁷ Cf. bod V. Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod V. Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, bod V. Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, bod VI. Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod V. Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké, c. 2 § 6, c. 3 Stanov farních rad v Ostravsko–opavské diecézi.

⁵¹⁸ Cf. § 17 Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod V.3 a bod V.4 Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 16 Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 16 Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod V.3 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké, c. 3 § 1 Stanov farních rad v Ostravsko–opavské diecézi.

⁵¹⁹ Cf. § 14 a § 16 Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod V.1 Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 14 Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 14 Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod V.1 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

⁵²⁰ Cf. § 17 odst. 1 Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod V.3 Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 16 Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 16 Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod V. Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

⁵²¹ Cf. § 14 Stanov farních rad Arcidiecéze pražské.

⁵²² Cf. § 17 odst. 1 a § 18 Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod V.3, bod V.5 a bod V.6 Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 16 a § 17 Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 16 a § 17 Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod V.3.1 a bod V.4 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

jaký názor zastává většina členů rady nebo požádá-li o to některý z členů. Pokud o to požádá většina přítomných členů, hlasuje se tajně. Hlasovacím právem disponují všichni členové farní rady.⁵²³

K přijetí usnesení jsou zapotřebí hlasy většiny (přítomných) členů farní rady a souhlas faráře. Není-li souhlas faráře dán nebo v případě rovnosti hlasů, odkládá se provedení rozhodnutí farní rady do příštího zasedání, kdy se o věci znovu jedná. Nedojde-li k dohodě ani na dalším zasedání, předkládá se záležitost k rozhodnutí diecéznímu biskupovi.⁵²⁴ Přes proklamovaný toliko poradní hlas farní rady se její pozice v případě sporu s farářem jeví jako poměrně silná, neboť farář nemůže o své vůli rozhodnout proti názoru většiny farní rady.⁵²⁵ Tím se farní rada liší od diecézní pastorační rady, jejíž názor diecézního biskupa nikterak nelimituje.

Jednání farní rady je obvykle veřejné. Veřejnost nemá právo do jednání farní rady zasahovat. Jsou-li proti účasti veřejnosti na zasedání oprávněné námitky, může farní rada rozhodnout, že se bude konat zasedání neveřejné. V tomto případě jsou všichni členové rady vázáni povinností mlčenlivosti.⁵²⁶

O průběhu zasedání je pořizován zápis, který podepisuje zapisovatel a farář. Součástí zápisu jsou obvykle den a místo zasedání, soupis přítomných, podané návrhy, výsledky hlasování, přijatá usnesení, připomínky členů, kteří vyjádřili nesouhlas s některými body přijatého usnesení, uložené úkoly a termín příštího zasedání. Zápis se schvaluje na konci zasedání a archivuje ve farním archivu.⁵²⁷

O své činnosti farní rada informuje farníky (vývěsky a ohlášky v kostele) a jednou ročně vydávanou farní/pastorační zprávou.⁵²⁸

⁵²³ Cf. § 19 a § 20 odst. 1 Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod V.7 Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 18 Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 18 Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod V.5 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

⁵²⁴ Cf. § 20 Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod V.8 Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 19 Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 19 Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod V.6 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

⁵²⁵ K možným způsobům řešení konfliktů mezi farářem a farní pastorační radou cf. LŮDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 536/4.

⁵²⁶ Cf. § 22 Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod V.10 Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 21 Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 21 Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod V.8 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

⁵²⁷ Cf. § 21 Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod V.9 Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 20 Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 20 Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod V.7 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké, c. 3 § 2 Stanov farních rad v Ostravsko-opavské diecézi.

⁵²⁸ Cf. § 23 Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod V.11 Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 22 Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 22 Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod V.9 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké, c. 3 § 2 Stanov farních rad v Ostravsko-opavské diecézi.

Činnost farní rady je také předmětem kontroly vizitátora farnosti; zároveň se podílí na přípravě vizitace a sestavení vizitační zprávy, kterou na svém zasedání též projedná.⁵²⁹

V Ostravsko–opavské diecézi je úprava jednacího řádu farní rady poměrně strohá,⁵³⁰ mimo úpravy předsednictví faráře a jeho povinnosti svolat zasedání rady alespoň jednou ročně obsahuje toliko oprávnění pozvat na zasedání rady i jiné farníky a doporučení, aby ze zasedání byl vyhotoven zápis, s nímž by byli seznámeni ostatní věřící. Jednou do roka se předpokládá slavnostní zasedání farní rady, kdy je vyhotoven aktuální seznam členů, který se založí do archivu.

4.2.5 Úkoly farní pastorační rady

Farní rada plní funkci poradního a pracovního orgánu faráře.⁵³¹

„Úkolem (*farní rady – pozn. autora*) je spolu s farářem posuzovat otázky týkající se farnosti,⁵³² radit se o nich, nalézat možnosti řešení, usnášet se na opatřeních, poskytovat součinnost při jejich realizaci nebo je přímo realizovat. Na základě znalosti situace farnosti podílet se na vytváření pastoračního programu.”⁵³³ Má tedy postavení orgánu, který zároveň vykonává činnost koncepčního rázu i realizuje konkrétní opatření. Odlišně pojmají úlohu farní rady Stanovy farních rad v Ostravsko–opavské diecézi, které přiznávají tomuto orgánu spíše pracovní charakter; farní rady zde mají „pomáhat knězi v pastorační práci tím, že se snaží vytvářet hezké vztahy mezi věřícími, pomáhá pod vedením kněze s pastoračními aktivitami ve farnosti a zvláště na sebe vezme starost o provádění oprav a údržbu objektů farnosti tak, aby se kněz co nejvíce mohl věnovat duchovní práci.”⁵³⁴

⁵²⁹ Cf. § 24 Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod V.12 Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 23 Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 23 Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod V.10 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

⁵³⁰ Cf. c. 2 § 6, c. 3 Stanov farních rad v Ostravsko–opavské diecézi.

⁵³¹ Ke vztahu faráře a farní rady a možným způsobům řešení jejich případných konfliktů cf. LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen, s. 536/4.

⁵³² Pro pojetí farní rady jako orgánu koncepčního rázu se vyslovuje rovněž dílo BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, s. 709.

⁵³³ Ustanovení § 2 odst. 1 Stanov farních rad Arcidiecéze pražské. Obdobně cf. bod I.4 Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 2 odst. 1 Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 2 odst. 1 Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod I.2 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

⁵³⁴ C. 1 § 2 Stanov farních rad v Ostravsko–opavské diecézi.

Demonstrativní výčet konkrétních úkolů, kterými se farní rada zabývá, obsahují všechny stanovy (mimo Stanov farních rad v Ostravsko–opavské diecézi).⁵³⁵

- probouzení a prohlubování vědomí spoluzodpovědnosti za farní společenství,
- získávání a příprava členů farního společenství pro předávání víry,
- přinášení podnětů a návrhů pro přípravu a slavení bohoslužeb,
- spolupráce s místní charitou,
- sledování a promýšlení společenského a politického vývoje,
- koordinace vzdělávací činnosti ve farnosti,
- zastupování zájmů a potřeb katolíků, křesťanů a případně i ostatních spoluobčanů na veřejnosti,
- budování ekumenickou spolupráce v pastorační a charitativní činnosti,
- podpora katolických církevních sdružení,
- hledání přístup k těm, kteří jsou vzdáleni životu farního společenství,
- pravidelné informování farního společenství o práci a problémech ve farnosti,
- volba zástupce farní rady do ekonomické rady farnosti.

Farní rada dále disponuje některými specifickými oprávněními ve vztahu k faráři (eventuálně dalším institucím působícím ve farnosti) a diecéznímu biskupovi. Jedná se o právo⁵³⁶

- sdělit diecéznímu biskupovi svůj názor na zamýšlené personální změny týkající se duchovních působících ve farnosti (v Pražské arcidiecézi omezeno na vyjádření se k ustanovení faráře ve farnosti, již ne ustanovení administrátora, popř. přeložení duchovních),
- být včas informována o vzniku a zániku společenství a organizací ve farnosti (není výslovně zmíněno v Pražské arcidiecézi a Litoměřické diecézi),

⁵³⁵ Cf. § 2 Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod I.5 Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 2 odst. 2 Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 2 odst. 2 Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod I.3 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

⁵³⁶ Cf. § 3, § 24 Stanov farních rad Arcidiecéze pražské, bod I.6, bod V.12 Stanov pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze, § 3, § 23 Stanov pastorační rady farnosti Litoměřické diecéze, § 3, § 23 Stanov farních rad v Plzeňské diecézi, bod I.4, bod V.10 Stanov pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké.

- na informace o ekonomické situaci farnosti (není zmíněno v Olomoucké arcidiecézi a Královéhradecké diecézi),
- vyjádřit se ke změnám organizace duchovní správy ve farnosti, eventuálně změně hranic farnosti, k výběru pomocníků k podávání eucharistie, lektorů, akolytů a katechetů, k plánování lidové misie nebo duchovní obnovy farnosti,
- podílet se na přípravě důležitých pastoračních kroků, uspořádání církevních slavností a zvláštních slavnostních bohoslužeb (poutí, procesí, prosebných dnů) a na stanovení pořádku bohoslužeb,
- vyjádřit se ke kandidátu bohosloví z farnosti (v Pražské arcidiecézi a Litoměřické diecézi),
- podílet se na přípravě vizitace a sestavení vizitační zprávy, být seznámena s jejím obsahem.

Příloha

STANOVY KNĚŽSKÉ RADY ARCIDIECÉZE OLOMOUCKÉ

I. Právní postavení

1. Kněžská rada ustavená dle kánonu 495 § 1 Kodexu kanonického práva je „sbor kněží kteří jsou senátem biskupa, zastupujícím kněžstvo.“

2. Jako poradní sbor podporuje kněžská rada arcibiskupa v řízení diecéze a zastupuje ostatní kněze v záležitostech kněžského stavu a služby.

3. Kněžskou radu svolává arcibiskup. Rada jedná pod jeho předsednictvím a zabývá se jím určenými otázkami anebo záležitostmi, které on od členů rady k jednání přijal (viz kánon 500 § 1 Kodexu kanonického práva). Kněžská rada nikdy nejedná bez arcibiskupa, jemuž jedinému přísluší postarat se o zveřejnění závěrů (viz kánon 500, § 3 Kodexu kanonického práva).

4. Funkční období kněžské rady začíná ustavujícím zasedáním a trvá pět let (viz kánon 501 § 1 Kodexu kanonického práva). Dojde-li k uprázdnění biskupského stolce, kněžská rada zaniká (viz kánon 501 § 2 Kodexu kanonického práva). Pro předčasné rozpuštění kněžské rady na podkladě závažných okolností platí kánon 501 § 3 Kodexu kanonického práva).

II. Složení

1. Kněžská rada má 20 členů, kteří do ní patří buď z důvodu svého úřadu nebo jsou voleni či arcibiskupem svobodně jmenováni (viz kánon 497 Kodexu kanonického práva). Jejich počet však může být dle potřeby rozšířen.

2. Členy z důvodu úřadu ("ex offio") jsou:

- generální vikář
- biskupští vikáři
- rektor semináře

3. Volenými členy jsou kněží zvolení podle odst. III. těchto stanov a potvrzení arcibiskupem.

4. Ukončení členství v kněžské radě: během funkčního období kněžské rady končí členství při ztrátě úřadu nebo služby, pro které je členem rady (viz II.2.), členství končí též odvoláním arcibiskupem nebo odstoupením člena, které arcibiskup přijal.

III. Způsob volby

1. Volit mohou všichni kněží v arcidiecézi inkardinovaní nebo v ní působící a řeholní kněží, kteří v arcidiecézi plní pastorační úkoly.

2. Volen může být každý kněz působící v arcidiecézi včetně řeholníků (viz kánon 498 Kodexu kanonického práva).

3. Každý kněz oprávněný volit zašle písemně k rukám arcibiskupa (doporučenou zásilku) 10 jmen kněží, které navrhuje do kněžské rady (viz 3.2.). Arcibiskup s generálním vikářem a jedním knězem spočítají hlasy. Deset osob, které získaly nejvíce hlasů, bude tvořit volenou část kněžské rady. Tato komise rovněž rozhodne v případě rovnosti hlasů.

IV. Způsob práce kněžské rady

1. Předsedou kněžské rady je arcibiskup.

2. Při ustavující schůzi zvolí kněžská rada ze svých členů sekretáře, který zabezpečuje kontakt mezi arcibiskupem a kněžskou radou, vede záznamy o její činnosti a shromažďuje podněty z řad členů kněžské rady a ostatních kněží.

3. Zasedání řídí arcibiskup nebo jím pověřený zástupce.

4. Všechna zasedání kněžské rady svolává arcibiskup sám nebo prostřednictvím sekretáře. Kněžská rada zasedá dvakrát ročně. mimořádně zasedá na přání arcibiskupa nebo na žádost třetiny členů kněžské rady.

5. Všichni členové jsou povinni účastnit se zasedání. Při zaneprázdnění musí tuto skutečnost s udáním důvodu včas ohlásit sekretáři.
6. Předsedajícím může být pozván zástupce trvalých jáhnů. Nemá však hlasovací právo.
7. Kněžská rada je schopna usnášení pokud jsou přítomny nejméně dvě třetiny členů.
8. K jednání se předkládají návrhy arcibiskupa, návrhy biskupské kurie a návrhy členů kněžské rady, pokud byly sekretáři předány nejpozději 2 týdny před termínem zasedání.
9. Při hlasování rozhoduje nadpoloviční většina hlasů přítomných členů kněžské rady. Nedosáhne-li se jí, odloží se záležitost na další zasedání kněžské rady, pokud se předsedající nerozhodne jinak. K hlasování se předloží pouze ty návrhy, kter jsou přesně formulovány.
10. Z každého hlasování se vyhotoví zápis.
11. K projednání specifických otázek mohou být předsedajícím přizváni odborníci z řad kněží, jáhnů i laiků. Nemají však hlasovací právo, pouze poradní hlas.

V. Úkoly kněžské rady

1. Kněžská rada musí být slyšena v záležitostech, které uvádí církevní právo:
 1. V závažných záležitostech (kánon 500 § 2 Kodexu kanonického práva).
 2. V rozhodování o konání diecézní synody (kánon 461 § 1 Kodexu kanonického práva).
 3. Při vydávání diecézních nařízení ohledně využití darů a sbírek věřících a určení dávek (kánony 531 a 1261 Kodexu kanonického práva).
 4. Při rozhodování o zřízení pastoračních rad ve farnostech (kánon 536 § 2 Kodexu kanonického práva).

5. Při povolování novostaveb kostelů (kánon 1212, § 2 Kodexu kanonického práva).
6. Při předávání kostela, který se už nepoužívá k bohoslužbám, ke světským účelům (kánon 1222, § 2 Kodexu kanonického práva).
2. Souhlas kněžské rady je nutný v těch záležitostech, pro které jej nejvyšší církevní zákonodárce výslovně vyžaduje (kánon 500 § 2 Kodexu kanonického práva).
3. Členové kněžské rady jsou členy diecézní synody (kánon 463, § 1 Kodexu kanonického práva).
4. Na návrh arcibiskupa ustanoví kněžská rada ze svých členů čtyři faráře, z nichž vždy dva jednají při eventuelním přeložení nebo zbavení úřadu farářů (kánon 1742 § 1 a kánony 1740 až 1752 Kodexu kanonického práva).
5. Kněžská rada se vyjadřuje ke všem otázkám, které se týkají služby a života kněží a jáhnů (např. kněžská spiritualita, bratrské společenství, formace a vzdělávání kněží, péče o kněžská povolání, hospodářské, sociální i osobní záležitosti, farní hospodyně, církevní laičtí zaměstnanci, spolupráce mezi klérem a laickými zaměstnanci apod.).
6. Úkolem kněžské rady je také vybrat kněze pro pastorační radu.

VI. Nabytí účinnosti

1. Tyto stanovy nabývají platnost dnem schválení arcibiskupem.
2. Vyhlašují se na dobu neurčitou.

V Olomouci 7. 4. 1997

č.j. 791/97

Jan Graubner
arcibiskup olomoucký
metropolita moravský

Seznam pramenů

V rámci jednotlivých oddílů jsou nejprve zmíněny předpisy z České církevní provincie a poté předpisy Moravské církevní provincie. V rámci církevní provincie jsou seřazeny jednotlivé diecéze podle precedence (tedy v zásadě podle data svého založení).⁵³⁷ Uvedeny jsou toliko ty platné a účinné předpisy, které se mi podařilo opatřit.

1. Obecné prameny

- *Kodex kanonického práva Codex iuris canonici L. P. 1983*, Praha: Zvon, 1994,
- KOLÁŘOVÁ Marie (edit.): *Sbírka právních norem Arcidiecéze pražské*, Jablonec nad Nisou: Jan Macek a Pavel Kusala, 2009,
- *Stanovy České biskupské konference* ze dne 24. 1. 2007,
- Zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech, ve znění pozdějších předpisů.

2. Rady na úrovni diecéze

2.1 Kněžská rada

- *Stanovy Kněžské rady Arcidiecéze pražské* ze dne 9. 12. 2010, čj. 6381/2010,
- *Stanovy a jednací řád Kněžské rady Královéhradecké diecéze* ze dne 16. 3. 2009, N. E. 495/2009, 3/2009 NRG,
- *Organizační řád Biskupství královéhradeckého* ze dne 1. 1. 2005,
- *Stanovy Kněžské rady Litoměřické diecéze* ze dne 17. 4. 1998,
- *Stanovy Kněžské rady Českobudějovické diecéze* ze dne 6. 6. 2013,
- *Stanovy Kněžské rady Plzeňské diecéze* ze dne 18. 2. 1997, čj. 341/97,

⁵³⁷Blíže cf. TRETERA, Jiří Rajmund, *Církevní právo*, Praha: Jan Krigl 1993, s. 52–55.

- *Stanovy Kněžské rady Arcidiecéze olomoucké* ze dne 7. 4. 1997, č.j. 791/97, dostupné na: <http://spcp.prf.cuni.cz/dokument/ol-kr.htm>,
- *Stanovy Kněžské rady Brněnské diecéze, včetně ustanovení o Sboru poradců* ze dne 12. 6. 2001, Čj.: Ep/698/01, Příloha č. 6 ACEB 06/2001, dostupné na: <http://www.biskupstvi.cz/storage/dokumenty/A200106f.pdf>,
- *Stanovy Kněžské rady Ostravsko–opavské diecéze* ze dne 3. 1. 1997, č.j. 31/97.

2.2 Sbor poradců

Stanovy a jednací řády:

- *Stanovy Kněžské rady Arcidiecéze pražské* ze dne 9. 12. 2010, čj. 6381/2010 (bod 6),
- *Stanovy Sboru poradců Pražské arcidiecéze* ze dne 6. 2. 2008, čj. 1102/2008, ACAP 2/2008,
- *Stanovy a jednací řád Sboru poradců Královéhradecké diecéze* ze dne 1. 5. 2009, N. E. 991/2009, 4/2009 NRG,
- *Organizační řád Biskupství královéhradeckého* ze dne 1. 1. 2005,
- *Sbor poradců Litoměřické diecéze* ze dne 17. 4. 1998,
- *Sbor poradců Arcidiecéze olomoucké* ze dne 7. 4. 1997, čj. 807/97, dostupné na: <http://spcp.prf.cuni.cz/dokument/ol-konzu.htm>,
- *Stanovy Kněžské rady Brněnské diecéze, včetně ustanovení o Sboru poradců* ze dne 12. 6. 2001, Čj.: Ep/698/01, Příloha č. 6 ACEB 06/2001 (bod 5), dostupné na: <http://www.biskupstvi.cz/storage/dokumenty/A200106f.pdf>,
- *Stanovy Kněžské rady Ostravsko–opavské diecéze* ze dne 3. 1. 1997, č.j. 31/97 (bod 6).

Předpisy o správě církevního majetku:

- *Obecně závazné nařízení České biskupské konference ve věcech správy církevního majetku*, č. j. 780/2001,

- *Směrnice o správě církevního majetku č. 1/2012 v Pražské arcidiecézi,*
- *Směrnice ve věcech správy církevního majetku čj. 1730/2012, ACEL 6/2012, bod 4, s. 36 v Litoměřické diecézi,*
- *Směrnice ve věcech správy církevního majetku – jednání statutárních orgánů právnických osob, příloha ACEB 6/2012 v Českobudějovické diecézi,*
- *Směrnice ve věcech správy církevního majetku – jednání statutárních orgánů právnických osob čj. 823/12, ACEP 6/2012, bod 3, s. 5 v Plzeňské diecézi,*
- *Směrnice Arcibiskupství olomouckého ve věcech správy církevního majetku čj. 243/2012 ,*
- *PZ 5.2 O správě diecézního majetku ze dne 3. 3. 2014, čj. BB-0449/14 v Brněnské diecézi.*

2.3 Sbor farářů podle c. 1742 § 1

- *Stanovy Smírčí rady Brněnské diecéze ze dne 29. 11. 2012.*

2.4 Biskupská rada

- *Ustanovení biskupské rady, čj. 73/1997 ve znění nov. čj. 43/2000, Arcibiskupství pražské, ze dne 10. 1. 2000,*
- *Organizační řád Biskupství královéhradeckého, 1. 1. 2005.*

2.5 Diecézní ekonomická rada

Stanovy a jednací řády:

- *Stanovy a jednací řád Ekonomické rady Královéhradecké diecéze ze dne 27. 2. 2009, N.E. 381/2009, 2/2009 NRG,*
- *Organizační řád Biskupství královéhradeckého, 1. 1. 2005,*

- *Stanovy a jednací řád Ekonomické rady Litoměřické diecéze* ze dne 24. 2. 2010, č.j. 637/2010,
- *Stanovy Ekonomické rady Plzeňské diecéze*, příloha ACEP 2–3/2003,
- *Řád Ekonomické rady Arcidiecéze olomoucké* ze dne 7. 4. 1997, č.j. 793/97, dostupné na: <http://scep.prf.cuni.cz/dokument/ol-era.htm>,
- *Stanovy ekonomické rady Ostravsko–opavské diecéze* ze dne 12. 9. 2008, č.j. 442/08/SBi.

Předpisy o správě církevního majetku:

- *Obecně závazné nařízení České biskupské konference ve věcech správy církevního majetku*, č. j. 780/2001,
- *Směrnice o správě církevního majetku* č. 1/2012 v Pražské arcidiecézi,
- *Směrnice ve věcech správy církevního majetku* čj. 1730/2012, ACEL 6/2012, bod 4, s. 36 v Litoměřické diecézi,
- *Směrnice ve věcech správy církevního majetku – jednání statutárních orgánů právnických osob*, příloha ACEB 6/2012 v Českobudějovické diecézi,
- *Směrnice ve věcech správy církevního majetku – jednání statutárních orgánů právnických osob* čj. 823/12, ACEP 6/2012, bod 3, s. 5 v Plzeňské diecézi,
- *Směrnice Arcibiskupství olomouckého ve věcech správy církevního majetku* čj. 243/2012,
- *PZ 5.2 O správě diecézního majetku* ze dne 3. 3. 2014, čj. BB-0449/14 v Brněnské diecézi.

2.6 Diecézní pastorační rada

- *Stanovy pastorační rady Arcidiecéze pražské* ze dne 14. 1. 2014, čj.: 0595/2014,
- *Stanovy Pastorační rady Královéhradecké diecéze* ze dne 15. 11. 1999, NE 1762/99,

- *Organizační řád Biskupství královéhradeckého* ze dne 1. 1. 2005,
- *Stanovy Diecézní pastorační rady (Plzeňská diecéze)* ze dne 1. 1. 2014, Č.j.: 58/2014,
- *Stanovy pastorační rady Arcidiecéze olomoucké* ze dne 7. 4. 1997, č.j. 792/97, dostupné na: <http://scep.prf.cuni.cz/dokument/ol-para.htm>,
- *Stanovy pastorační rady Brněnské diecéze* ze dne 14. 9. 2007, Č.j.: Ep/1433/07, dostupné na: <http://www.biskupstvi.cz/storage/dokumenty/stanovydpr.pdf>,
- *Stanovy Pastorační rady Ostravsko-opavské diecéze* ze dne 25. 10. 2002, Č.j. 4149/02.

2.7 Kapitula kanovníků

- *Stanovy Katedrální kapituly u sv. Mikuláše České Budějovice* ze dne 13. 9. 2000.

2.8 Další kolektivní poradní orgány na úrovni diecéze

- *Stanovy a jednací řád Diecézní liturgické komise Královéhradecké diecéze* ze dne 15. 10. 2013, Č. j.: BiHK–5683/2013, 3/2013 NRG,
- *Stanovy a jednací řád komise církevního školství* ze dne 16. 9. 2005, N.E. 1796/2005, 2/2005 NRG.

3. Vikariátní (děkanátní, resp. děkanská) rada

- *Stanovy a jednací řád vikariátních rad Arcidiecéze pražské* ze dne 22. 12. 2009, čj. 8261/2009,
- *Stanovy a jednací řád vikariátních rad Královéhradecké diecéze* ze dne 30. 12. 2009, N.E. 2741/2009, 12/2009 NRG,
- *Rozhodnutí českobudějovického biskupa* č. j. 3322/2009 ze dne 31. 12. 2009,

- *Stanovy děkanství a jeho orgánů v Brněnské diecézi* ze dne 23. 4. 2010, Čj.: Ep/0383/10 (Čl. 3 § 2, Čl. 10), dostupné na: <http://www.biskupstvi.cz/storage/dokumenty/PZ-2-6.pdf>,
- *Stanovy a jednací řád děkanátních rad Diecéze ostravsko-opavské* ze dne 29. 12. 2009, č.j. 5980/09/SK,
- *Rozhodnutí biskupa plzeňského* č.j.: 1668/09 ze dne 30. 12. 2009, příloha ACEP 1/2010,
- *Rozhodnutí biskupa plzeňského* č.j.: 181/2013 ze dne 31. 1. 2013.

4. Rady na úrovni farnosti

4.1 Farní ekonomická rada

Stanovy:

- *Stanovy pro ekonomické rady farností Arcidiecéze pražské*, čj. arc/206/2004, ACAP 7-8/2004, dostupné na: <http://spcp.prf.cuni.cz/dokument/apha-ERF2004.pdf>,
- *Statut farní expozitury (Pražská arcidiecéze)* ze dne 31. 5. 2006, č.j. 3952/2006, ACAP 6/2006 (dále jen „Statut farní expozitury v Pražské arcidiecézi“),
- *Stanovy ekonomické rady farnosti Královéhradecké diecéze* ze dne 15.11.1999, NE 1763/99,
- *Vzorové stanovy ekonomické rady farnosti (Litoměřická diecéze)* ze dne 4. 1. 2012, čj. 5239/2011,
- *Stanovy pro ekonomické rady farností Českobudějovické diecéze* z roku 1999,
- *Stanovy ekonomických rad farností v Plzeňské diecézi* ze dne 1. 12. 1996, příloha ACEP 12/96, č. 05 Sbírkky pokynů Biskupství plzeňského, dostupné na: <http://spcp.prf.cuni.cz/dokument/ekonrad.htm>,
http://www.farnostcheb.cz/index.php?option=com_docman&task=doc_details&gid=239&Itemid=872,

- *Prodloužení platnosti Stanov ekonomických rad farností v Plzeňské diecézi*, č.j. 1304/2000,
- *Stanovy ekonomické rady farnosti Arcidiecéze olomoucké* ze dne 7. 4. 1997, č.j. 797/97 a č.j. 798/97, ve znění novely ACO 2002–1, čl. 4, dostupné na: <http://spcp.prf.cuni.cz/dokument/ol-fara.htm>,
- *Stanovy ekonomických rad farností Brněnské diecéze* ze dne 11. 12. 2001, Příloha č. 1 ACEB 01/2002, dostupné na: <http://www.biskupstvi.cz/storage/dokumenty/A200201a.pdf>,
- *Stanovy ekonomických rad farností ostravsko-opavské diecéze* ze dne 13. 8. 2001, Č.j. 2828/01/SK.

Předpisy o správě církevního majetku:

- *Obecně závazné nařízení České biskupské konference ve věcech správy církevního majetku*, č. j. 780/2001,
- *Směrnice o správě církevního majetku* č. 1/2012 v Pražské arcidiecézi,
- *Směrnice ve věcech správy církevního majetku* čj. 1730/2012, ACEL 6/2012, bod 4, s. 36 v Litoměřické diecézi,
- *Směrnice ve věcech správy církevního majetku – jednání statutárních orgánů právnických osob*, příloha ACEB 6/2012 v Českobudějovické diecézi,
- *Směrnice ve věcech správy církevního majetku – jednání statutárních orgánů právnických osob* čj. 823/12, ACEP 6/2012, bod 3, s. 5 v Plzeňské diecézi,
- *Směrnice Arcibiskupství olomouckého ve věcech správy církevního majetku* čj. 243/2012,
- *PZ 5.2 O správě diecézního majetku* ze dne 3. 3. 2014, čj. BB-0449/14 v Brněnské diecézi.

4.2 Farní pastorační rada

- *Stanovy farních rad Arcidiecéze pražské* ze dne 11. 1. 2008, č.j. 0179/2008, dostupné na: <http://spcp.prf.cuni.cz/dokument/apha-FR2008.pdf>,
<http://farnost.tvuj.net/download.php?id=31>,

- *Statut farní expozitury* (Pražská arcidiecéze) ze dne 31. 5. 2006, č.j. 3952/2006, ACAP 6/2006,
- *Stanovy pastorační rady farnosti Královéhradecké diecéze* ze dne 15. 11. 1999, NE 1764/99, dostupné na: http://www.diecezkhk.cz/biskupstvi_dokumenty/kancler_administrativni_odbor/texty/stanovy_past_rady.doc,
- *Stanovy pastorační rady farnosti Litoměřického biskupství* ze dne 1. 11. 2001, Č.j. 1251/01–o,
- *Stanovy farních rad v Plzeňské diecézi* ze dne 1. 11. 1995, dostupné na: <http://spcp.prf.cuni.cz/dokument/farrad.htm> (odlišuje se od oficiálního znění),
- *Platnost stanov pro farní rady Plzeňské diecéze*, Čj. 2264/2000, ACEP 1 (2001), č. 4.,
- *Stanovy pastorační rady farnosti Arcidiecéze olomoucké* ze dne 7. 4. 1997, č.j. 799/97, dostupné na: <http://spcp.prf.cuni.cz/dokument/ol-pasto.htm>,
- *Stanovy pastorační rady římskokatolické farnosti při kostele svatého Cyrila a Metoděje v Brně*, dostupné na: <http://zidenice.farnost.cz/?page=34>,
- *Stanovy farní rady římskokatolické farnosti u kostela sv. Tomáše v Brně z roku 2002*, dostupné na: <http://www.svtomas.net/Stanovy.html>,
- *Stanovy farních rad v ostravsko-opavské diecézi* ze dne 1. 9. 1997, č.j. 2031/97, dostupné na: <http://spcp.prf.cuni.cz/dokument/farradol.htm>.

Seznam použité literatury

BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J., *New Commentary on the Code of Canon Law*, Mahwah: Paulist Press, 2000, Mahwah: Paulist Press, 2000,

BENEDIKT XVI., *Farní rady jsou darem Ducha svatého*, RadioVaticana.cz, Česká sekce Vatikánského rozhlasu, Zprávy (mig), 30. 3. 2009,

dostupné na: <http://www.radiovaticana.cz/clanek.php4?id=11048>,

BUBLAN, František, *Naplňování apoštolátu laiků v pastoračních a ekonomických radách*, SVOČ, Teologická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, České Budějovice, 2002,

Farní rada – spojnice mezi farářem a farníky, rozhovor Petra Lindra s Václavem Malým, Katolický týdeník č. 2005/31, dostupné na:

<http://www.katyd.cz/tema/farni-rada—spojnice-mezi-fararem-a-farniky.html>,

Farnost na přelomu tisíciletí. Teologická reflexe, sborník příspěvků, Svitavy: Trinitas, 2000,

FISCHER, Mark F., *Radím, radiš, radíme: Základy služby pastoračních rad v příbězích*, z anglického originálu FISCHER Mark F.: *Pastoral Council. I Like Being in Parish Ministry*, Mystic, CT: Twenty-Third Publications, 2001 přeložil Petr Hruška; k dispozici na http://www.farnostcheb.cz/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=146&Itemid=958,

GÓRECKI, Edward, *Církev se uskutečňuje ve farnosti. Kanonicko-pastorační příručka pro duchovní a laiky*, Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1996,

GÓRECKI, Edward, *Kanonická reflexe o farnosti a její funkci v církevní struktuře*, in: *Farnost na přelomu století. Teologická reflexe*, Svitavy: Trinitas, 2000, str. 86–96,

HARRINGTON, Donal, *Farní pastorační rady – problémy a trendy*, Pastorage.cz, dostupné na: <http://www.pastorage.cz/Tematicke-texty/Farni-pastoracni-rady-problemy-a-trendy-Donal-Harrington.html>,

[http://www.farnostceb.cz/index.php?option=com_docman&task=doc_details&gid=8&Itemid=856,](http://www.farnostceb.cz/index.php?option=com_docman&task=doc_details&gid=8&Itemid=856)

HOLÍK, Jakub, *Farní pastorační rady včera a dnes*, přednáška ze dne 4. 8. 2006, dostupné na: [http://brno.biskupstvi.cz/pastorace/aktualita.php?aktualita=130,](http://brno.biskupstvi.cz/pastorace/aktualita.php?aktualita=130)

HRDINA, Antonín, *Kanonické právo*, Plzeň: Aleš Čeněk 2011,

HRUŠKA, Petr, *Pastorační rady farností v české církevní provincii jako realizace synodality v pastorační praxi*, disertační práce, Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Praha 2009, dostupné na: <http://dizertace.farnostceb.cz/>,
[http://www.farnostceb.cz/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=344&limit=50&limitstart=0&order=date&dir=ASC&Itemid=920,](http://www.farnostceb.cz/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=344&limit=50&limitstart=0&order=date&dir=ASC&Itemid=920)

HRUŠKA, Petr, *Pracovní poznámky ke "Stanovám farních rad v Plzeňské diecézi" z roku 1995*, dostupné na:
[http://www.farnostceb.cz/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=146&Itemid=958,](http://www.farnostceb.cz/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=146&Itemid=958)

KOLÁŘOVÁ, Marie, *Poradní hlas při rozhodování v Církvi*, in: *Studia theologica* 44, 13.2, zima 2011, str. 59–71,

LÜDICKE, Klaus (edit.), *Münsterischer Kommentar zum Codex iuris canonici*, 6 svazků (lístkovnice), Essen: Ludgerus Verlag Hubert Wingen,

LISTL, Joseph, SCHMITZ, Heribert, *Handbuch des katholischen Kirchenrechts*, Regensburg: Pustet 1999,

RUF, Norbert, *Das Recht der katholischen Kirche nach dem neuen Codex Iuris Canonici für die Praxis erläutert*, Freiburg im Breisgau–Basel–Wien: Herder, 1989,

SHEELEY, Gerard, BROWN, Ralph, KELLY, Donal, MC GRATH, Aidon, *The Canon Law. Letter & Spirit*, London: Liturgical Press, 1995,

SITARZ, Mirosław, *Podmínky zcizování církevního majetku podle CIC/1983*, Revue církevního práva 37 (2/07), str. 132–147,

Spolupracovníci na Božím díle. Praktické návrhy pro práci farních pastoračních rad, dokument Oddělení pro pastorační plánování diecéze Oakland, nedatováno, dostupné na:
http://www.farnostcheb.cz/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=146&Itemid=958,

TRETERA, Jiří Rajmund, *Církevní právo*, Praha: Jan Krigl 1993,

TRETERA, Jiří Rajmund, *Konfesní právo a církevní právo*, Praha: Jan Krigl 1997,

TRETERA, Jiří Rajmund, HORÁK, Záboj, *Slovník církevního práva*, Praha: Grada 2011.

Právní postavení diecézních, vikariátních a farních rad v římskokatolických diecézích v českých zemích
Legal status of diocesan, vicariate and parish councils in Roman–Catholic dioceses in Czech Lands

Zusammenfassung

In der Katholischen Kirche ist die Autorität in den im Recht bestimmten Fälle verpflichtet, Rat oder Zustimmung verschiedenen Konsultationsorgane einholen um rechtswirksam handeln zu können. Stellung und Arbeitsweise dieser Beratungsgremien ist sowohl im CIC/1983, als auch in den vom Diözesanbischof approbierten Statuten geregelt. Diese Diplomarbeit befasst sich mit den Konsultationsorganen im Rahmen römisch-katholischen Diözesen, Dekanate und Pfarreien in Tschechien.

Auf der Diözesanebene sind Priesterrat, Konsultorenkollegium und Diözesanvermögensverwaltungsrat tätig als Beratungsorgane obligatorisch, nach freiem Ermessen des Diözesanbischof kann Diözesanpastoralrat errichtet werden.

Die Aufgabe des Priesterrates ist den Bischof in der Leitung der Diözese zu unterstützen, damit das pastorale Wohl des ihm anvertrauen Teiles des Gottesvolkes so gut wie möglich gefördert wird. Der Bischof hat den Priesterrat bei Angelegenheiten von grösseren Bedeutung anzuhören. Speziell ist das Konsultationsrecht des Priesterrates zum Beispiel für die Errichtung oder Aufhebung einer Pfarrei, für den Bau einer neuen Kirche oder für die Rückführung einer Kirche in den Profangebrauch gefordert.

Die Zustimmung des Konsultorenkollegiums, das aus von Bischof ernannten Mitglieder des Priesterrates besteht, ist vor allem für Akte außerordentlicher Vermögensverwaltung und für einige Veräußerungsgeschäfte erforderlich. Bei Sedisvakanz übernimmt das Konsultorenkollegium unter bestimmten Bedingungen die Leitung der Diözese und wählt es einen Diözesanadministrator.

Dem Diözesanvermögensverwaltungsrat obliegt, außer den Aufgaben die Vermögensverwaltung betreffen, jährlich gemäß Weisungen des Diözesanbischofs den Haushaltsplan für die gesamte Diözese zu erstellen und Haushaltsrechnung über Einnahmen und Ausgaben zu kontrollieren.

Die Aufgabe des Diözesanerpastoralrates ist unter Autorität des Bischofs das, was die seelsorgischen Werke in der Diözese betrifft, zu erforschen, zu beurteilen und daraus praktische Schlußfolgerungen vorzuschlagen.

Auf dem Dekanats Ebene existieren in manchen Diözesen Dekanat- oder Dechanträge, die über beratendes Stimmrecht zu dem Dechant verfügen.

Im Rahmen der Pfarrei wird der Pfarrgemeinderat errichtet, der den Pfarrer bei der Verwaltung des Pfarrvermögens unterstützt, fakultativ wird der Pastoralrat eingerichtet, die zur Förderung des seelsorgischen Tätigkeit mithilft.

Klíčová slova

• kanonické právo	canon law
• poradní orgány	consultative bodies
• české země	Czech Lands